

**Onderzoek naar
het functioneren van het
schoolmaatschappelijk werk in
Abrabroki, Paramaribo**

**Susan Meijer & Ellen Overesch
Juni 2008
Christelijke Hogeschool Windesheim,
opleiding Maatschappelijk Werk en
Dienstverlening**

**Onderzoek naar het functioneren van het schoolmaatschappelijk werk in Abrabroki,
Paramaribo.**

We moes d'i allamala corporate'

Studenten:	Susan Meijer & Ellen Overesch
Publicatie:	Juni 2008
Opleiding:	Christelijke Hogeschool Windesheim, opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening
Afstudeerbegeleider:	Marinus Koop
Werkveldbegeleider:	Mevrouw Day
Projectinstelling:	Stichting Projekten Christelijk Onderwijs Suriname (st. PCÖS)
Vestigingsplaats:	Dr. Sophie Redmondstraat 172b, Paramaribo, Suriname

Voorwoord

Op 2 februari 2008 was het na veel voorbereiding eindelijk zover, we vertrokken naar Paramaribo, Suriname. We gingen daar in een huis wonen samen met twee andere MWD-studenten, die daar ook een afstudeeronderzoek verrichtten.

Eenmaal bij de stichting bleek onze voorbereiding gedeeltelijk voor niets geweest en moesten we alles aanpassen op een andere wijk, waar we werkzaam zouden zijn, dan in eerste instantie de bedoeling was. De tweede week in Suriname begonnen we onze werkweek als schoolmaatschappelijk werkers. Het werk als schoolmaatschappelijk werker was een hele bijzondere ervaring, waar we allebei veel van geleerd hebben en waar we zelf konden ervaren wat de schoolmaatschappelijk meemaakten en zo konden we ons beter inleven om uiteindelijk dit onderzoeksrapport te kunnen schrijven.

In dit onderzoeksrapport zijn de onderzoeksresultaten van ons veldonderzoek en ons literatuuronderzoek opgenomen.

Wij willen de schoolmaatschappelijk werkers van de wijk Abrobroki, de basisscholen in Abrabroki, onze begeleidster vanuit Stichting Projekten, mevrouw Day en onze begeleiding vanuit Nederland, Marinus Koop, allen hartelijk bedanken. De schoolmaatschappelijk werkers voor hun openheid en hun begeleiding bij ons werk als schoolmaatschappelijk werkers. Mevrouw Day voor haar aansturing van ons project en haar hulp bij het beantwoorden van vragen over de Surinaamse cultuur en de normen en waarden. De scholen voor de medewerking bij de uitvoering van het onderzoek en Marinus Koop die, ondanks de afstand, nauw betrokken kon blijven bij het project via mail en telefoon en voorde begeleidingsgesprekken na terugkomst. Natuurlijk gaat onze dank ook uit naar onze familie en vrienden die nauw betrokken waren en ons steunde vanuit het thuisfront.

De ondertitel luidt: 'We moes di allamala corporate'. Dit is Sranan Tongo en betekent dat we allemaal moeten samenwerken. Ons gehele onderzoek bestaat uit samenwerking tussen verschillende personen. Van medewerkers van de stichting tot leerkrachten van de scholen. Zonder deze samenwerking kon dit onderzoek niet bestaan.

Inhoudsopgave:

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Inleiding	7
Hoofdstuk 1: Onderzoeksverklaring	9
1.1 Inleiding	9
1.2 Opdrachtgever	9
1.2.2 Definitie professionele wijze	9
1.3 Probleemstelling	11
1.3.1 Waarom kiezen wij voor dit onderwerp?	11
1.3.2 Wat is het probleem precies?	11
1.3.3 Voor wie is het een probleem?	11
1.3.4 Waarom is het een probleem?	11
1.3.5 Wanneer is het een probleem?	12
1.3.6 Waar doet het probleem zich voor?	12
1.3.7 Hoe is het probleem ontstaan?	12
1.4 Vraagstelling	12
1.4.1 Onderzoeksvraag	12
1.4.2 Definitie optimaal	13
1.5 Doelstelling	13
1.6 Opbouw	13
1.6.1 Literatuuronderzoek	13
1.6.2 Veldonderzoek	13
1.6.3 Conclusies en aanbevelingen	14
1.7 Verantwoording	14
1.7.1 Segment 2: werken in - en vanuit een arbeidsomgeving	14
1.7.2 Segment 3: werk en professionaliteit en professionalisering	14
Hoofdstuk 2: Suriname in beeld	15
2.1 Inleiding	15
2.2 Demografische gegevens	15
2.3 Geschiedenis en politiek	15
2.4 Economie	17
2.5 Taal	18
2.6 Bevolkingsgroepen	18
2.6.1 Inheems	18
2.6.2 Marrons	18
2.6.3 Creolen	19
2.6.4 Hindoestanen	19
2.6.5 Javanen	19
2.6.6 Chinezen	19
2.6.7 Boeroes	20
2.6.8 Joden	20
2.6.9 Guyanezen	20
2.6.10 Brazilianen	20

Hoofdstuk 3: De wijk Abrabiroki	21
3.1 Inleiding	21
3.2 Historie en demografische ontwikkeling Abrabroki	21
3.3 Sociologische aspecten	21
3.3.1 Socialisatie	22
3.3.2 Sociale controle	23
3.4 Culturele aspecten	23
3.4.1 Collectivisme vs. Individualisme	23
3.4.2 Machtsafstand	24
3.4.3 De F-culturen en de G-culturen	24
3.4.4 Machocultuur	25
3.5 Problematiek in de wijk	25
3.5.1 Financiële problemen	25
3.5.2 Alleenstaande ouders	25
3.5.3 Kinderen vaak alleen	26
3.5.4 Criminaliteit	26
3.5.5 Wijkproblemen	26
3.5.6 Eigen observaties	27
 Hoofdstuk 4: De scholen	 28
4.1 Inleiding	28
4.2 Resultaten	28
 Hoofdstuk 5: De schoolmaatschappelijk werkers	 37
5.1 Inleiding	37
5.2 Management en zorgteam Abrabroki	37
5.2.1 Samenwerking tussen schoolmaatschappelijk werkers en de coördinatie	37
5.2.2 Samenstelling en functioneren zorgteam	38
5.2.3 Begeleiding aan de schoolmaatschappelijk werkers	39
5.2.4 Mogelijkheden tot bijscholing	39
5.3 Faciliteiten voor de schoolmaatschappelijk werkers	40
5.3.1 Kantoor- en werkruimtes	40
5.3.2 De IT-faciliteiten	40
5.3.3 Archivering	41
5.4 Werkwijze van schoolmaatschappelijk werkers	41
5.4.1 Tijdsindeling voor de werkzaamheden van schoolmaatschappelijk werkers	41
5.4.2 Caseload	42
5.4.3 Formulieren	42
5.4.4 Methodieken	42
5.4.5 Het privacybeleid	43
5.4.6 Het netwerk	43
5.5 Resultaten van de hulpverlening	44
 Hoofdstuk 6: Methodieken	 45
6.1 Inleiding	45
6.2 Relationele emotieve therapie (RET)	45
6.3 Taakgerichte hulpverlening (TGH)	45
6.4 Systeem- en gezinsbenadering	46

6.5	Crisisinterventie	47
6.6	Transactionele Analyses (TA)	47
6.7	Netwerkanalyse	47
Hoofdstuk 7: Conclusies en aanbevelingen		49
7.1	Inleiding	49
7.2	Beantwoorden onderzoeksvraag	49
7.3	De scholen	49
7.3.1	Aanwezigheid schoolmaatschappelijk werk	49
7.3.2	Doorverwijzen	49
7.3.3	Tijdsindeling	50
7.3.4	Resultaten	50
7.4	De schoolmaatschappelijk werkers	51
7.4.1	Coördinatie van het zorgteam	51
7.4.2	Begeleiding aan de schoolmaatschappelijk werkers	51
7.4.3	Netwerk	52
7.4.4	Bijscholing	52
7.4.5	Faciliteiten	52
7.4.6	Archivering	54
7.4.7	Tijdsindeling	54
7.4.8	Caseload	54
7.4.9	Formulieren	54
7.4.10	Methodieken	55
7.4.11	Resultaten	55
Nawoord		56
Literatuurlijst		57
Praktijkbronnen		59
Bijlagen		61
I	Kaart Suriname	61
II	Documenten Algemeen Bureau voor de Statistiek	62
III	Enquêtevragen voor leerkrachten	66
IV	Enquêtevragen voor leerkrachten (uitwerking)	68
V	Antwoorden op open vragen en opmerkingen vermeld op de enquêtes door de respondenten (letterlijk overgenomen).	71
VI	Interview met de coördinatrice project Change for Children, wijk Abrabroki	77
VII	Uitwerking interview met de coördinatrice project Change for Children, wijk Abrabroki	78
VIII	Interview met schoolmaatschappelijk werker, wijk Abrabroki	81
IX	Uitwerking interviews met de schoolmaatschappelijk werkers	82
X	Rooster zorgteam	93
XI	Aanmeldingsformulier	94
XII	Toestemmingsformulier	95
XIII	Intakeformulier	96
XIV	Plan van aanpak	100
XV	Intern verwijzingsschema	112
XVI	Foto's onderzoek	113

Inleiding:

In het kader van de opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening hebben wij een afstudeerproject gerealiseerd bij Stichting Projekten Christelijk Onderwijs Suriname (Stichting PCOS) te Suriname. Hier voor u ligt het rapport van ons onderzoek, met daarin de antwoorden op de vraag of het schoolmaatschappelijk werk in de wijk Abrabroki in Suriname optimaal functioneert.

In december 2006 besloten wij een afstudeeronderzoek in het buitenland te gaan doen. Via informatie verstrekt door Hogeschool Windesheim kwamen wij terecht bij Peter Lindhoud. Hij is de contactpersoon op de hogeschool voor projecten in Suriname. Er werden informatiebijeenkomsten georganiseerd voor de studenten die geïnteresseerd waren in het meewerken aan het project in Suriname. De studenten waren van verschillende opleidingen. Wij waren de enige twee studenten van de opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening. Onze interesse werd vergroot door alle informatie die we kregen. Al snel haken we de knoop door en besloten om ons afstudeerproject bij stichting PCOS in Suriname te volbrengen. Mondjesmaat kregen we meer informatie over het maatschappelijk werk bij de stichting. In eerste instantie probeerden we erachter te komen welk aspect van het maatschappelijk werk de stichting het liefst onderzocht wilde hebben. Wij kregen hier eigenlijk geen reactie op en vroegen ons af in hoeverre het maatschappelijk werk functioneerde in Suriname. Zo kwamen we al gedeeltelijk op onze onderzoeksvraag. De bedoeling was om in de wijk Marowijne-Flora een onderzoek te doen naar het functioneren van het maatschappelijk werk. Hier hadden we onze onderzoeksopzet op gebaseerd. Eenmaal in Suriname aangekomen bleek dat er teveel studenten binnen het project in de wijk Marowijne-Flora waren en stichting PCOS besloot dat we van grotere waarde zouden zijn in de wijk Abrabroki, waar net een nieuw ontwikkelingsproject was opgezet. Het schoolmaatschappelijk werk was daar inmiddels gestart, maar er waren nog geen evaluatiemomenten geweest. Wij besloten ons onderzoek aan te passen op de wijk en het schoolmaatschappelijk werk.

Het onderzoek bestond grofweg uit een veldonderzoek en een literatuurstudie. Het veldonderzoek bestaat uit interviews met de schoolmaatschappelijk werkers en enquêtes invuld door de leerkrachten van de lagere scholen.

De literatuurstudie richtte zich vooral op de eventueel te gebruiken methodieken en de nodige achtergrond informatie die een aanvullend beeld geven op ons onderzoeksrapport.

In het eerste hoofdstuk staat de onderzoeksverklaring. Hierin geven we achtergrond informatie over het ontstaan van het project. Ook worden de probleem- vraag- en doelstelling uitgelegd. In het tweede hoofdstuk wordt een beeld gegeven van het land Suriname, waar wij drie maanden gewoond, gewerkt en onderzoek gedaan hebben. Dit om een totaalbeeld te krijgen van het land waar het onderzoek heeft plaatsgevonden. Aansluitend wordt er in hoofdstuk drie specifieker op het onderzoeksgebied en het werkveld ingegaan, Hierin wordt de achtergrond informatie gegeven over de wijk Abrabroki. Deze hoofdstukken zijn gebaseerd op het eerste deel van de literatuurstudie en op basis van onze eigen ervaring.

In hoofdstuk vier staan de resultaten van het eerste gedeelte van het veldonderzoek: de scholen. Het zijn de verwerkte gegevens van de enquêtes.

In hoofdstuk vijf wordt het tweede gedeelte van de resultaten van het veldonderzoek verklaart. Dit hoofdstuk is op de resultaten van de interviews met de schoolmaatschappelijk werkers gebaseerd.

In hoofdstuk zes wordt het tweede deel van de literatuurstudie verwerkt. Hierin staan de methodieken die eventueel gebruikt kunnen gaan worden door de schoolmaatschappelijk werkers. In hoofdstuk zeven staan onze conclusies en aanbevelingen. In het nawoord hebben we beschreven wat onze eigen ervaringen waren, omtrent het wonen, werken en verrichten van onderzoek in Suriname.

Ten slotte is er een beschrijving van de geraadpleegde literatuur en de praktijkbronnen met daarop volgend de bijlagen.

In het onderzoek wordt er gesproken over schoolmaatschappelijk werkers, dit kan zowel in de mannelijk als de vrouwelijk vorm worden gelezen.

Hoofdstuk 1: Onderzoeksverklaring

1.1 Inleiding

De onderzoeksverklaring is bedoeld om uit te leggen op welke wijze ons onderzoek is opgebouwd. Er wordt uitgelegd wie onze opdrachtgever is, uit welke onderdelen de opdrachtgever bestaat en welke visie en doelstellingen de opdrachtgever heeft. Daarop volgend worden onze probleemstelling, vraagstelling en doelstelling nader verklaard. We geven weer op welke manier ons onderzoek is opgebouwd. Als laatste verantwoorden we het onderzoek door middel van segmenten van het beroepsprofiel van Maatschappelijk Werk en Dienstverlening.

1.2 Opdrachtgever

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Stichting Projekten Christelijk Onderwijs Suriname (St. PCOS). De stichting is een non-gouvernementele organisatie (NGO) die verschillende projecten uitvoert in het Surinaamse (basis)onderwijs¹.

Op 16 december 1993 werd de stichting opgericht. De hoofddoelstelling was: het (weer) op een aanvaardbaar niveau brengen van het Protestants Christelijke onderwijs in Suriname. De stichting startte op 1 januari 1994. In plaats van alleen Protestants Christelijke scholen behoren nu alle basisscholen in Suriname tot de doelgroep.

Uit de informatie van de Stichting menen wij te lezen dat de Stichting vanuit de volgende visie werkt:

Alle kinderen in Suriname hebben recht op onderwijs, zodat volwaardig kan worden deelgenomen aan de samenleving als volwassene.

Op de internetsite van de stichting wordt de visie als volgt benoemd: "Het op professionele wijze een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het schoolgaande kind in Suriname" (Stichting PCOS, z.j.). Dit is volgens ons de missie in plaats van de visie.

1.2.2. Definitie van 'op professionele wijze':

Voor de definitie van het begrip professionele wijzen hebben wij het woordenboek geraadpleegd voor de begrippen professioneel en wijze. Het volgende staat beschreven.

pro-fes-si-o-neel (bijvoeglijk naamwoord; professionaliteit)²

1. van beroep
2. (professioneler, professioneelst) eigen aan een, het beroep
3. (professioneler, professioneelst) als gemaakt door vakmensen

wij-ze (de; wijzen)³

1. (taalkunde) wijs, modus
2. manier, vorm van gebeuren of handelen

Professionele wijze kan dus gedefinieerd worden als een vorm van handelen door vakmensen.

¹ Stichting PCOS. (z.j.). *De Stichting*, <http://www.sdgs.sr.org/smartcrns/default.asp>. Geraadpleegd op 31 mei 2008.

² Van Dale Lexicografie bv onlinewoordenboek. (2007). <http://www.vandale.nl/vandale/opzoeken/woordenboek/?zoekwoord=professioneel>. Geraadpleegd op 20 juni 2008.

³ Van Dale Lexicografie bv onlinewoordenboek. (2007). <http://www.vandale.nl/vandale/opzoeken/woordenboek/?zoekwoord=wijze>. Geraadpleegd op 20 juni 2008.

De hieronder beschreven doelstellingen geven weer hoe de Stichting de ontwikkeling van het Surinaamse kind zoveel mogelijk positief probeert te stimuleren.

1. Fysieke verbetering van het onderwijs, door het onderhouden, bouwen en of aanschaffen van onderwijsfaciliteiten, schoolmeubilair, lesmateriaal en werkmateriaal.
2. Vaardigheden en kennis van leerkrachten uitbereiden, door ze binnen het bestaande curriculum te leren creatief te werken met ander materiaal dan het normale lesmateriaal; ze te leren het lesmateriaal aan te passen aan de Surinaamse situatie; ze inzicht te geven in de ontwikkelingsfasen van het kind; ze het belang aan te duiden van hun opvoedende functie.
3. Participatie van ouders bij het onderwijs vergroten door ze het belang van onderwijs te laten inzien, door ze te betrekken bij activiteiten op school, door ouders te leren dat ze zelf ook kunnen/moeten onderwijzen (belang van overhoren, voorlezen etc.)
4. Op een speelse manier kinderen bepaalde schoolvaardigheden aanleren of helpen verbeteren. Voorlichting geven aan ouders op diverse vlakken het schoolproces/het schoolgebeuren rakende.
5. Regelmatige communicatie met de overheid, leerkrachten, schoolbesturen en overige relevante actoren; beleidsondersteuning aan de overheid met betrekking tot het verbeteren van het curriculum, verbetering van onderwijsfaciliteiten (inclusief transportmogelijkheden voor leerkrachten); aanpassingen van het onderwijssysteem met name met betrekking tot Speciaal Onderwijs.

Deze bovenstaande punten worden beschouwd als lange termijn doelen. Op basis hiervan ontwikkelt en voert Stichting PCOS uit.

De Stichting houdt zich bezig met de uitvoering van drie typen projecten⁴:

- Bouwprojecten. Hierbij gaat het vooral om het bouwen en renoveren van scholen en woningen voor leerkrachten. Dit vindt zowel in Paramaribo als in het binnenland van Suriname plaats.
- Inhoudelijke projecten. Deze projecten worden zowel in de Paramaribo als in het binnenland uitgevoerd.
- Gemeenschapsontwikkelingsprojecten. Het doel is te werken aan de ontwikkeling van het kind vanuit de visie van 'de brede school', waarbij er wordt geïntervenieerd in de drie milieus van het kind namelijk de school, het gezin en de buurt.

Het principe van het werken vanuit de visie van 'de brede school' houdt in dat er wordt geprobeerd om in één afgebakende wijk vanuit de daar aanwezige scholen alle milieus (gezin, buurt en school) van het kind te beïnvloeden. Dit gebeurt concreet door het opstarten van gemeenschapsontwikkelingsprojecten, die worden onderverdeeld in verschillende deelprojecten.

Verskillende deelprojecten zijn:

- Logopedie en 2^e taalontwikkeling
- Leesbevordering
- Maatschappelijk Werk
- Gezondheid en Milieu
- Buitenschoolse Opvang
- Remedial Teaching

⁴ Stichting PCOS. (z.j.). *De Stichting*. [http://www\\(.sdqs.sr.org\smartcms/default.asp?contentID=515](http://www\(.sdqs.sr.org\smartcms/default.asp?contentID=515). Geraadpleegd op 31 mei 2008.

Ons onderzoek maakt deel uit van het gemeenschapsontwikkelingsproject Change for Children (CFC) in de wijk Abrabroki (Abrabroki-Saron Noord) te Paramaribo. Het deelproject waar wij onder vallen is Maatschappelijk Werk. Het project CFC is naast Abrabroki ook actief in Djumu en Kwalama Semutu in de binnenlanden van Suriname.

Deelproject Maatschappelijk Werk

De deelprojecten bevinden zich in de ontwikkelfase en dit geldt dus ook voor Maatschappelijk Werk. Het deelproject Maatschappelijk Werk bestaat uit het schoolmaatschappelijk werk en algemeen maatschappelijk werk. Beide vormen zijn sinds kort opgestart in de wijk Abrabroki. Ons onderzoek richt zich op het schoolmaatschappelijk werk in deze wijk.

In Abrabroki werken vier schoolmaatschappelijk werkers verdeeld over zeven basisscholen.

1.3 Probleemstelling

1.3.1 *Waarom kiezen wij voor dit onderwerp?*

We zijn geïnteresseerd in multidisciplinair hulpverleners. In de wijk Abrabroki in Paramaribo, Suriname is het zorgteam opgestart binnen het project Change for Children van Stichting PCOS. Wij zijn benieuwd hoe de opstart van een dergelijk zorgteam verloopt, we willen weten of het de gewenste resultaten heeft en in hoeverre het schoolmaatschappelijk werk een bijdrage kan leveren aan de doelstellingen van het project CFC.

13.2. *Wat is het probleem precies?*

Het zorgteam bevindt zich in de opstartfase. Er heeft nog geen concrete evaluatie plaatsgevonden. De instelling wil weten hoe het schoolmaatschappelijk werk functioneert en of het functioneren van het schoolmaatschappelijk werk, als onderdeel van het zorgteam, geoptimaliseerd kan worden. Bijvoorbeeld op het gebied van samenwerking, kennis en methodieken.

13.3 *Voor wie is dit een probleem?*

- Voor de professionals van de verschillende disciplines die deelnemen aan het zorgteam (mesoniveau).
- De cliënten in de wijk Abrabroki (microniveau).
- Stichting PCOS die het project Change for Children coördineert (mesoniveau).
- De financier van het project Zeister Zendingsgenootschap (ZZG) (macroniveau).

13.4 *Waarom is dit een probleem?*

- De schoolmaatschappelijk werkers en het zorgteam:

De schoolmaatschappelijk werkers en het zorgteam willen de hulpverlening optimaliseren. Daarom willen de schoolmaatschappelijk werkers en overig leden van het zorgteam weten in hoeverre men gevorderd is en waar zonodig verbeteringen doorgevoerd kunnen worden. Er is nog geen zicht op het resultaat van het schoolmaatschappelijk werk.

- Cliënten:

Op microniveau is het van belang dat de geboden hulpverlening optimaal en aansluitend is in relatie tot de problematiek. Later in dit hoofdstuk geven wij de definitie van optimaal, zoals we die hanteren in dit onderzoek.

- Stichting PCOS:

Het schoolmaatschappelijk werk is onderdeel van één groot project. De doelstelling van dit project moet binnen drie jaar behaald worden. Daarvoor is het van belang dat het zorgteam

optimaal functioneert en zich blijft ontwikkelen. Het schoolmaatschappelijk werk is daar een belangrijk onderdeel van. Het functioneren van het schoolmaatschappelijk werk is van invloed op de uiteindelijke resultaten van het project.

- Zeister Zendingsgenootschap (ZZG):

Het project CFC wordt niet door de Surinaamse overheid, maar door het Zeister Zendingsgenootschap gefinancierd. Het schoolmaatschappelijk werk is onderdeel van CFC. Het ZZG verwacht resultaten. Het ZZG moet als NGO verantwoorden waar het geld naar toe gaat, met welke reden en welke resultaten het oplevert.

13.5 *Wanneer is dit een probleem?*

Het is continu een probleem, omdat het zorgteam en het schoolmaatschappelijk werk nog in ontwikkeling zijn.

1.3.6 *Waar doet het probleem zich voor?*

In de wijk Abrabroki te Paramaribo, Suriname, aangezien het project en het daarbij behorende zorgteam en de schoolmaatschappelijk werkers die er deel van uitmaken zich op deze wijk richten.

1.3.7 *Hoe is het probleem ontstaan?*

Het zorgteam en het schoolmaatschappelijk werk is recent opgestart. Er is weinig ervaring en er zijn nog onvoldoende evaluatiemomenten geweest.

1.4 **Vraagstelling**

1.4.1 *Onderzoeksvraag*

Vanuit dit doel hebben we een onderzoeksvraag geformuleerd, namelijk:

Functioneert het schoolmaatschappelijk werk in het zorgteam in de wijk Abrabroki, te Paramaribo, Suriname optimaal?

Hieraan zijn onderzoeksvragen gekoppeld die we zullen beantwoorden met in dit verslag van het onderzoek. Deze onderzoeksvragen hebben we opgesteld om tot een afbakening van ons onderzoek te komen.

We hebben de volgende deelvragen geformuleerd:

1. Wat is de optimale situatie voor het schoolmaatschappelijk werk in het zorgteam in de wijk Abrabroki in Paramaribo, Suriname en in hoeverre is dat haalbaar?
2. Op welke wijze werkt het schoolmaatschappelijk werk in het zorgteam samen met de andere disciplines in de wijk Abrabroki?
 - o Welke methodieken worden er gebruikt binnen het zorgteam?
 - o Welke disciplines nemen deel aan het zorgteam?
3. Wat zijn de resultaten van het zorgteam in Abrabroki tot nu toe?
 - o In hoeverre heeft het maatschappelijk werk bijgedragen aan deze resultaten?
4. Zijn er nog andere methodieken bruikbaar voor het schoolmaatschappelijk werk binnen het zorgteam? Zo ja, hoe kunnen deze geïntegreerd worden?

14.2 Definitie optimaal

Het begrip optimaal wordt in het woordenboek als volgt beschreven:

op-ti-maal (bijvoeglijk naamwoord)⁵

1. hoogst, sterkst, meest gunstig

Dit is de definitie van optimaal zoals wij het gebruiken in ons onderzoek. Wij kijken of het functioneren van het schoolmaatschappelijk werk in de wijk Abrabroki op dit moment het meest gunstig is voor de betrokkenen. Of het schoolmaatschappelijk werk op het hoogste niveau functioneert.

Onder de betrokkenen verstaan wij de kinderen op de scholen, de leerkrachten en schoolhoofden in de wijk, de schoolmaatschappelijk werkers in het zorgteam Abrabroki en Stichting PCOS.

1.5 Doelstelling

Het hoofddoel van ons onderzoek is als volgt geformuleerd:

We weten op welke wijze het schoolmaatschappelijk werk functioneert, wat optimaal is, wat haalbaar is en op welke wijze eventuele verbeteringen gerealiseerd kunnen worden, zodat de geboden hulpverlening in de wijk Abrabroki zo goed mogelijk aansluit bij doelstelling van Stichting PCOS en de cliënt.

De doelstelling is het doen van beleidsaanbevelingen aan Stichting PCOS, met betrekking tot het functioneren van het schoolmaatschappelijk werk als onderdeel van het zorgteam.

1.6 Opbouw

Het onderzoek is globaal opgebouwd in drie onderdelen:

1.6.1 Literatuuronderzoek

We gaan een literatuuronderzoek uitvoeren over het land Suriname, de wijk Abrabroki en over het schoolmaatschappelijk werk binnen de Stichting. We willen ons hierin verdiepen, omdat wij het belangrijk vinden om achtergrondinformatie te hebben bij ons veldonderzoek.

1.6.2 Veldonderzoek

Het veldonderzoek bestaat uit observaties die vooral in de eerste weken in Suriname plaatsvonden. Deze observaties bestaan vooral uit het meelopen met het schoolmaatschappelijk werk in de wijk Abrabroki. Door de observaties kunnen we een beeld creëren van het functioneren van het schoolmaatschappelijk werk.

Verder bestaat het veldonderzoek uit enquêtes voor de leerkrachten over het functioneren van het schoolmaatschappelijk werk en diepte-interviews met de schoolmaatschappelijk werkers uit het zorgteam die werkzaam zijn in de wijk. De bedoeling hiervan is dat wij een beeld krijgen van wat de leerkrachten willen en wat zij verwachten van het schoolmaatschappelijk werk. Zodra we dit weten kunnen we de haalbaarheid en/an onderzoeken.

⁵ Van Dale Lexicografie bv onlinewoordenboek. (2007).

<http://www.vandale.nl/vandale/opzoeken/woordenboek/?zoekwoord=optimaal>. Geraadpleegd op 20 mei 2008.

16.3 *Conclusies en aanbevelingen*

Aan het eind van ons onderzoek zullen we al onze bevindingen samenvoegen en daar onze conclusies uittrekken. Aan onze opdrachtgever zullen we aanbevelingen geven die gebaseerd zijn op onze conclusies.

Het onderzoek is opgebouwd in zes hoofdstukken. In deze hoofdstukken zullen de onderzoeks- en deelvragen beantwoord worden dooreen mix van veldonderzoeken en literatuurstudies.

1.7 **Verantwoording**

De opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening bestaat uit de volgende 3 segmenten:

Segment 1: hulp- en dienstverlening aan cliëntsystemen

Segment 2: werken in - en vanuit een arbeidsomgeving

Segment 3: werken en professionaliteit en professionalisering

In het onderzoek hebben we vooral aan segment 2 en segment 3 gewerkt.

1.7.1 *Segment 2: werken in - en vanuit een arbeidsomgeving*

We hebben aan dit segment gewerkt door met collega's in Suriname samen te werken. Zij maken een groot deel uit van ons onderzoek door de interviews die we onder onze collega's hebben gehouden, maar ook de samenwerking met onze collega op de twee scholen waar wij ook werkzaam waren als schoolmaatschappelijk werksters. Doordat we zelf ook meewerkten in het project als schoolmaatschappelijk werksters leverden we een bijdrage aan de uitvoering van het project van onze opdrachtgever,.

Door ons onderzoek hebben we een bijdrage geleverd aan de kwaliteitszorg en het beheer van de organisatie. De aanbevelingen, in de vorm van beleidsaanbevelingen, die we aan de hand van onze conclusies aan de opdrachtgever gaven maakten dat we een bijdrage leverden aan het beleid van de organisatie.

1.7.2 *Segment 3: werk en professionaliteit en professionalisering*

Door werkzaam te zijn als schoolmaatschappelijk werksters in een ander land met een andere cultuur hebben we onze eigen professionaliteit ontwikkeld en hebben we actief de grenzen van het vakgebied verkend en erover heen gekeken.

Tijdens ons onderzoek hebben we systematisch gegevens over de beroepsuitoefening verzameld. We hebben deze gegevens onderzocht en vertaald naar consequenties voor het schoolmaatschappelijk werk in de wijk Abrabroki.

Onze conclusies en aanbevelingen een bijdrage leveren aan het beroep en beroepshandelen van de schoolmaatschappelijk werkers in de wijk Abrabroki en hopelijk voor andere schoolmaatschappelijk werkers in Suriname.

Hoofdstuk 2: Suriname in beeld

2.1 Inleiding

Het onderzoek heeft plaatsgevonden in Suriname. Wij willen een helder beeld creëren van het land waar wij drie maanden geleefd en onderzocht hebben. Daarom behandelen we in dit hoofdstuk verschillende aspecten van het land en de samenleving. Wij hebben gemerkt dat het moeilijk is om uit te leggen aan mensen die het land niet bezocht hebben in welke sfeer, cultuur en situatie we ons onderzoek hebben gedaan. Door middel van de achtergrondinformatie die wij geven, wordt er een kader geschetst. Wij vinden het belangrijk om dit kader te schetsen, omdat deze in vele opzichten verschilt van Nederland. Achtereenvolgens bespreken we de volgende onderwerpen: demografische gegevens, geschiedenis en economie, taal, bevolkingsgroepen en politiek van Suriname. De onderwerpen zijn (in)direct van invloed op de hulpverlening en dus op het schoolmaatschappelijk werk in de wijk Abrabroki.

2.2 Demografische gegevens

Suriname is een democratische republiek en ligt aan de noordoostkust van Zuid-Amerika. Het land grenst in het noorden aan de Atlantische Oceaan, in het oosten aan Frans-Guyana, het zuiden aan Brazilië en het westen aan Guyana.

De totale oppervlakte van Suriname bedraagt 163.270 km². Hiervan bestaat 161.470 km² uit land en 1.800 km² uit water⁶. Het binnenland bestaat voor meer dan tachtig procent uit tropisch regenwoud. Dit is onderdeel van het Amazonegebied. Het land is dunbevolkt. Het aantal inwoners bedraagt circa 431.000 volgens een schatting in juli 2000. Hiervan leeft 50,4 procent in de steden. De stad Paramaribo telt 242.946 inwoners⁷.

Suriname kent vier seizoenen, namelijk de grote regentijd, de grote droge tijd, de kleine regentijd en de kleine droge tijd. Het kan in de droge seizoenen echter ook regenen en in de regentijd lange tijd droog zijn. De temperatuur ligt gemiddeld overdag rond de dertig graden. Er zijn vele natuurlijke hulpbronnen aanwezig, namelijk hout, olie, vis, kaolien, garnalen, bauxiet, goud en kleine hoeveelheden nikkel, koper, platina en ijzererts.

2.3 Geschiedenis en politiek

Er is weinig over de geschiedenis van Suriname bekend tot in 1499 de Spanjaard Alonso de Odeja met zijn schip de zogenoemde 'wilde kust' bereikte. Het is niet zeker of hij ook echt voet aan wal heeft gezet. Men vermoedde dat er goud in de binnenlanden was. Dit was de reden voor de Spanjaarden en Portugezen, maar ook voor de Engelsen om expedities naar de binnenlanden op te zetten om op zoek te gaan naar goud.

De Engelsen koloniseerden in 1650-1651 Suriname. Een groep Engelsen kolonisten vestigden zich benedenstrooms de Joden Savannah om daar suiker- en tabaksplantages aan te leggen. Ter bescherming tegen vijandelijke aanvallen versterkten ze een bestaand houten fortje en noemde het Fort Willoughby, vernoemd naar de gouverneur van Barbados. Ditzelfde fort is na de komst van de Nederlanders gegroeid tot het huidige Fort Zeelandia. Genoemd naar het schip van admiraal van Crijnssen, die op 26 februari 1667 de Surinamerivier opvoer om de Engelsen Suriname afhandig te maken. Dit gebeurde op 6 maart 1667. In ditzelfde jaar sloten de Engelsen en de Hollanders de Vrede van Breda. Suriname kwam nu definitief in de handen van de Hollanders. In ruil hiervoor kregen de Engelsen Nieuw-Amsterdam, het huidige New York.

⁶ Snejders, A. (2000). *Suriname (mensen, politiek, economie, cultuur, milieu)* Amsterdam: Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT); Den Haag: Novib; Brussel: NCOS.

⁷ Gegevens verstrekt door Algemeen Bureau voor de Statistiek (april 2008). Tabel 6. Bevolking naar etnische groep, leeftijdsgroep en geslacht(1&2). Paramaribo.

In 1682 verkochten de Staten van Zeeland o.a. aan de West Indische Compagnie (WIC). De WIC richtte zich vooral op ruilhandel met de indianen en de verbouwing van suiker, koffie en tabak op de Compagnieplantages. Het werk op de plantages werden gedaan door negerslaven uit Afrika. Nederland was een van de laatste landen die op 1 juli 1863 de slavernij afschafte. De slaven waren verplicht om nog 10 jaar onder staatstoezicht voor hun voormalige eigenaren te werken. Er werden Chinezen uit West-Indië en Java gehaald die deels het werk overnamen. In 1873 kwamen de eerste Brits-Indische immigranten naar Suriname gehaald om daar als contractarbeider te werken. In totaal waren dit 34.000 Hindoestanen. Tot 1940 vestigden zich ook 32.000 Javanen om ook als arbeider aan de slag te gaan in de kolonie.

In 1948-1950 kreeg Suriname zelfbestuur over het eigen land. Defensie en buitenlandse zaken werd door Nederland geregeld.

In 1949 kreeg de bevolking het recht om volksvertegenwoordigers uit eigen land te kiezen. Iedereen die 21 jaar of ouder was kreeg stemrecht. Omdat er veel verschillende bevolkingsgroepen in de Suriname leefden werden er verschillende partijen opgericht die elk een bevolkingsgroep vertegenwoordigde. De grootste partijen die toen ontstonden zijn: De Verenigde Hindoestaanse Partij (VHP), deze partij vertegenwoordigde de belangen van de Hindoestanen.

- De Nationale Partij Suriname (NPS), kwam op voor de belangen van de creolen.
- De Nationale Eenheid en Solidariteit (KTPI), kwam op voor de belangen van de Javaanse Surinamers.

De verhouding tussen Nederland en Suriname werd in 1954 vastgelegd in het Statuut voor het Koninkrijk. In de jaren '60 en '70 streefden de Creolen naar een zelfstandigheid. De Hindoestanen en Javanen waren hierop tegen, omdat zij bang waren dat als Suriname afhankelijk werd, de Creolen een veel grotere machtspositie zouden krijgen. Er kwam een eind aan deze politiek door de dood van de leider van de creolen. Er werd verder gestreden voor een onafhankelijk Suriname. Op 25 november 1975 werd dit een feit. Sindsdien is de officiële benaming: Republiek Suriname.

Na de militaire machtsovername van 25 februari 1980 was Suriname tot 1989 een dictatuur onder leiding van Desi Bouterse. Op 8 december 1982, na een tijd dat de bevolking terug verlangde naar Suriname van voor de revolutie, kwam het definitieve keerpunt. Het Militair Gezag voelde zich in een hoek gedreven door vooral de vakbonden, de universiteit en de advocatuur die flink hadden geprotesteerd tegen het Militair Gezag. Desi Bouterse en zijn militairen kozen voor een militaire oplossing; 15 vooraanstaande opposanten werden opgepakt en gemarteld en zonder enig proces geëxecuteerd in Fort Zeelandia.

Onder druk van de Verenigde Naties, Nederland, Frankrijk en de Verenigde Staten werd Desi Bouterse in 1987 gedwongen nieuwe verkiezingen uit te schrijven. Desi Bouterse had zelf een jaar eerder de politieke partij Nationale Democratische Partij (NDP) opgericht. Maar tijdens de verkiezingen kreeg de partij maar 3 van de 50 zetels. In 1987 is er een nieuwe, door het volk goedgekeurde, grondwet ingegaan. In de nieuwe grondwet kregen de ministers in vergelijking met de president minder macht. De president werd regeringshoofd en staatshoofd.

Het Front voor Democratie en Ontwikkeling (bestaande uit de voormalige partijen NPS, VHP en KTPI) kreeg de grootste meerderheid in de verkiezing en stelde Ramsewak Shankar aan tot president. Echter was er nog angst voor het Militaire Gezag en had het daardoor nog veel invloed en macht. Op 24 december 1990 liet Bouterse Shankar weten dat de militairen de leiding weer overnamen.

Pas na de verkiezingen van 1991 kwam de democratie op gang. Er was weer een overwinning voor het Nieuw Front die was aangevuld met de Partij van de Arbeid (SPA) Ronald Venetiaan

werd benoemd tot staatshoofd. In de tijd van regering-Venetiaan werd een economische herstelplan opgesteld de zogenoemde Structureel Aanpassing Programma (SAP). In 1996 kwam het Nieuw Front weer als winnaar uit de verkiezing, maar er stonden onderlinge ruzies, dat zorgde ervoor dat enkele leden van de VHP en PTPI samen met de NDP een regering vormde onder leiding van president Wijdenbosch. Door onder andere corruptie verloor Wijdenbosch zijn vertrouwen van zowel de bevolking als de regering. Door een splitsing in het parlement verloor hij zijn meerderheid, maar hij vond het niet noodzakelijk om vervroegde verkiezingen uit te schrijven. Op 1 april 1997 werd Bouterse weggestuurd als reactie op het Nederlandse onderzoek over zijn handel in de drugswereld. In maart 2000 stapte Wijdenbosch uit de NDP en richtte een nieuwe partij op. De verkiezingen op 25 mei 2000 leverden weer een overwinning op voor het Nieuw Front. Die nu bestond uit de NPS, SPA, VHP en Pertjahaj Luhur (een afsplitsing van de Javaanse Pendawalima). Venetiaan werd voor de tweede keer gekozen tot president.⁸

Sinds de verkiezingen van mei 2005 is De Nationale Assemblée (het éénkamerparlement van Suriname) als volgt samengesteld:

- **Coalitiepartijen:**
 - o 23 zetels - Nieuw Front (NF)
 - o 5 zetels - A Combinatie
 - o 1 zetel - Democratisch Alternatief 91 (DA '91)
- **Oppositiepartijen:**
 - o 15 zetels - Nationale Democratische Partij (NDP)
 - o 5 zetels - Volksalliantie Voor Vooruitgang (WV)
 - o 2 zetels - PVF⁹

2.4 Economie

Suriname is een heel rijk land als het gaat om de natuurlijke rijkdommen. Echter is Suriname met een inkomen van 1300 dollar per jaar per hoofd van de bevolking een arm land. De regering is er niet in geslaagd om de rijkdommen waarover Suriname bezit om te zetten in welvaart voor de bevolking. Doordat de bevolking zo weinig verdient hosselen veel Surinamers. Hosselen betekent bijklussen.

Suriname heeft een importeconomie. Er zijn wel een aantal exportproducten, maar dat levert te weinig op. Bauxiet is het grootste exportproduct.

Toch is de economie niet altijd zo geweest. In 1975 had Suriname een bloeiende welvaart, maar is sindsdien afgezaakt naar een van de armste landen uit de regio.

Op dit moment zijn bauxiet, rijst en garnalen de belangrijkste uitvoerproducten. Afgezien van de bauxietverwerking is de industrie van weinig betekenis. Er zijn enkele voedselverwerkende, kleding- en schoenbedrijven.

Het toerisme in Suriname is wel steeds meer in opkomst. Dan hebben we het vooral over het ecotoerisme, aangezien Suriname rijk is aan prachtige natuur¹⁰.

⁸ Snejders, A. (2000). *Suriname (mensen, politiek, economie, cultuur, milieu)* Amsterdam: Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT); Den Haag: Novib; Brussel: NCOS.

⁹ De Nationale Assemblée (z.j.) Fracties vertegenwoordigd in de Nationale Assemblée. <http://www.dna.sr/lcf/fracties.htm>. Geraadpleegd op 19 mei 2008.

¹⁰ Snejders, A. (2000). *Suriname (mensen, politiek, economie, cultuur, milieu)* Amsterdam: Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT); Den Haag: Novib; Brussel: NCOS.

2.5 Taal

In Suriname worden veel verschillende talen gesproken. De officiële voertaal is Nederlands. In 1874 werd de leerplicht ingesteld en de Nederlandse taal en geschiedenis verplicht.

Door de vele verschillende talen die er in het land zijn, is het Sranan Tongo de algemene omgangstaal tussen de verschillende bevolkingsgroepen geworden. Het Sranan Tongo kent invloeden uit het Afrikaans, Portugees, Engels en Nederlands.

In de binnenlanden worden verschillende talen gesproken door de Marrons en de Inheemsen. De contractarbeiders, die vanaf de 19^e eeuw naar Suriname kwamen, namen verschillende talen mee, zoals het Hindi, Chinees en Javaans met elk hun eigen accent¹¹. Vanuit deze talen is het Sarnami Hindustani, ook wel Surinaams Hindi, ontstaan.

2.6 Bevolkingsgroepen

In Suriname wonen zeer veel verschillende bevolkingsgroepen afkomstig van over de gehele wereld. Het is een multiculturele samenleving. Het koloniale verleden is van invloed geweest op het ontstaan van diversiteit in Suriname.

De grootste bevolkingsgroepen zijn de Creolen, Hindostanen en de Javanen.

Kleinere bevolkingsgroepen in de Surinaamse samenleving zijn: Inheemsen, Marrons, Chinezen, Boeroes, Joden, Guyanezen en Brazilianen. In deze paragraaf geven we een beeld van de bevolkingsgroepen in Suriname en de invloed van deze groepen op de huidige samenleving.

2.6.1 Inheemsen

De Indianen noemen zichzelf tegenwoordig Inheemsen. Dit zijn de enige oorspronkelijke bewoners van Suriname. De oorspronkelijke Inheemsen woonden al ongeveer 8000 a 5 000 jaar voor Christus. Op dit moment zijn er verschillende stammen, die worden onderscheiden in bovenlandse- en benedenlandse Inheemsen. De benedenlandse Inheemsen leven vooral op de savannen en in het kustgebied. De bovenlandse Inheemsen wonen dieper in het binnenland. Sommige stammen zijn overgegaan tot het Christendom. De overige stammen belijden de natuurgodsdienst.

In het jaar 2000 leefden er volgens schattingen van het Algemeen Bureau van de Statistiek ongeveer 17.000 inheemsen in Suriname¹².

2.6.2 Marrons

Marrons zijn de afstammelingen van gevluchte slaven. De Marrons worden ook wel boslandcreolen of bosnegers genoemd. Deze twee termen worden als denigrerend ervaren. Het woord Marron is afgeleid van het Spaanse woord cimaron, een term voor ontsnapt vee.

Aukaners, Saramakaners, Paramakaners, Kwinti en Matawai bewoonden afgelegen bosrijke gebieden in de binnenlanden. Als gevolg van de binnenlandse oorlog trokken vele Marrons onder andere richting Paramaribo.

De Marrons zijn vooral landbouwers en handelaars. De godsdienst is Winti¹³. Dit is ontstaan uit verschillende elementen van de Afrikaanse cultuur aangepast aan de nieuwe leefsituatie in Suriname. Bovendien zitten er ook aspecten van indianenrituelen in. Steeds meer Marrons wonen in de stad. In 2004 was het aantal Marrons in de stad verdubbeld vergeleken met 1992. Zij vormen nu tien procent van de bevolking van Paramaribo en Wanica. Naast de trek naar de stad

¹¹ Sneijders, A. (2000). *Suriname (mensen, politiek, economie, cultuur, milieu)* Amsterdam: Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT); Den Haag: Novib; Brussel: NCOS.

¹² Sneijders, A. (2000). *Suriname (mensen, politiek, economie, cultuur, milieu)* Amsterdam: Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT); Den Haag: Novib; Brussel: NCOS.

¹³ De Winti zijn natuurgeesten opgebouwd uit de elementen water, vuur, aarde en lucht. Belangrijk in dit geloof is een goede verstandhouding met de goden en de voorouders.

heeft het ook te maken met het feit dat Marronvrouwen meer kinderen krijgen dan andere etnische groepen¹⁴.

2.6.3 Creolen

Creolen zijn afstammelingen van voormalig slaven uit Afrika. Na de afschaffing van de slavernij in 1863 bouwden ze in vrijheid een bestaan op. Zij vermengden zich als snel met de blanke bevolking. Er zijn grote sociale tegenstellingen binnen de gemeenschap. De overheid is van oudsher een belangrijke werkgever. De ambtenaren vormen een aparte groep binnen de gemeenschap. Zij behoren grotendeels tot de lagere middenklasse van de bevolking. De Creolen wonen voornamelijk in de districten Paramaribo, Coronie en Wanica en worden ook wel de stadscreolen genoemd. De gezinnen zijn sterk matriarchaal. De Creolen hebben net als de Marrons veel onzorg voor hun voorouders, maar zijn toch overwegend Christen. Dit komt door het vele contact met Europeanen. De Creolen zijn, na de Hindostanen, de grootste etnische groep.

2.6.4 Hindoestanen

De Hindoestanen zijn voornamelijk nakomelingen van de voormalig contractarbeiders uit voormalig Brits-Indië¹⁵. De eerste 410 immigranten arriveerden in 1873 in Suriname. Ze werkten op de plantages. Tot 1916 arriveerden er nog 33.894 contractarbeiders. Tot 1926 konden Hindoestanen kosteloos terugkeren naar Brits-Indië. De behandeling van de immigranten was slecht en zo'n tienduizend Hindoestanen besloten van deze regeling gebruik te maken. Rond 2000 woonden naar schatting 140.000 mensen van Hindoestaanse afkomst in Suriname. Dit is ongeveer 33 procent van de bevolking. Ongeveer twintig procent van hen is moslim, een klein deel is Christen. De overigen zijn overwegend Hindoe.

2.6.5 Javanen

In 1890 kwamen de eerste 44 contractarbeiders vanuit Nederlands-Indië naar Suriname. Daarna volgden er meer dan 32.000 Javaanse gelukszoekers. De laatste groep Javanen arriveerde in 1940. Deze immigratie was noodzakelijk voor de plantagehouders, aangezien de slavernij in 1863 was afgeschaft en er problemen waren met de Hindoestaanse contractarbeiders. De behandeling door de plantage-eigenaren was slecht en de werkomstandigheden waren zwaar. Van deze immigranten keerde ongeveer een kwart terug. Er waren duizenden anderen die ook terug wilden, maar de Nederlandse overheid zorgde niet voor het benodigde transport, wat wel was toegezegd.

De meeste Javanen zijn Islamitisch. Tien procent hangt een ander geloof aan, voornamelijk het Katholicisme.

Tegenwoordig is een groot deel van de Javanen werkzaam in de landbouw, in technische beroepen of als ambtenaar.

2.6.6 Chinezen

Voor de afschaffing van de slavernij in de negentiende eeuw werden de eerste Chinezen vanuit Java en West-Indië gehaald. Ook kwamen er gelukszoekers vanuit de Chinese provincie Guangdong naar Suriname. Tot op heden blijven de Chinezen naar Suriname emigreren. Ze zijn vooral in de handel gaan werken. Op elke hoek van de straat is een Chinese supermarkt of restaurant te vinden. Daarnaast worden er enkele casino's geëxploiteerd door Chinezen. De Chinezen hebben als enige bevolkingsgroep geen eigen politieke partij. Wel was er in het verleden een president van Chinese afkomst, namelijk de inmiddels overleden Henk Chin-A-Sen.

¹⁴ Bruijne, A. de. (2007) *Eigenlijke bevolking van Suriname*. *OSO, tijdschrift voor Surinamistiek 2007*, jaargang 26, nr. 1, pp. 12-26

¹⁵ Snejders, A. (2000). *Suriname (mensen, politiek, economie, cultuur, milieu)* Amsterdam: Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT); Den Haag: Novib; Brussel: NCOS.

2.6.7 Boeroes

De Boeroes zijn een aparte groep. Van oorsprong zijn het Nederlanders. Het zijn de nakomelingen van boeren die in 1845 vanaf het Nederlandse platteland emigreerden naar Suriname. De situatie in Suriname bleek echter niet te zijn, zoals ze zich hadden voorgesteld. Er bleken geen woonruimte, vee en akkers te zijn rondom Groningen, zoals dat was toegezegd. Bijna de helft van de vierhonderd immigranten overleed binnen een jaar aan tropische ziekten. Degenen die overleefden startten landbouw- en veeteeltbedrijven, die na de Tweede Wereldoorlog voor veel geld werden verkocht vanwege de uitbereiding van Paramaribo. De Boeroes kunnen daardoor tot de rijken van de samenleving worden gerekend.

2.6.8 Joden

In 1664 kwamen de Joden naar Suriname, nadat ze zowel uit Portugal als later uit Brazilië werden verdreven. Ze zetten plantages op of gingen in de handel werken. Tijdens de Tweede Wereldoorlog kwamen er Joden die Duitsland hadden ontvlucht. Op dit moment is er niet veel meer over van de Joodse cultuur in Suriname. De joodse gemeenschap is vrijwel geheel gemengd met de andere bevolkingsgroepen. Er zijn nog enkele grote synagogen, maar er is een minimaal aantal bezoekers.

2.6.9 Guyanezen

Voorals in het district Nickerie wonen veel Guyanezen. Ze komen al eeuwen naar Suriname om werk te zoeken. Velen zijn niet teruggekeerd naar Guyana, maar bouwden een bestaan op in Suriname.

2.6.10 Brazilianen

De Brazilianen zijn vooral de laatste decennia naar Suriname gekomen. De meesten van hen zijn goudzoekers. Veel van hen wonen er illegaal, waardoor het onduidelijk is hoeveel Brazilianen er precies wonen. De schattingen verschillen van tien- tot veertigduizend¹⁶.

¹⁶ Sneijders, A. (2000). *Suriname (mensen, politiek, economie, cultuur, milieu)* Amsterdam: Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT); Den Haag: Novib; Brussel: NCOS.

Hoofdstuk 3: De wijk Abrabroki

3.1 Inleiding

Abrabroki is de wijk, waarin wij ons onderzoek hebben verricht. Om een beeld te krijgen van deze wijk beschrijven we in dit hoofdstuk de sociale en culturele aspecten van de wijk. Ook geven we een beeld van de problematiek in de wijk.

Op deze wijze maken wij duidelijk waar het schoolmaatschappelijk werk mee te maken krijgt in het werkveld.

3.2 Historie en demografische ontwikkeling Abrabroki

Abrabroki betekent 'over de brug' en ligt in het zuiden van Paramaribo. Deze wijk was een gedeelte van de plantage Beekhuizen.

Bij de verkaveling van de grond van de plantage kochten in eerste instantie missie en zending de grond. Vervolgens kwamen er Hindoestanen als opkopers. Toen de grond opnieuw verkaveld werd kwamen er Creolen en Javanen te wonen. De moslim-Hindoestanen hebben nog steeds een belangrijke positie in de buurt, ze bezitten nog veel grond.

Tussen 1986 en 1989 woedde de Binnenlandse oorlog in Suriname. Vele Marrons die vluchtten uit het binnenland en werden opgevangen door familie in de wijk. Zodoende fungeerde het als opvanglocatie. Marrons die geen familie hadden kwamen met te veel mensen in te kleine huizen terecht. De wijk was niet berekend op de enorme toename van inwoners. Er ontstond wildbouw en op veel percelen werden meerdere houten huisjes gebouwd. Het verlies van sociale reserves en zekerheid in de nieuwe leefomgeving kwam vooral bij de jongeren onder de Marrons in deze wijk (en elders in de stad) tot uiting in criminele activiteiten¹⁷. Hoewel criminaliteit en Marrons vaak aan elkaar worden gekoppeld, domineren ze de criminaliteit absoluut gezien niet. Vele Marrons behoren echter tot de armste¹⁸ groepen, waarbinnen criminaliteit geen uitzondering is. In straten in Abrabroki zijn nog veel grote erven waarop Marrons tezamen wonen¹⁹.

Later werd er infrastructuur aangelegd en een indeling gemaakt van de wijk door de overheid. In het jaar 2000 woonden er in de wijk Abrabroki zo'n 9400 mensen, met een gemengde etnische samenstelling. Abrabroki staat bekend als volkswijk. Dat wil zeggen dat een groot deel van de inwoners tot de lagere sociale klasse van de samenleving behoort.

In 1987 werd Paramaribo onderverdeeld in ressorten²⁰. Het ressort Beekhuizen waar Abrabroki onder valt telt 19.783 inwoners²¹.

3.3 Sociologische aspecten

Het begrip sociaal is breed, qua betekenis. Het staat voor datgene wat zich tussen mensen afspeelt en wat mensen met elkaar verbindt. Het bevat politieke en economische gebieden, maatschappij en individu, hulpvaardigheid, coöperatie en vriendschap, maar ook conflicten, vijandschap en dwang²².

¹⁷ Kromhout, M. (2000) *Gedeelde Smart Is Halve Smart, Hoe vrouwen In Paramaribo hun bestaan organiseren*. <http://clare.uva.nl/document/55820>. Geraadpleegd op 30-05-2008.

¹⁸ Onder het begrip armste wordt de vergelijking naar financiële mogelijkheden (inkomen) verstaan.

¹⁹ Bruijne, A. de. (2007) *Eigenlijke bevolking van Suriname*. *OSO, tijdschrift voor Surinamistiek* 2007, jaargang 26, nr. 1, pp. 12-26

²⁰ Jonge, T. de. & Leeuwen, S. van. (2007) *Maatschappelijk werk in Saron, Afstudeeronderzoek naar problematiek in de wijken Abrabroki - Saron Noord*. Christelijke Hogeschool Ede.

²¹ Gegevens verstrekt door Algemeen Bureau voor de Statistiek (april 2008). Tabel 9.5. Paramaribo Ressort Beekhuizen. Paramaribo.

²² Wilterdink, N. & Heerikhuizen, B. van. (2003) *Samenlevingen, een verkenning van het terrein van de sociologie* (vijfde druk). Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff bv.

3.3.1 *Socialisatie*

Voor het proces van cultuuroverdracht wordt in de sociologie de term socialisatie gebruikt. Het omvat datgene wat men bewust en onbewust leert aan en van andere mensen. Specifieker gezien gaat het om datgene wat kinderen leren om zich later volwassen te kunnen handhaven in de samenleving. Deze socialisatie leidt tot het verkrijgen van een zelfbeeld, een eigen identiteit. In de westerse maatschappij denken zijn we individualistisch ingesteld. We denken in de ik-vorm. Dat leren we van jongs af aan. De manier waarop men socialiseert draagt bij aan dit beeld.

De wijkbewoners die zijn gevlucht uit het binnenland tijdens de Binnenlandse oorlog of die zich later hebben gevestigd in de stad, hebben een andere socialisatie doorgemaakt dan degenen die oorspronkelijk in de wijk woonden. De cultuur in het binnenland is heel anders dan in de stad. Binnen de dorpen in het binnenland geldt een hiërarchisch systeem met duidelijke regels. Elk dorp heeft een kapitein. Naar gelang het aantal inwoners kunnen er ook meerdere kapiteins zijn. Deze persoon heeft de leiding in handen. Hij wordt daarbij geassisteerd door de Basja's, waarvan er meerdere in het dorp zijn. De Basja's vertegenwoordigen de dorpsbewoners bijvoorbeeld naar geslacht of leeftijd.

Eén dorp wat wij bezocht hebben heeft vier Basja's. Eén oudere vrouw, één jongere vrouw, één oudere man en één jongere man. Zodoende worden alle bewoners vertegenwoordigd.

Belangrijke beslissingen worden genomen tijdens een Krutu (dorpsvergadering). Elke meerderjarige dorpsbewoner heeft daarbij inspraak. Het dorp kent sleutelfiguren die belangrijk zijn bij de besluitvorming. De voorzitters van vrouwenverenigingen hebben bijvoorbeeld een belangrijke functie in het dorp.

Degene die de leiding heeft in het gebied en waar de kapiteins verantwoording aan afleggen is de Granman.

Mannen hebben meerdere vrouwen, maar voor ze een vrouw mogen trouwen moeten ze haar eerst voorzien in onderdak, een korjaal, een kostgrondje, potten en pannen enzovoorts. Hij moet haar dus kunnen onderhouden. Het huwelijk is gericht op overleven. Als een man zijn plichten niet nakomt mag een vrouw haar man verlaten.

Op het moment dat deze mensen zich vestigden in de stad veranderde er veel voor hen. De hiërarchie en de structuur van het dagelijks leven, zoals dat in het binnenland gold, viel weg. Bovendien leefde men van de natuur, wat in de stad eveneens niet mogelijk was. De regels en structuren van de stad vormden het nieuwe kader waarin men zich kon bewegen en die aanpassing ging niet altijd goed.

In de wijk leven veel mensen die oorspronkelijk uit het binnenland komen. Sommigen leven gedeeltelijk in de stad en het binnenland, vaak afhankelijk van het werk dat men verricht. Dit geldt soms ook voor de kinderen die met de ouders mee gaan. Voor deze kinderen heeft het gevolgen voor de educatie. Ze wisselen vaak van school en dit vergroot het risico op een leerachterstand.

Naast de Marrons leefden er veel Hindoestanen in de wijk. Een groot deel van hen is tijdens de Binnenlandse oorlog naar Nederland vertrokken. De percelen die eigendom van hen waren, werden vaak verhuurd aan gevluchte binnenlandbewoners. Zo ontstonden de erven, waarop verschillende houten huisjes werden gebouwd voor familieleden. Doordat er veel mensen op één perceel kwamen te wonen werd de wijk meer dichtbevolkt. Deze veranderingen en de toename van armoede leidden tot een toename van criminaliteit. Als gevolg van deze ontwikkeling vertrokken oorspronkelijke bewoners.

3.3.2 Sociale controle

Doordat de wijk veranderde wat de samenstelling van de bevolking betreft verschoven de normen en de waarden langzamerhand. Hierdoor kwam er een grotere afstand tussen de bewoners, waardoor er sociale controle wegviel²³. Met sociale controle worden de manieren bedoelt, waarmee mensen anderen ertoe brengen of dwingen om zich aan normen of regels binnen de gemeenschap te houden²⁴.

De mate van sociale controle verschilt per samenleving en gemeenschap. In Nederland is een individualistische cultuur. In de stad kent men de burens vaak niet, terwijl in bepaalde gebieden op het platteland hulp van burens en een hogere mate van sociale controle nog steeds aanwezig is. Binnen een samenleving kunnen er dus verschillende gradaties van sociale controle zijn. Het doel van sociale controle is het waarborgen van continuïteit en orde in de samenleving. Als er weinig sociale controle in de wijk is, spreken mensen elkaar niet zo snel aan op het gedrag van anderen. Hierdoor kan criminaliteit zich verder ontwikkelen en toenemen.

3.4 Culturele aspecten

Ten eerste is het belangrijk om te weten wat men onder cultuur verstaat. Er bestaan verschillende definities van het begrip cultuur. Een veelgebruikte definitie is een samenhangend stelsel van voorstellingen, opvattingen, kennis, gewoonten, verwachtingen, waarden en normen dat de leden van een samenleving overdragen aan volgende generaties²⁵. Cultuur bepaalt voor een belangrijk deel hoe mensen handelen, denken en doen.

We beschrijven hieronder de Surinaamse cultuur en de op welke wijze deze gerelateerd is aan de wijk. Dit doen we onder andere door theorieën van David Pinto, Geert Hoofdstede en Andreas Eppink te bespreken. Deze theorieën laten overeenkomsten zien in de wijze waarop culturen worden uitgelegd, maar hebben ieder een eigen invalshoek. Cultuur is immers dynamisch en divers en niet zomaar 'in een hokje' te stoppen. Vandaar dat wij deze verschillende theorieën aanhalen. Onze onderzoeksvraag is gericht op het optimaal functioneren van het schoolmaatschappelijk werk. Daarom is het belangrijk om op de hoogte te zijn van de cultuur. Deze is van invloed op de wijze waarop hulp verleend wordt.

3.4.1. Collectivisme versus individualisme

Volgens Hofstede staat collectivisme voor een samenleving waarin mensen vanaf hun geboorte opgenomen zijn in hechte groepen, die hun levenslange bescherming bieden in ruil voor onvoorwaardelijke loyaliteit.

Daar tegenover staat individualisme. Dit staat voor een samenleving waarin de banden tussen de individuen los zijn. Iedereen zorgt voor zichzelf en zijn naaste familie.

In Suriname is de definitie van collectivisme meer van toepassing op de samenleving.

Wij liepen op een avond door het centrum van Paramaribo. De weg was afgezet met een dranghek en er stonden verschillende politieagenten te wachten. We twijfelden of we er te voet langs mochten en vroegen het aan één van de agenten. Deze liet weten dat de bus werd uitgereikt aan studenten. Ze zouden zo langs komen. Enthousiast liet de agent ons weten dat we tussen het in gala geklede publiek moesten gaan staan en genieten, hoewel wij gekleed waren in onze vrijetijdsoutfit 'Het feest is voor iedereen!', zei hij.

²³ Jonge, T. de. & Leeuwen, S. van. (2007) *Maatschappelijk werk in Saron, Afstudeeronderzoek naar problematiek in de wijken Abrabroki - Saron Noord*. Christelijke Hogeschool Ede.

²⁴ Wilterdink, N. & Heerikhuizen, B. van. (2003) *Samenlevingen, een verkenning van het terrein van de sociologie* (vijfde druk). Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff bv.

²⁵ Endt, M. van. (2003) *Met nieuwe ogen, werkboek voor de ontwikkeling van een transculturele attitude* (tweede, herziene druk). Bussum: Coutinho

Dit voorbeeld geeft een indruk van onze ervaring met de collectieve samenleving. Suriname is kent een grote diversiteit aan culturele achtergronden. Elke bevolkingsgroep heeft eigen feesten, gebruiken en gewoonten. De collectiviteit is echter een gemeenschappelijke deler.

Tijdens de uitvoering van ons onderzoek en het vrijwilligerswerk als schoolmaatschappelijk werksters ondervonden we dat directe confrontaties worden gemedend, terwijl wij als Nederlanders vinden dat een eerlijk mens zegt wat hij denkt. Het gevoel van eer en waardigheid hangt meer af van wat anderen van een persoon vinden.

De identiteit wordt bepaald door het sociale netwerk en niet aan de persoon zelf. Dit zijn duidelijke kenmerk van collectivisme versus individualisme volgens Hofstede.

"De Surinaamse cultuur is onder culturen te rangschikken, waarbij het verlangen naar respect nauw is gerelateerd aan de afweer van schaamte en schande" (T. Graafsma, 2005).

3.4.2. *Machtsafstand*

Het viel ons op dat leerkrachten kinderen op een bevelende toon aanspreken. Er wordt klassikaal les gegeven, waarbij er weinig aandacht is voor het individu. Tijdens de lessen stellen kinderen weinig vragen.

Dit geeft een grote machtsafstand (Hofstede, 1991) weer in vergelijking met het de wijze waarop in Nederland wordt onderwezen. De machtsafstand is de mate waarin de mindere machtige leden van instituties of organisaties in een land verwachten en accepteren dat de macht ongelijk verdeeld is. Surinamers denken sterk in termen van machten gehoorzaamheid²⁶. De samenleving is aanzienlijk meer autoritair dan de Nederlandse.

3.4.3 *De F-culturen en de G-culturen*

David Pinto beschrijft het verschil tussen F-culturen en G-culturen. De F staat voor fijnmazig, een structuur met gedetailleerde gedragsregels voor elke situatie. Het gaat daarbij om meer traditionele plattelandsculturen die tegenover de modernere vaak stedelijke culturen staan. Daarin zijn minder vaste regels²⁷. Als we naar vanuit deze theorie de Surinaamse en Nederlands cultuur vergelijken wordt de Surinaamse cultuur aangeduid als F-cultuur. De Nederlandse cultuur kan als G-cultuur worden aangeduid.

Binnen de opvoeding in Suriname en ook in de wijk waar wij ons onderzoek uitvoerden hebben we gezien en gehoord dat er sprake is van lijfstraffen, zowel op de scholen als in de huiselijke kring. Kinderen betonen veel respect voor volwassenen en ouders. Anders dan wij in Nederland gewend zijn, reageerden kinderen altijd met Ja, juffrouw of Nee, juffrouw. Het zogenaamde spreken met twee woorden. Men is beleefd naar elkaar. Als je elkaar niet kent bijvoorbeeld groet je altijd met goedendag in plaats van hallo.

Wat ons meteen opviel is dat contacten belangrijker zijn dan afspraken. Men komt gerust een half uur later of helemaal niet. Dit heeft ook te maken met een andere tijdsbeleving en timemanagement.

Iets wat voor ons zeer opvallend was is het feit dat men ontwijkend antwoord op het moment dat er een gevoelig punt ter sprake wordt gebracht. Wij hebben gemerkt dat er wel antwoord gegeven wordt die in verband staat met de vraag, maar dat het niet het antwoord is op de gestelde vraag. Men vermijdt zodoende het bespreken van taboes en gevoelige punten.

De punten die we hierboven hebben benoemd vormden allen een tegenstelling voor ons met datgene wat wij kennen vanuit 'onze' Nederlandse cultuur.

²⁶ Graafsma, T. (januari 2005). *Wat leren Surinamers ons over respect?* http://wflm.rino.nl/material/up/5-02-28_rino_graafsma_respect_suriname.pdf. Geraadpleegd 05-06-2008.

²⁷ Endt, M. van. (2003) *Met nieuwe ogen, werkboek voor de ontwikkeling van een transculturele attitude* (tweede, herziene druk). ESussum: Coutinho

3.4.4 Machocultuur

Suriname is een uitgesproken fallische cultuur, waarin potentie en potentialiteit belangrijke, dwingende normen zijn. Stoerheid, succes, machtsvertoon, veel vriendinnen hebben, geld, sieraden, flink alcoholgebruik zijn facetten die horen bij de fallische opstelling. Men dient ten allen tijde te imponeren. Juist aan de dwingendheid van die norm kan men zien dat er ook veel angst achter schuilt gaat. Sociale angst Het gevoel van eigenwaarde wordt sterk sociaal bepaald door de fallische norm²⁸.

Vreemdgaan is een redelijk geaccepteerd verschijnsel binnen de samenleving. Er wordt op verschillende manieren mee omgegaan door mannen en vrouwen. De term 'uitloop' is een van de vele benamingen voor vreemdgaan. Een minnares van de man wordt ook wel 'buitenvrouw' genoemd.

3.5 Problematiek in de wijk

In juni 2007 is er onderzoek gedaan naar problematiek in de wijk, omdat er op het gebied van maatschappelijk werk nog niets was opgezet. Het afstudeeronderzoek is uitgevoerd door twee studenten Maatschappelijk Werk en Dienstverlening aan Christelijke Hogeschool Ede²⁹. Er is onderzocht wat bewoners van de wijk Abrabroki als sociale problematiek ervaren en hoe professionals en deskundigen kijken naar de sociale problematiek in de wijk. Deze informatie nemen wij op in ons onderzoek, aangezien het onderzoek vooraf is gegaan aan het opzetten van onder andere het schoolmaatschappelijk werk. We hebben eigen observaties en bevindingen toegevoegd aan deze paragraaf, Het is een weergave van de problematiek waar schoolmaatschappelijk werkers mee te maken krijgen bij de hulpverlening. Hieronder staan de uitkomsten van de enquêtes die zijn gehouden onder de bewoners van de wijk. De uitkomsten geven weer welke problemen de bewoners ervaren in de wijk. Daarnaast zijn er interviews gehouden met hulpverleners en deskundigen die actief zijn in de wijk met betrekking tot de problematiek.

3.5.1 Financiële problemen

Uit dit onderzoek kwam naar voren dat op het gebied van persoonlijke problemen financiële problemen en werkloosheid als veelvoorkomend worden ervaren. In het onderzoek wordt gesteld dat bijna iedere respondent van de enquête financiële problemen ziet in de eigen omgeving. Veel mensen leven in armoede, soms is er geen geld om het kind naar school te laten gaan. Huizen worden slecht onderhouden en er is weinig werk. In de wijk is een hoog percentage van bewoners werkloos. Het gebrek aan inkomen kan leiden tot een toename van de criminaliteit in de wijk.

3.5.2 Alleenstaande ouders

In de wijk leven veel gezinnen met alleenstaande ouders. Eén van de ouders is in dat geval opvoederen kostwinner. In veel gevallen zijn gezinnen de matriarchaal. Dat wil zeggen dat de vader niet aanwezig is en de moeder de opvoeding en kostwinning op zich neemt. Bij de Marrons zijn veel gezinnen, waarbij één of beide ouders een aantal maanden per jaar in het binnenland verblijven. Sommige mannen hebben meerdere vrouwen, aangezien dit onderdeel is van de Marroncultuur.

Veel alleenstaande ouders in de wijk blijken tienermoeder te zijn. Als een meisje zwanger is gaat ze van school en in veel gevallen keert ze niet terug. Op het moment dat een meisje zwanger is

²⁸ Graafsma, T. (januari 2005). *Wat leren Surinamers ons over respect?* http://www.rino.nl/material/up/5-02-28_rino_graafsma_respect_suriname.pdf. Geraadpleegd 05-06-2008.

²⁹ Jonge, T. de. & Leeuwen, S. van. (2007) *Maatschappelijk werk in Saron, Afstudeeronderzoek naar problematiek in de wijken Abrabroki- Saron Noord*. Christelijke Hogeschool Ede.

en moet ze van de basisschool af. Dit resulteert in een lager opleidingsniveau, waardoor de economische status ook lager zal blijven.

We hebben gemerkt dat er op de scholen wel een vorm van seksuele voorlichting plaatsvindt. In enkele klaslokalen hangen bijvoorbeeld posters. Deze maken de kinderen bekend met het menselijk lichaam.

3.5.3 *Kinderen vaak alleen*

Uit het onderzoek is tevens gebleken dat kinderen te vaak alleen worden gelaten. Van de respondenten erkent 60 % het als een probleem in de wijk. Jongeren brengen een groot gedeelte van hun tijd op straat door en er is weinig toezicht.

Vooraf het feit dat er weinig toezicht is wordt als probleem gezien. Als deze kinderen namelijk niet naar school gaan en/of in aanraking komen met criminaliteit wordt als het schrijnend gezien. Deze groepen jongeren die samenscholen 'op de hoeken van de straat' zijn namelijk berucht bij de buurtbewoners in het verband met vermeend drugsgebruik en drugshandel.

3.5.4 *Criminaliteit*

Er zijn verschillende vormen van criminaliteit aanwezig in de wijk. Er blijken echter ook veel signalen richting de onderzoekers te zijn geweest, waaruit blijkt dat de er op dit gebied veel verbeterd is de afgelopen jaren.

De vorm van criminaliteit die het meest werd herkend door de mensen in de wijk is drugs. Verslaving³⁰ bleek daarnaast een hoge positie in te nemen op de lijst met persoonlijk problemen van buurtbewoners.

De tweede vorm van criminaliteit die veel gesignaleerd werd is diefstal en inbraak. Veel buurtbewoners wezen de junks aan als schuldigen, aangezien die het geld nodig hebben voor de drugs. Wij zijn het met de onderzoekers eens, als ze stellen dat dit ook in verband kan staan met de moeilijke financiële situatie van veel mensen.

Opvallend in het onderzoek is dat er een laag geweldspercentage lijkt te zijn. Circa 23% van de ondervraagden geeft aan dat er sprake is van geweld in de wijk. Slechts 20% van de ondervraagden geeft aan dat er sprake is van wapengebruik. Ruim 67% geeft aan geen geweld te signaleren in de wijk.

Het blijkt dat buurtbewoners aangeven dat er geen prostitutie aanwezig in de buurt. Deskundigen gaven echter aan dat er wel degelijk prostitutie aanwezig is, ook onder jongeren. Bovendien bleek dit ook uit informele gesprekken met buurtbewoners die de onderzoekers hebben gevoerd. De verklaring die hiervoor wordt gegeven is dat het een onzichtbaar probleem is, of het wordt niet als probleem ervaren.

3.5.5 *Wijkproblemen*

Problemen die in de wijk, als zijnde gebied, worden onderscheiden door eigen observaties en die zijn gepubliceerd in het onderzoek Maatschappelijk werk in Saron van Tjerk de Jonge en Simon van Leeuwen uit 2007 zijn:

- afval op straat
- leegstaande woningen
- vervallen woningen
- braakliggende terreinen
- slechte wegen

³⁰ Uit het onderzoek blijkt niet wat er precies onder het begrip verslavingen wordt verstaan.

- vervuild stilstaand water in sloten
- slechte afwatering

Als het een korte periode heeft geregend, blijft water in de straten staan. De riolering kan regenwater niet aan. In droge tijden blijft het water in de sloten staan, wat vormt voor algen en muggen. De hygiëne laat te wensen over.,

3.5.6 *Eigen observaties*

Tijdens ons verblijf in Suriname waren we vrijwillig actief als schoolmaatschappelijk werkers. We werkten op twee verschillende basisscholen in de wijk. Zodoende kregen wij met problematiek van de kinderen in de wijk te maken.

Er zijn problemen waar kinderen naar onze mening opvallend vaak mee in aanraking komen.

Ten eerste signaleerden we dat veel kinderen te maken krijgen met seksueel misbruik.

Bovendien bleek deze problematiek actueel te zijn in het land. Dit vernamen we niet alleen via de media, maar ook uit informele gesprekken met de schoolmaatschappelijk werkers in de wijk en binnen de zorgteamvergaderingen.

Ten tweede signaleerden we een gebrek aan ouderparticipatie in de wijk. Hoewel sommige schoolhoofden aangeven, dat ouders regelmatig naar ouderbijeenkomsten komen zien we ook dat het moeilijk is om ouders te bereiken. Eén van de doelstellingen van Stichting PCOS is het vergroten van de ouderparticipatie.

Hoofdstuk 4: De scholen

4.1 Inleiding

Om een totaal beeld te krijgen hoe het schoolmaatschappelijk werk functioneert in de wijken hebben we een enquête opgesteld voor de medewerkers van de basisscholen in de wijk, waar het schoolmaatschappelijk werk werkzaam is. We hebben gekozen om de enquêtes op te stellen voor de medewerkers omdat zij dichtbij de kinderen staan en het gaat om de kinderen in het schoolmaatschappelijk werk. Het was niet mogelijk om de kinderen te enquêteren. Uit onze ervaring blijkt dat veel kinderen moeite hebben met lezen en schrijven. Wij zijn van mening dat de kans op onbetrouwbare resultaten te groot was, als we de kinderen zouden enquêteren. De kinderen zouden ondersteund moeten worden bij het invullen. Dit zou de resultaten beïnvloeden. In Suriname worden conflicten vaak vermeden en hierdoor zou er sociaal gewenst geantwoord worden. Dus om erachter te komen wat de optimale situatie zou zijn voor de kinderen hebben we de enquête opgesteld voor de medewerkers van de scholen³¹.

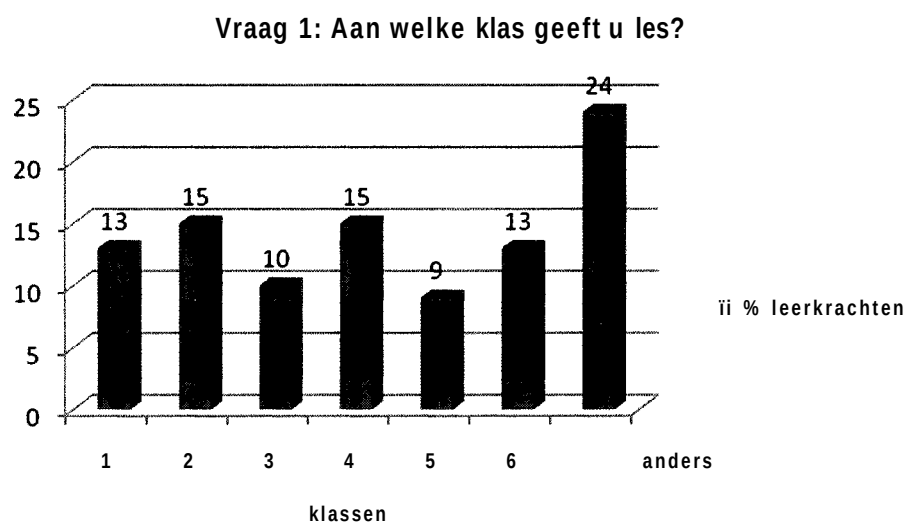
De vragen in de enquête zijn opgesteld, zijn gerelateerd aan belangrijke onderdelen van het schoolmaatschappelijk werk. De enquêtes hebben we aan alle medewerkers van de scholen in de wijk Abrabroki uitgedeeld. Van de 87 uitgedeelde enquêtes hebben wij er 67 ingevuld ontvangen. Dit is een responspercentage van 77%, waardoor de enquêtes een betrouwbaar beeld geven van de algemene mening van de medewerkers van de scholen.

In de bespreking van de enquêtes wordt gesproken over leerkrachten. Hier vallen ook de schoolhoofden en onderwijsassistenten onder.

4.2 Resultaten

We hebben de resultaten van de enquête verwerkt in staafdiagrammen. Zo is het resultaat overzichtelijk en makkelijk te vergelijken. De resultaten zijn weergegeven in procenten. Door het afronden naar hele procenten kan de som van de resultaten afwijken van 100%.

Grafiek 1

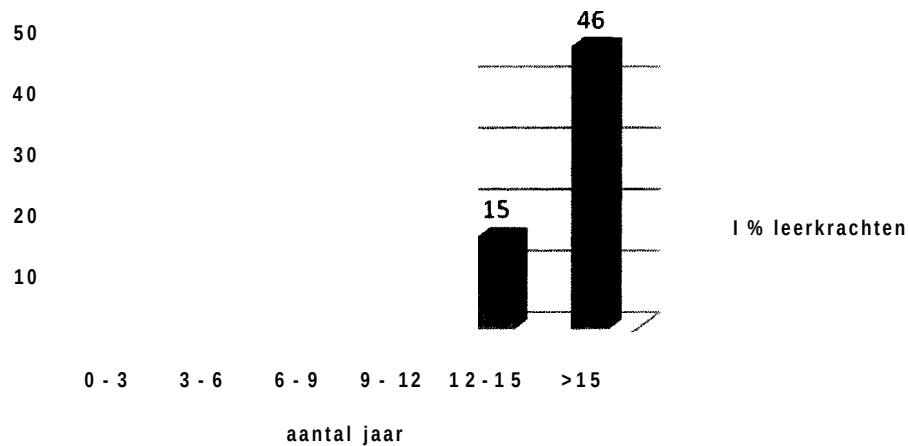
We hebben aan alle leerkrachten van de scholen in de wijk een enquête uitgedeeld. In grafiek 1 is te zien aan welke klas de leerkracht lesgeeft. De medewerkers die geen lesgeven, maar wel werken met de schoolkinderen konden dit aangeven met het antwoord 'anders'. Hieronder vallen onderwijsassistenten en schoolhoofden.

³¹ Als er over schollen gesproken wordt, worden de basisscholen bedoeld.

We hebben deze vraag in de enquête opgesteld, omdat we er zeker van wilden zijn dat de resultaten zo volledig mogelijk zouden zijn. In de grafiek is te zien dat we leerkrachten hebben geënquêteerd van verschillende klassen, zodat alle leerkrachten van alle klassen ongeveer even veel invloed hebben op de resultaten.

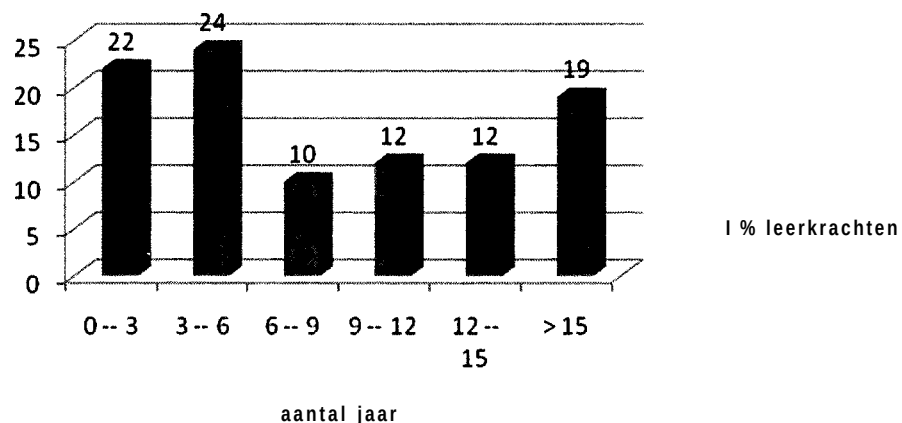
Grafiek!

Vraag 2: Hoe lang bent u werkzaam in het onderwijs?

Grafiek 3

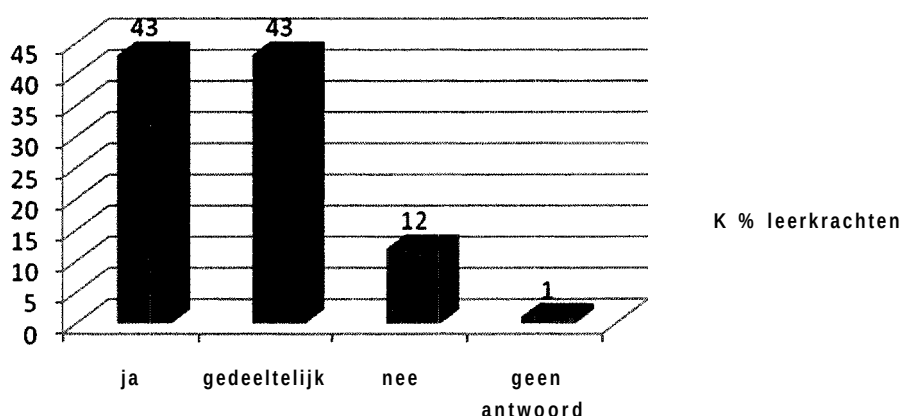
Vraag 3: Hoe lang bent u werkzaam op uw huidige school?

In grafiek 2 en 3 worden respectievelijk weergegeven hoe lang de leerkrachten werkzaam zijn in het onderwijs en hoe lang ze op de huidige school werkzaam zijn. Ook voor deze grafieken gelden dat we een zo volledig mogelijk beeld wilden vormen. Mochten er opmerkelijke antwoorden uitkomen, dan wilden we achteraf bekijken of dit lag aan de tijdsduur dat een medewerker in het onderwijs werkzaam is of de tijdsduur dat iemand werkzaam is op de huidige school. Achteraf kunnen we zeggen dat de antwoorden niet gerelateerd waren aan één van deze twee factoren.

Grafiek 4

Vraag 4: Bent u op de hoogte wat het schoolmaatschappelijk werk inhoudt?

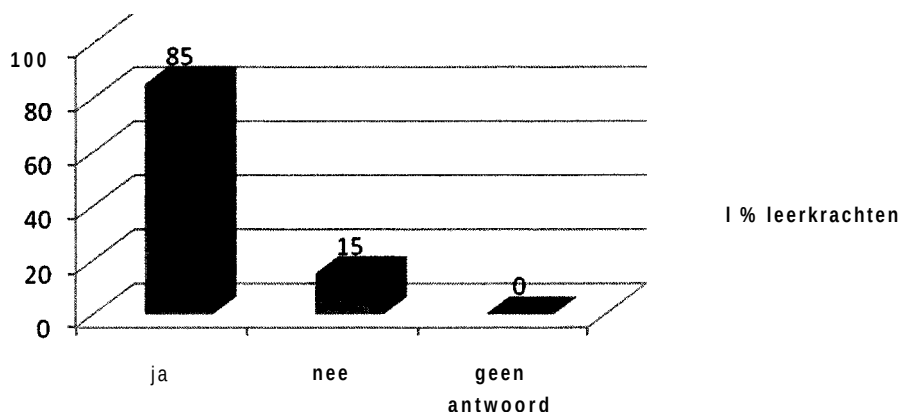
In grafiek 4 staan de resultaten van de vierde vraag in de enquête. Er werd gevraagd of de leerkrachten op de hoogte waren van de inhoud van het maatschappelijk werk. Een belangrijk onderdeel van het schoolmaatschappelijk werk is het profileren³²; het naar buiten brengen wat het beroep inhoudt en waar het voor staat. Het is belangrijk dat het schoolmaatschappelijk werk de medewerkers van de scholen op de hoogte stelt wat het schoolmaatschappelijk werk inhoudt. Dit is belangrijk omdat het schoolmaatschappelijk werk nauw samenwerkt met de leerkrachten van de school. De leerkrachten staan het dichtst bij de kinderen en zullen als eerste de signalerende functie hebben. Zij zullen waar nodig is kunnen doorverwijzen naar het schoolmaatschappelijk werk. In de grafiek is te zien dat het merendeel van de leerkrachten weet of gedeeltelijk weet wat het schoolmaatschappelijk werk inhoudt. Nog 12% van de leerkrachten weten niet wat het schoolmaatschappelijk werk inhoudt. In de enquêtes is terug te vinden dat leerkrachten van verschillende klassen en zelfs een schoolhoofd dit antwoord heeft aangekruist. Voor de leerlingen van de klassen, waar de leerkracht niet weet wat het schoolmaatschappelijk inhoudt bestaat de kans dat zij geen doorverwijzing kunnen verwachten van hun leerkracht. Wat het schoolhoofd betreft; diegene heeft geen weet van welke mogelijkheden er op zijn/haar school worden aangeboden.

Verder is het antwoord 'gedeeltelijk' vaak aangekruist.

³² Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers/NVMW. (2006). *Beroepsprofiel van de maatschappelijk werker*. Utrecht: NVMW

Grafiek 5

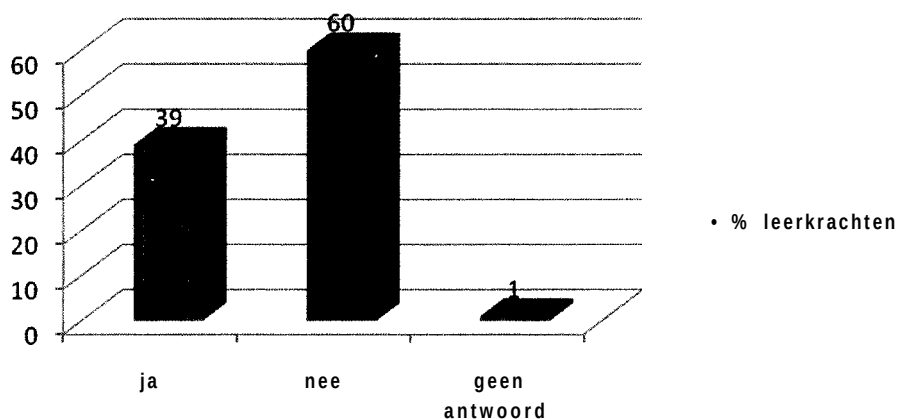
Vraag 5: Wist u dat het schoolmaatschappelijk werk werkzaam is op uw school?

Grafiek 5 geeft de resultaten weer van de vijfde vraag uit de enquête. Hierin is te zien dat het merendeel van de leerkrachten op de hoogte is van het feit dat het schoolmaatschappelijk werk werkzaam is op de school. Van de leerkrachten wist 15%, dit niet. Hier geldt hetzelfde als voor de resultaten in grafiek 4. Wij vinden het belangrijk dat de leerkrachten weten van de mogelijkheid van schoolmaatschappelijk werk, zodat er doorverwezen kan worden en er een samenwerking kan ontstaan tussen de leerkracht en het schoolmaatschappelijk werk.

Grafiek 6

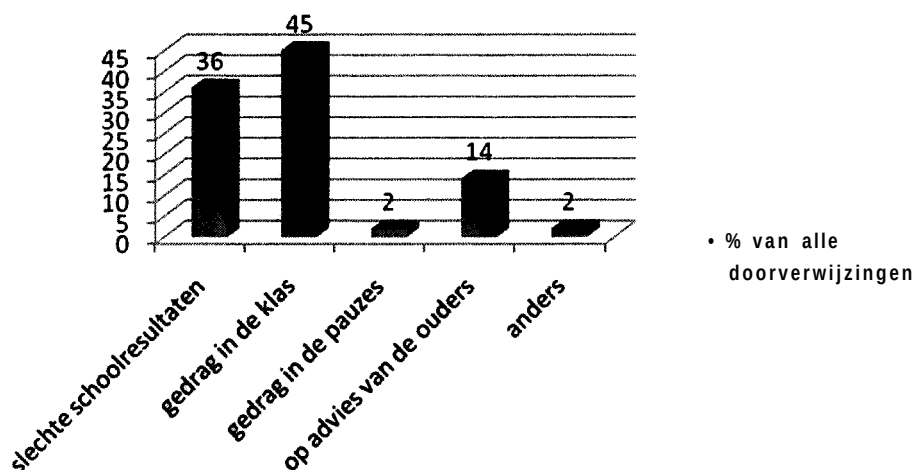
Vraag 6: Heeft u wel eens een kind doorverwezen naar het schoolmaatschappelijk werk?

In grafiek 6 is te zien hoeveel leerkrachten wel eens een kind hebben doorverwezen. Hier is te zien dat er wel degelijk gebruik wordt gemaakt van het schoolmaatschappelijk werk. Maar het merendeel van de leerkrachten heeft nog nooit een kind doorverwezen. Gezien de problematiek in de wijk vinden wij 60% van klassen waar geen gebruik is gemaakt van het schoolmaatschappelijk werk veel.

Grafiek 7

Vraag 7: Wat was de reden van de doorverwijzing?

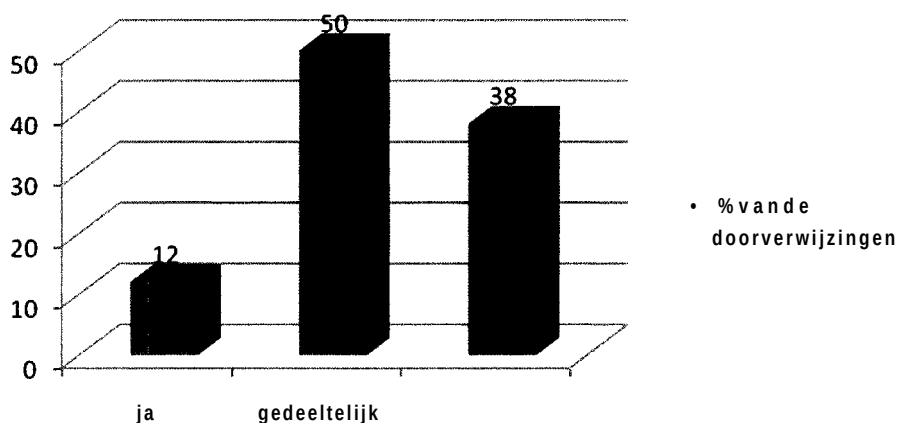

In grafiek 7 is te zien wat de redenen voor de doorverwijzingen waren. Dit zijn antwoorden van de leerkrachten die wel hebben doorverwezen. In de grafiek is te zien dat de voornaamste redenen voor een doorverwijzing naar het schoolmaatschappelijk werk het gedrag in de klas en slechte schoolresultaten zijn. Het valt ons op dat er weinig wordt doorverwezen op grond van het gedrag in de pauzes en op advies van de ouders. Wij zijn op verschillende scholen tijdens de pauzes aanwezig geweest en hebben toen de kinderen kunnen observeren op het schoolplein. Het viel ons op dat de leerkrachten vrijwel geen zicht hielden op de kinderen. Dit kan gezorgd hebben voor de lage score op *hei* antwoord 'gedrag in de pauze', want het gedrag van veel kinderen tijdens de pauzes baat ons zorgen. De lage score op het antwoord 'op advies van de ouders' heeft waarschijnlijk te maken met de geringe ouderparticipatie. Het project Change for Childeren van Stichting PCOS heeft als één van de doelen het verbeteren van de ouderparticipatie. Doordat ouders zich meer bij het kind betrekken zou de doorverwijzing op advies van de ouders in hoeveelheid kunnen stijgen.

Bij het antwoord 'anders' gaf de leerkracht aan dat het kind aangaf dat het wilde veranderen en daarom doorverwezen zou willen worden naar het schoolmaatschappelijk werk.

Grafiek 8

Vraag 8: Heeft de doorverwijzing voor het gewenste resultaat gezorgd?

In grafiek 8 is te zien of de doorverwijzing voor het gewenste resultaat heeft gezorgd. Er is te zien dat er maar heel weinig doorverwijzingen voor het gewenste resultaat hebben gezorgd. Verder vinden wij het positief dat het merendeel van de doorverwijzingen wel voor een positieve verandering heeft gezorgd (62%). Wij vinden dat 38% 'nee' antwoorden een hoog percentage is voor het niet behalen van gewenste resultaten.

Onder de vraag in de enquête was ruimte om aan te geven wat volgens de leerkracht de reden was voor het antwoord dat hij/zij had gegeven.

Bij de gewenste resultaten werd aangegeven dat het gedrag van het kind inderdaad veranderd was en dat de kinderen rustiger zijn geworden.

Bij de gedeeltelijk gewenste resultaten werd aangegeven dat de schoolresultaten iets verbeterd zijn, dat het gedrag naar andere kinderen verbeterd is, dat de kinderen na de hulp met het schoolmaatschappelijk werk beter mee konden komen in de groep en dat er meer tijd moet worden uitgetrokken om de kinderen te begeleiden, zodat het een optimaal gewenst resultaat wordt.

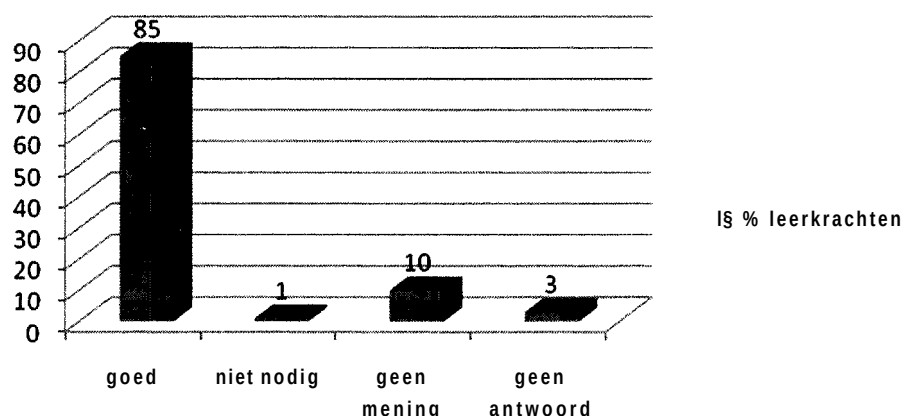
Bij het antwoord 'nee' is vermeld dat kinderen weer in hetzelfde gedrag terugvallen, doordat er in de thuissituatie van de kinderen de ontwikkeling niet gestimuleerd wordt. Hier speelt de geringe ouderparticipatie weereen rol.

Wat ons ook opvalt is dat er in meerdere antwoorden terugkomt dat er te weinig tijd is voor de kinderen, dat de gesprekken niet frequent geschieden, dat kinderen nog niet aan de beurt zijn geweest bij de schoolmaatschappelijk werker en dat de leraren niet op de hoogte zijn van het resultaat.

Het laatste kan komen door een gering contact tussen het schoolmaatschappelijk werk en de leerkracht en aan de leerkracht zelf. Of hij/zij de leerling observeert en zo bepaalt of er een ontwikkeling bij het kind gaande is.

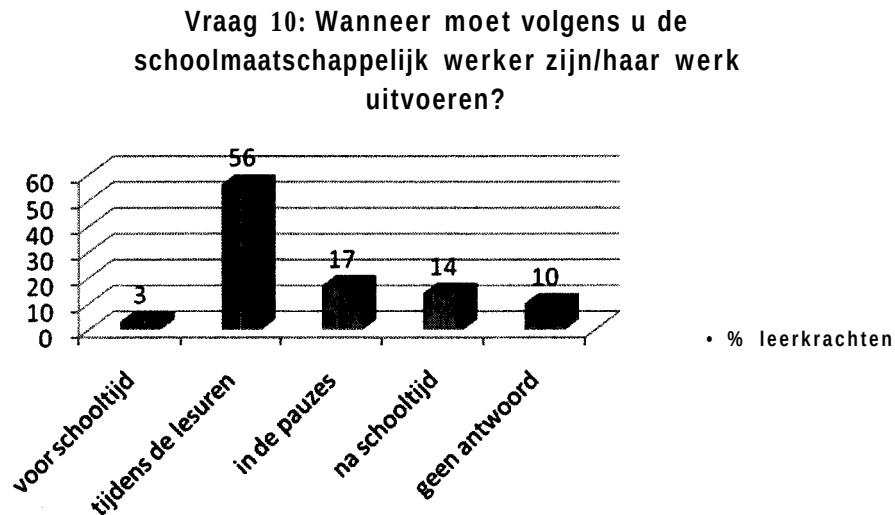
Grafiek 9

Vraag 9: Wat vindt u van de aanwezigheid van het schoolmaatschappelijk werk?

In grafiek 9 is te zien in welke mate de leerkrachten het belangrijk vinden dat het schoolmaatschappelijk werk aanwezig is op de school. Er is te zien dat het merendeel het goed vindt dat het schoolmaatschappelijk werk aanwezig is. Wij vonden het belangrijk om deze vraag in de enquête te stellen. Als hieruit was gekomen dat de leerkrachten het schoolmaatschappelijk werk niet nodig vinden, zal het moeilijk zijn om samen te werken met het schoolmaatschappelijk werk.

Grafiek 10

In grafiek 10 is te zien welk tijdstip volgens de leerkrachten het beste is om de leerlingen door het schoolmaatschappelijk werk te laten begeleiden. De meerderheid vindt de begeleiding onder schooltijd, tijdens de lesuren het beste. De redenen die hiervoor worden gegeven gaan vooral over het observeren van het schoolmaatschappelijk werk. Leerkrachten vinden het belangrijk dat het schoolmaatschappelijk werk observeert in de klassen, zodat er gezien kan worden wat het gedrag van de leerlingen in de les is. Wij hebben het idee dat de leerkrachten denken dat het schoolmaatschappelijk werk alleen op deze manier cliënten krijgt. Dit idee kregen wij toen wij werkzaam waren op de scholen als schoolmaatschappelijk werkers en de antwoorden op vraag 4 uit de enquête of de leerkrachten op de hoogte zijn van de inhoud van het schoolmaatschappelijk werk. Verder wordt er aangegeven dat de klas rustiger wordt als de 'probleemkinderen' uit de klas worden gehaald en dat het rustiger praten is met het kind als de gesprekken tijdens de lesuren plaatsvinden.

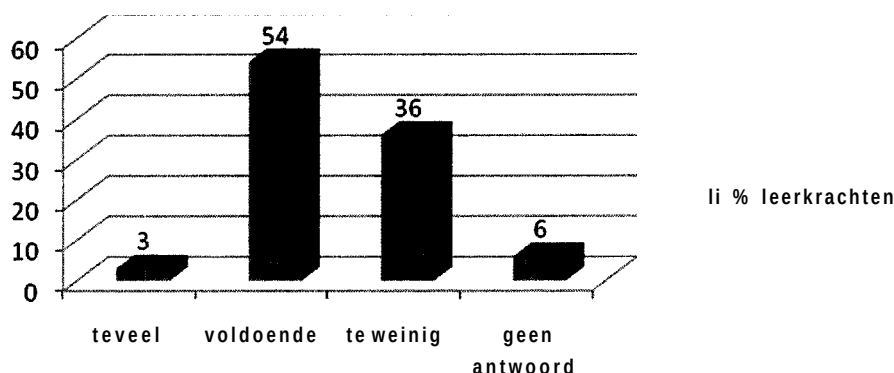
De leerkrachten die aangeven dat ze het liefst de begeleiding door het schoolmaatschappelijk werk in de pauzes zouden willen, geven als voornaamste reden dat de leerlingen geen lessen kunnen missen, al helemaal niet de leerlingen met een slecht schoolresultaat. Deze reden wordt ook gegeven bij de voorstanders van schoolmaatschappelijk werk na schooltijd en voor schooltijd.

Bij het antwoord 'na schooltijd' wordt er nogmaals aangegeven dat er in de thuissituatie weinig met de leerlingen wordt gedaan, ten opzichte van het verbeteren van het gedrag op school en de leerprestaties.

Van de leerkrachten die geen antwoord hebben gegeven geeft het ene gedeelte aan dat het ze niet uitmaakt als het kind maar begeleid wordt. Een ander gedeelte geeft aan dat ze niet weten hoe de werkwijze is van het schoolmaatschappelijk en daarom niet weten wat het beste tijdstip is.

Grafiek 11

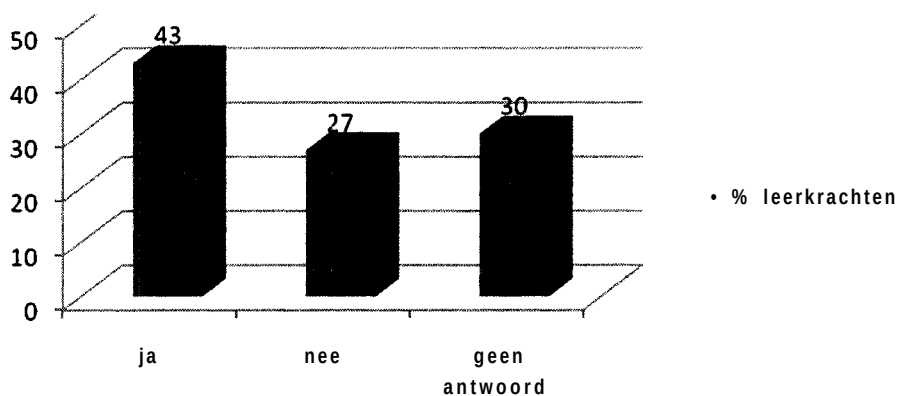
Vraag 11: Wat vindt u van de frequentie (2 dagen per week) van de aanwezigheid van de schoolmaatschappelijk werker?

In grafiek 11 is te zien wat de mening van de leerkrachten is over de frequentie van de aanwezigheid van het schoolmaatschappelijk werk. We zien dat het merendeel het voldoende vindt, maar zoals we al verwachtten door de vorige vraag geeft ook een groot gedeelte aan dat het schoolmaatschappelijk werk te weinig aanwezig is. Deze leerkrachten willen graag zien dat het schoolmaatschappelijk werk vaker aanwezig is op de scholen. Ze geven vooral als reden dat veel kinderen niet aan de beurt komen, die wel begeleiding nodig hebben van het schoolmaatschappelijk werk, voor de observatie is er te weinig tijd en ze geven aan dat ze graag zouden willen zien dat de kinderen de schoolmaatschappelijk werker elke dag kunnen bereiken. De leerkrachten die 'te veel' als antwoord hebben gegeven zeggen dat het moeilijk in te plannen is in hun rooster en dat er al amper tijd is voor de lessen, er zijn veel achterstanden in de lesstof. Een leerkracht geeft aan dat hij/zij twee keer per maand wel voldoende vindt. Wij denken dat deze leerkrachten, zoals wij in eerdere antwoorden ook al hebben gezien, denken dat het schoolmaatschappelijk werk alleen uit observeren bestaat en dat ze dat moeilijk vinden in te plannen in het rooster.

Grafiek 12

Vraag 12: Vindt u het schoolmaatschappelijk werk optimaal werken op uw school?

In grafiek 12 is te zien in hoeverre de leerkrachten tevreden zijn met het schoolmaatschappelijk werk. Onder de vraag was ruimte om het antwoord te verantwoorden. Het grootste deel van de leerkrachten vindt dat het schoolmaatschappelijk werk optimaal werkt op hun school. In de verantwoording bij de antwoorden kwam toch vaak naar voren dat ze wel verbetering zagen, maar dat het nog wel beter kan. Eigenlijk is het dan nog niet optimaal, gezien de betekenis van dit woord. Wij nemen aan dat de leerkrachten dit voor hun situatie al wel als optimaal beschouwen, omdat ze tevreden zijn met de geboekte resultaten. Ook is er een gedeelte niet tevreden en geven suggesties hoe het schoolmaatschappelijk werk verbeterd kan worden. De volgende wensen ter verbetering zijn gegeven:

- Het schoolmaatschappelijk werk moet permanent aanwezig zijn op school.
- Er moeten meer observaties komen.
- De kinderen staan er niet open voor, dit moet eerst veranderd worden.
- De schoolmaatschappelijk werker moet frequenter werken met de leerlingen.
- De schoolmaatschappelijk werker moet een goede eigen werkruimte krijgen.
- Er moet vervanging zijn als de schoolmaatschappelijk werker afwezig is.

Er zijn veel leerkrachten die geen antwoord hebben gegeven, wij zien in de verantwoording vaak terug komen dat men nog niet zo goed weet wat het schoolmaatschappelijk werk inhoudt en hoe het zou moeten functioneren, dan is het moeilijk om een mening te geven of het optimaal functioneert.

Hoofdstuk 5: De schoolmaatschappelijk werkers

5.1 Inleiding

Binnen het project Change for Children in de wijk Abrabroki werken vier maatschappelijk werkers op zeven basisscholen.

Elke maatschappelijk werker heeft twee scholen als werkgebied. We hebben drie schoolmaatschappelijk werkers geïnterviewd. Door de schoolmaatschappelijk werkers te interviewen konden we achterhalen hoe zij denken over het huidige functioneren, wat de wensen zijn en wat uiteindelijk de optimale en haalbare situatie zou zijn.

De interviews zijn als bijlagen opgenomen in dit onderzoeksrapport, waarbij we de anonimiteit van de geïnterviewden waarborgen. Het anonimiseren van de interviews was noodzakelijk om betrouwbare informatie te verkrijgen.

De vierde maatschappelijk werker was tijdens de periode van ons onderzoek helaas afwezig wegens ziekte. Het was niet mogelijk een interview af te nemen.

We hebben de coördinatrice van het project CFC geïnterviewd. Dit hebben we gedaan om concrete gegevens te krijgen over beleid, uitvoering van het werk, de fase waarin het project verkeert en de voortgang van het project.

Deze feitelijke informatie wordt in dit hoofdstuk als eerste weergegeven onder de verschillende subparagrafen en -kopjes. Vervolgens zijn de uitkomsten van de interviews met de schoolmaatschappelijk werkers verwerkt.

Als we in dit hoofdstuk spreken over de geïnterviewden, bedoelen we daar alleen de geïnterviewde schoolmaatschappelijk werkers mee en niet de coördinatrice van het project.

Wij hebben gekozen vooreen half gestructureerd interview³³. Door op deze wijze te interviewen kregen wij informatie over de aspecten die bepalend zijn voor het functioneren van het schoolmaatschappelijk werk. Daarnaast wilden we openheid creëren tijdens de interviews, zodat de schoolmaatschappelijk werkers en wij voldoende ruimte hadden om onderwerpen aan te snijden die voor hen en ons onderzoek belangrijk zijn.

We hebben voor subparagrafen gekozen die bestaan uit vier kernpunten. Deze zijn van belang om het functioneren van het schoolmaatschappelijk werk in de wijk Abrabroki in kaart te brengen.

5.2 Management en zorgteam Abrabroki

5.2.1 Samenwerking tussen schoolmaatschappelijk werkers en coördinatie

Het project CFC kent een projectleider en een coördinatrice. Daarnaast zijn er medewerkers die zich specifiek richten op het binnenland.

Voor het zorgteam in Abrabroki staat een vacature open voor coördinatrice jorgteam Abrabroki. Tot op heden is de vacature niet ingevuld wegens gebrek aan een goede kandidaat. Dit betekent dat de coördinatrice van het CFC project ook het onderdeel zorgteam Abrabroki coördineert. Volgens de coördinatrice verliep de communicatie met de schoolmaatschappelijk werkers hierdoor in eerste instantie stroef.

Vanuit de coördinatie wordt de samenwerking momenteel als goed ervaren. Goed in de zin dat het zorgteam op alle scholen aanwezig is en de schoolmaatschappelijk werkers op elkaar af beginnen te stemmen. Zolang de vacature echter openstaat is er geen controle op het uitvoerende werk van het zorgteam in de wijk en is er dus geen zicht op het verloop en ontwikkeling.

³³ Baarda, D.B., de Goede, M.P.M. & Teunissen, J.(2005). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek, handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek (Tweede, geheel herziene druk)*. Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff bv.

De schoolmaatschappelijk werkers denken verschillend over het verloop van de samenwerking met de coördinatie van het project. Het wordt zowel goed als onvoldoende en/aren. Goede ervaringen zijn dat er wordt geluisterd naar de wensen van de schoolmaatschappelijk werker. Ervaringen uit het werkveld worden doorspeeld en de coördinatie ziet de noodzaak in van wat de schoolmaatschappelijk werker nodig heeft.

Daar waar het antwoord onvoldoende is, wordt aangegeven dat er niet genoeg tijd is voor overleg, het beantwoorden van vragen en afspraken niet worden nagekomen.

Op verschillende momenten tijdens informele gesprekken en interviews komt naar voren dat de communicatie met coördinatie en management onvoldoende is.

De controle op werkzaamheden in het veld wordt als onvoldoende ervaren evenals de uitvoering van de voorbereidende werkzaamheden. Onder voorbereidende werkzaamheden worden de samenwerking met de scholen en het ontwikkelen van een netwerk voor de schoolmaatschappelijk werkers verstaan.

Het blijkt dat het gebrek aan structuur als het grootste probleem wordt ervaren door de schoolmaatschappelijk werkers. Deze term kwam vele malen tot uiting in de interviews. Beleidsmatige en organisatorische zaken die volgens de schoolmaatschappelijk werkers gestructureerd dienen te worden zijn:

- Uniformiteit bij het uit- en verwerken van de rapportages.
- Maken en nakomen van afspraken met collega's, coördinatie en zorgteam.
- De bekendheid en de contacten met het netwerk van instanties en instellingen waar men terecht kan voor sociale steun en doorverwijzing.
- Gebruik van formulieren bij hulpverleningstrajecten.
- Het werken in fases bij hulpverleningstraject.
- Het programma van en de communicatie tijdens de zorgteamvergaderingen.
- Informatievoorziening aan de schoolmaatschappelijk werkers en scholen vanuit Stichting PCOS en het project CFC.
- Samenwerking tussen de verschillende disciplines van het zorgteam.

5.2.2 Samenstelling en functioneren zorgteam

De disciplines die uiteindelijk zullen deelnemen aan het zorgteam zijn:

- School Maatschappelijk Werk
- Algemeen Maatschappelijk Werk
- Remedial Teaching
- Creatieve Begeleiding/Sociale Vaardigheden
- Logopedie
- Huiswerkbegeleiding

Alle geïnterviewde schoolmaatschappelijk werkers zijn tevreden over de samenstelling van het zorgteam, zoals dat in het project wordt gerealiseerd. Nog niet alle disciplines zijn aanwezig op de zeven scholen in de wijk.

Zowel de coördinatrice als de schoolmaatschappelijk werkers geven aan dat het project zich nog in de opstartfase bevindt, waardoor er verschillende knelpunten zijn.

In de Abrabroki zijn, zoals aangegeven, bovenstaande disciplines niet op alle scholen actief. Het intern verwijzen is daardoor nog onvoldoende georganiseerd. Er zijn scholen waar alleen schoolmaatschappelijk werk aanwezig is. De coördinatrice geeft aan dat er meer structuur in het netwerk aangebracht moet worden en het moet duidelijk zijn wie waar, wanneer en bij wie moet zijn. Daarnaast moet de samenwerking binnen het zorgteam en met het netwerk bevorderd worden.

Uit de interviews blijkt dat de kaders van de verschillende beroepsgroepen nog niet voldoende zijn gesteld. Er is onduidelijkheid bij de schoolmaatschappelijk werkers wanneer men terecht kan bij het algemeen maatschappelijk werk en wat onder schoolmaatschappelijk werk valt. De samenwerking tussen de verschillende disciplines verloopt nog niet gestructureerd. De coördinatrice geeft aan dat dit naar mate het project vordert verbetert. De leden treden vaker met elkaar in contact en overleggen over casussen buiten vergaderingen om. Er wordt door één van de geïnterviewden aangegeven dat de grootte van het zorgteam op dit moment voldoende is, aangezien het project eerst van de grond moet komen voor eventuele voorbereiding plaatsvindt.

5.2.3 *Begeleiding aan de schoolmaatschappelijk werkers*

Begeleiding voor de medewerkers is er door middel van intervisie, één keer in de twee weken. Deze intervisie is samen met de maatschappelijk werkers van de wijk Marowijne-Flora, waar een soortgelijk gemeenschapsontwikkelingsproject sinds drie jaar wordt uitgevoerd. Daarnaast vinden er tweewekelijkse begeleidingsgesprekken plaats met de coördinatrice.

Er wordt door de geïnterviewden aangegeven dat de begeleiding die aanwezig is, geen begeleiding genoemd kan worden. Eén van de geïnterviewden geeft aan dat er meer discussies zijn dan dialogen.

Wij constateren een verschil in de behoefte aan begeleiding. Een andere schoolmaatschappelijk werker vindt dat begeleiding in de vorm van intervisie voldoende is als een team goed loopt. Er wordt ook aangegeven dat er meer behoefte is aan de mogelijkheid tot zelfreflectie binnen intervisie, wekelijkse gesprekken met de coördinatie waarin ook casussen besproken kunnen worden en waar vragen over de sociale kaart gesteld kunnen worden.

Twee van de geïnterviewden geven aan dat de inwerkperiode niet goed is verlopen wegens een gebrek aan begeleiding. Er wordt te weinig mondelinge informatie verschaft. Ze geven aan dat het meelopen door hen zelf georganiseerd moest worden. Uit de gesprekken blijkt dat deze periode van meelopen te kort was voor hen om voldoende vragen beantwoord te krijgen. Wij vinden een inwerkperiode, waarbij gekeken wordt naar de behoeftes en wensen van de schoolmaatschappelijk werker belangrijk om een goede basis te kunnen leggen voor de uitvoering het schoolmaatschappelijk werk.

Ten slotte geeft één van de schoolmaatschappelijk werkers aan slecht op de hoogte te zijn van andere activiteiten binnen het project. Deze activiteiten vinden ook plaats binnen het werkgebied van de schoolmaatschappelijk werker. Hier zou de geïnten/iowde meer informatie over willen hebben, zodat er efficiënter gewerkt kan worden.

5.2.4 *Mogelijkheden tot bijscholing*

Door middel van trainingen wordt meer deskundigheid opgebouwd. Het bevorderen van de deskundigheid is een belangrijk streven binnen het project om het functioneren van het zorgteam te optimaliseren. Op dit moment worden er trainingen seksueel misbruik en sociale vaardigheden aangeboden aan het zorgteam Abrabroki. In de toekomst zullen meer van deze trainingen, cursussen en workshops worden gegeven. Deze trainingen worden bijvoorbeeld gericht op het voorbereiden van maatschappelijk werkers op problematiek die aanwezig is in het werkveld.

De geïnterviewden zijn enthousiast over de mogelijkheden tot bijscholing. De dosering van het aantal cursussen, trainingen en workshops vindt men goed.

Na de vraag of er specifieke wensen of suggesties zijn voor bijscholing werden trainingen voor gezinscoach en gezinsondersteuning genoemd.

De bijscholing vindt buiten de vaste werktijden plaats. Eén van de geïnterviewden geeft aan het tot nu toe geen probleem te vinden, maar het in de toekomst wel moeilijk kan zijn als er al privé-afspraken staan gepland. Een andere schoolmaatschappelijk werker geeft aan dat er meer overleg zou moeten zijn over de tijdstippen waarop de bijscholing plaatsvindt, omdat het nu niet gebeurt.

5.3 Faciliteiten voor de schoolmaatschappelijk werkers

5.3.1 De kantoor- en werkruimtes

Op het kantoor van de stichting is de ruimte beperkt. Er is een werkkamer voor de medewerkers van het CFC project. Daarnaast is de grote werkkamer beschikbaar,, De grote kamer is beschikbaar voor alle medewerkers van de stichting. Op vrijdag is een lokaal van de naastgelegen school gereserveerd voor de medewerkers van het zorgteam. Op de scholen moet een werkruimte beschikbaar gesteld worden voor de schoolmaatschappelijk werkers.

Alle geïnterviewde schoolmaatschappelijk werkers zijn van mening dat er te weinig kantoorruimte beschikbaar is om het werk uit te kunnen voeren. Eén van de aangevoerde argumenten is de drukte. Er zijn teveel mensen op dezelfde plek aan het werk. Het is niet mogelijk om een ruimte te reserveren. Dit werd tijdens die interviews benoemd als verbetermogelijkheid. Na één uur 's middags is het niet mogelijk om cliënten te ontvangen voor een gesprek. Het afgehuurde lokaal biedt geen IT-faciliteiten, zoals een telefoon, interneten kantoorartikelen. Men mist de basisfaciliteiten om het werk uit te kunnen voeren. Een suggestie van één van de schoolmaatschappelijk werkers is het maken van een rooster, waarop kantoorruimte gereserveerd kan worden.

Over ruimte op de scholen zijn de meningen verdeeld. Een aantal scholen bieden voldoende werkruimte, waar dat bij anderen ontbreekt. Op de vraag wat minimaal nodig is om het werk uit te kunnen voeren wordt het volgende geantwoord:

- Afsluitbare ruimte om de privacy van de cliënt te kunnen waarborgen.
- Telefoon om noodzakelijk telefoontjes te kunnen plegen, bijvoorbeeld bij een crisissituatie.
- Computer, om de gegevens van cliënten te kunnen verwerken en informatie op te kunnen vergaren.
- Printer
- Kantoorartikelen

Basisbehoeftes om het werk uit te kunnen voeren die een enkele keer worden benoemd zijn een ruimte zonder geluidsoverlast en de mogelijkheid om een kopje thee of koffie aan te bieden. Daarnaast wordt er aangegeven dat niet op alle scholen voor aanvang van de werkzaamheden een werkruimte geregeld was, hoewel daar wel van uit werd gegaan door de geïnterviewde schoolmaatschappelijk werker.

5.3.2 De IT-faciliteiten

Er zijn laptops aangeschaft die rouleren onder de schoolmaatschappelijk werkers. Elke schoolmaatschappelijk werker krijgt een telefoonkaart van 10 US dollar. Dit is voor de kosten die worden gemaakt als er met de eigen telefoon buiten het kantoor van de stichting gebeld moet worden. Op het kantoor van de stichting staan computers die gebruikt kunnen worden.

Er wordt aangegeven dat de computers op de stichting traag zijn en bovendien in aantal te weinig. De schoolmaatschappelijk werkers zijn tevreden over de laptops die ter beschikking zijn gesteld. Naar aanleiding hiervan worden de wensen voor computerlessen en meer inwerktijd voor de laptops geuit. Daarnaast zou één van de geïnterviewden meer controle willen op de laptops, zodat er geen buitenstaanders bij de gegevens op de laptop kunnen. Daarnaast meer controle op de omgang met de laptop, zodat ze niet beschadigd worden.

Alle geïnterviewde schoolmaatschappelijk werkers benoemen een gebrek aan telefoons en geven aan dat het gebruik van de eigen telefoon niet gewenst is. Op dit moment wordt de eigen telefoon gebruikt. Daarom geeft Stichting PCOS telefoonkaarten uit, als vergoeding voor de gemaakte kosten. De mogelijke oplossing om telefoonkaarten aan de scholen te geven, zodat de telefoon van de school gebruikt kan worden, is goed ontvangen.

Ten slotte wordt er benoemd dat er geen USB sticks ter beschikking worden gesteld door de stichting, waardoor een eigen exemplaar in gebruik wordt genomen.

5.3.3 *Archivering*

De registratie van cliëntgegevens gebeurt in de algemene map op de computer. Deze map is beveiligd met een toegangscode die bekend is bij de schoolmaatschappelijk werkers en de coördinatie.

Er is een kast beschikbaar waarin aantekeningen en formulieren kunnen worden opgeborgen. Er worden geen dossiers op papier bijgehouden.

Over de mogelijkheden tot archivering wordt verschillend gedacht door de geïnterviewden. Degene die alleen gebruik maakt van digitale formulieren geeft aan alles op de USB stick te zetten. Er is tevredenheid over het beveiligingssysteem op de computers op het kantoor. Daarentegen wordt door een andere geïnterviewde de wens geuit om een toegangscode als beveiliging op de computer te zetten, zodat de cliëntgegevens niet algemeen toegankelijk zijn. Uit het interview met de coördinatrice van het project blijkt dat deze code aanwezig is en bekend zou moeten zijn bij de schoolmaatschappelijk werkers.

Over de kast waarin belangrijke privacygevoelige documenten kunnen worden opgeborgen wordt gezegd dat er één sleutel beschikbaar is. Er wordt de suggestie gegeven om een reservesleutel te laten maken, zodat er geen risico is bij verlies of breuk.

Ten slotte wordt er door één van de geïnterviewden aangegeven, dat er ook papieren dossiers aangelegd zouden moeten worden.

Enkele geïnterviewden voelen zich gedwongen om formulieren en cliëntgegevens mee naar huis te nemen, hoewel dat als onprettig wordt ervaren.

5.4 **Werkwijze van schoolmaatschappelijk werkers**

5.4.1 *Tijdsindeling voor de werkzaamheden van schoolmaatschappelijk werkers*

De schoolmaatschappelijk werkers zijn van 08.00 uur tot en met 13.00 uur actief op de scholen. Van 13.00 uur tot en met 15.00 uur wordt op kantoor gewerkt. Op vrijdag is het kantoordag. De scholen worden dan niet bezocht.

De reacties van de schoolmaatschappelijk werkers op de tijdsindeling varieert van erg krap tot voldoende. Twee van de drie geïnterviewden zijn tevreden over de beschikbare tijd op de scholen. De tijd voor rapportage op kantoor wordt door deze geïnterviewden als te weinig ervaren. Dit lijkt samen te hangen met het ruimtegebrek op het kantoor, waardoor men niet gelijk aan het werk kan.

De derde geïnterviewde is tevreden over de tijdsindeling van de werkzaamheden, alleen de workshops vallen buiten de werktijd. Nu is het te combineren.

5.4.2 De caseload

De caseload moet volgens het beleid hulpverlening en ondersteuning bieden aan 30 kinderen.

Over de grootte van de caseload kunnen de schoolmaatschappelijk werkers nog niet veel zeggen, aangezien men nog in de opbouwfase verkeert. De eerste reacties variëren van redelijk tot niet haalbaar. Er wordt door één van de schoolmaatschappelijk werkers aangegeven dat de caseload te groot is voor op kantoor, vanwege de tijd die daar besteed kan worden aan rapportages. De caseload moet volgens de geïnterviewde niet verkleind worden, maar de tijd die men op kantoor besteedt juist vergroot.

Eén van de maatschappelijk werkers laat weten dat een caseload van 30 kinderen teveel is, maar dat tijdens het opbouwen zal blijken wat haalbaar is.

5.4.3 Formulieren

Er zijn vier verschillende formulieren beschikbaar voor de schoolmaatschappelijk werkers namelijk:

- aanmeldingsformulieren
- toestemmingsformulieren
- intakeformulier
- plan van aanpak

Eén van de geïnterviewden is tevreden en gebruikt ze als leidraad om achtergrond en problemen op een rij te zetten. Anderen geven aan dat de formulieren op bepaalde punten te omslachtig is en verandering nodig is. Er wordt aangegeven dat formulieren, zoals het intakeformulier en het plan van aanpak in elkaar overlopen. Er zijn vragen die sterk overeenkomen op beide formulieren. Hierdoor ontstaat verwarring.

Het intakeformulier wordt als ingewikkeld ervaren. Dit komt door de wijze waarop de vragen zijn geformuleerd. De schoolmaatschappelijk werker zou dit graag veranderen en aan collega's doorgeven.

De geïnterviewden zijn tevreden over het aanmeldingsformulier al vraagt een geïnterviewde zich wel af wat er met de titel *voorlopig* aanmeldingsformulier wordt bedoeld.

Over het toestemmingsformulier is men tevreden. Dat wil zeggen dat de inhoud duidelijk is. Eén van de schoolmaatschappelijk werkers geeft aan dat het moeilijk is om met dit formulier te werken, aangezien veel ouders en verzorgers analfabeet zijn. Dit zorgt voor strubbelingen in de voortgang van de hulpverlening. Het is niet duidelijk op welke wijze er gehandeld moet worden als ouders het toestemmingsformulier niet begrijpen of niet kunnen lezen.

5.4.4 Methodieken

In het beleid zijn geen methodieken vastgesteld die worden gehanteerd.

Onder de geïnterviewden is onduidelijkheid over de inhoud en doelstelling van methodieken. Eén van de geïnterviewden geeft aan geen tijd te hebben voor methodieken, aangezien er sprake is van crisissituaties. Er wordt tijdens de interviews aangegeven dat er geen methodieken worden gebruikt.

Een andere geïnterviewde gebruikt een methodiek vanuit de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening met bijbehorende formulieren en de behoeftehiërarchie van Maslow. Deze geïnterviewde geeft aan te streven naar efficiëntie en uniformiteit. Doordat er niet geluisterd wordt zoekt men eigen oplossingen en gaat ieder zijn eigen weg.

Ten slotte pleit een geïnterviewde voor één methodiek voor heel het zorgteam, aangepast op het beroep. Dit kan individueel wel iets verschillen, maar het moet op papier staan.

Uit de gesprekken blijkt dat de geïnterviewden niet op de hoogte zijn van methodieken die voor ons bekend zijn, zoals Taakgerichte Hulpverlening en Transactionele Analyse. Dit zijn westerse methodieken, maar wij vinden het opmerkelijk, aangezien alle geïnterviewden in Nederland zijn opgeleid en daar gewerkt hebben.

5.4.5 *Het privacybeleid*

De verantwoordelijkheid voor de privacy ligt bij de schoolmaatschappelijk werkers. Er is een taakomschrijving voor schoolmaatschappelijk werkers, maar het is niet bekend of hier ook richtlijnen in zijn verwerkt omtrent het privacybeleid. Helaas hebben we geen taakomschrijving ontvangen van Stichting PCOS en daardoor hebben we niet na kunnen gaan of de richtlijnen in de taakomschrijving zijn opgenomen. In het beleid wordt uitgegaan van de code van het maatschappelijk werk³⁴.

In één van de gesprekken wordt gezegd, dat de privacy niet wordt gewaarborgd in het kader van de beroepsethiek.

De beroepscode vinden wij belangrijk, aangezien dat dit richtlijnen zijn omtrent de uitvoering van de hulpverlening. De code maakt het mogelijk om het werk te legitimeren en verantwoording af te leggen.

De geïnterviewden geven aan dat het volgende nodig is om de privacy in voldoende mate te kunnen waarborgen:

- Een telefoon (mobiel) voor iedere schoolmaatschappelijk werker van Stichting PCOS, zodat de privé en werk gescheiden kunnen blijven.
- Een eigen werkplek, zodat anderen niet kunnen horen wat er besproken wordt.
- Gegevens achter slot en grendel bewaren, waar alleen zorgteam toegang heeft.

Er worden geen namen van cliënten vrijgegeven en men geeft geen inhoudelijk commentaar over de casussen die in behandeling zijn aan bijvoorbeeld leerkrachten.

De richtlijnen van de stichting, zoals hierboven aangegeven zijn niet bekend bij alle geïnterviewden.

5.4.6 *Het netwerk*

Er is een gids, de groene gids, waarin het netwerk van instellingen en organisaties in Suriname staat beschreven. Deze is echter niet up-to-date en de stichting heeft deze niet in haar bezit.

Daarnaast bestaat het netwerk uit:

- Dienst Algemeen Maatschappelijk Werk (SOZAVO)
- Ministerie van Onderwijs
- Medisch Opvoedkundig Bureau (MOB)
- Sociale Zaken
- Jeugdpolitie

Er is een verwijzingskaart waarop staat aangegeven waar men intern naar kan verwijzen. Dit schema werkt (nog) niet.

De kaders voor de vakgebieden als schoolmaatschappelijk werk en algemeen maatschappelijk werk zijn nog niet vastgesteld. Dit wordt opgepakt, zodra de vacature voor de functie van coördinator is ingevuld. Wij vinden dit een prioriteit, omdat zoals eerder aangegeven, bij de schoolmaatschappelijk werkers onduidelijkheid is over de grenzen van het werk.

³⁴ Janssen, J., H.G. (2005). *De nieuwe code gedecodeerd* (5e druk, zesde oplage). Baarn: Hbuitgevers.

Het netwerk, zoals dat hierboven is beschreven is niet bekend bij alle geïnterviewden. Op de vraag wat er onder het rietwerk valt wordt gevarieerd gereageerd.

Men geeft aan dat het netwerk nog moet worden opgebouwd. Eén van de geïnterviewden is van mening, dat dit al aanwezig moest zijn voor de start van het zorgteam in de wijk.

Er is een lijst met verwijzingsmogelijkheden in het bezit van één van de schoolmaatschappelijk werkers. Deze moet eerst ge-update worden en vervolgens verspreid worden onder de medewerkers. Dit is tevens een antwoord op de vraag van een andere schoolmaatschappelijk werker: Waaruit bestaat het netwerk? Deze geeft namelijk aan dat er een lijst samengesteld zal moeten worden.

Er wordt aangegeven dat doorverwijzing soepel verloopt voor zover dat mogelijk is. In Suriname zijn erg weinig mogelijkheden tot doorverwijzing en er zijn wachtlijsten. Eén van de schoolmaatschappelijk werkers maakt zich daardoor zorgen over wat er na de doorverwijzing gebeurt. Zal de situatie van het kind verbeteren of juist verslechteren? Dus op mesoniveau ontbreekt het volgens deze geïnterviewde aan mogelijkheden tot aansluiting op de hulpverlening. Ten slotte blijkt dat de schoolmaatschappelijk werkers onvoldoende op de hoogte zijn van de juridische zaken, waar men in het werkveld mee te maken krijgt.

5.5 Resultaten van de hulpverlening

Het project is in december 2007 opgestart. Er is geen overzicht van de tot nu toe bereikte resultaten. In mei vindt de halfjaarlijkse evaluatie plaats.

Er is gebleken dat de wijk Abrabroki moeilijk is om in te werken, vanwege de heersende problematiek.

Het zorgteam is sinds december uitgebreid qua medewerkers en werkruimtes.

De schoolmaatschappelijk werkers geven aan dat, ondanks de korte periode van aanwezigheid, resultaten worden geboekt op de scholen. Dit leidt men af aan reacties van schoolhoofden en leerkrachten. Daarnaast geeft men voorbeelden van casussen die succesvol zijn afgerond.

Over de resultaten die tot nu toe zijn bereikt met betrekking tot de hulpverlening aan de kinderen op de scholen, zijn de schoolmaatschappelijk werkers tevreden. Als er gewerkt wordt aan de verbeterpunten zal dit een positief effect hebben op de resultaten, aldus twee van de geïnterviewden.

Uiteindelijke resultaten die behaald dienen te worden zijn:

- Scholen moeten kindvriendelijk zijn.
- Vergroten van de ouderparticipatie.
- De buurt moet bij het project betrokken zijn.
- Meer mogelijkheden voor drop-outs.

Bovenstaande is ook weergegeven in de doelstellingen van Stichting PCOS. In dit geheel zal het schoolmaatschappelijk werk een rol moeten spelen.

Hoofdstuk 6 Methodieken

6.1 Inleiding

Methodieken functioneren als een basis, waarop maatschappelijk werkers kunnen terugvallen. Door de toepassing van methodieken ontstaat er structuur met betrekking tot de uitvoering van het werk. We hebben een literatuurstudie gedaan naar een aantal methodieken, die worden gebruikt door het maatschappelijk werk. De methodieken die we benoemen zijn naar westers model. We geven per methodiek aan wat de voor- en nadelen zijn van het gebruik van deze methodieken in Suriname.

6.2 Relationale emotieve therapie (RET)

De RET richt zich op het rationele en irrationele gedachten van de cliënt. Met de theorie wordt geprobeerd om irrationele gedachten om te zetten in rationele gedachten. Dit wordt gedaan aan de hand van het ABC-schema.

A = Feiten en gebeurtenissen

B = Gedachten

C = Gevoelens en gedrag

D = Rationele uitdaging van B

E = Voorkeur of zoals u zich wilt voelen

Dit vormt samen de rationele zelfanalyse.

Om de D in de gedachte van B te kunnen toetsen op rationaliteit, zijn er vier regels:

1. Gebaseerd op de objectieve werkelijkheid.
2. Leidt tot bereiking van persoonlijke waarden of doelstellingen.
3. Voorkomt ongewenst persoonlijk conflict of ongewenste gevoelens.
4. Voorkomt ongewenst conflict met de omgeving.

Als deze regels niet kloppen bij de gedachte dan is de gedachte irrationeel.

Het voordeel van deze vorm van hulpverlening kortdurend is en dus de kosten laag zijn. Een groot nadeel is dat er voortdurend geoefend moet worden door de cliënt zelf. Dat vraagt om veel discipline. Het schoolmaatschappelijk werk begeleidt jonge kinderen. Voor kinderen is het moeilijker om deze discipline op te brengen dan voor volwassenen. Daarnaast vergt het grote zelfkennis, wat bij kinderen nog ontwikkeld moet worden³⁵.

6.3 Taakgerichte hulpverlening (TGH)

De taakgerichte hulpverlening is een vorm van kortdurende hulpverlening³⁶. Er vinden maximaal 15 gesprekken plaats. Deze methodiek is gericht op het behandelen van psychosociale problemen. Voordeel is dat het zowel toepasbaar is op materiële als immateriële problemen. Een kenmerk van de methodiek is dat niet het werken aan de persoon centraal staat, maar het werken aan het probleem. Dat wil zeggen dat het probleemgericht is. Een probleem moet concreet en specifiek zijn om TGH toe te kunnen passen. Voorwaarde voor het gebruik van TGH als methodiek is dat de cliënt het probleem moet erkennen. Hij moet bereid zijn en de mogelijkheden hebben om er iets aan te doen. Er zijn probleemcategorieën vastgesteld, waarbij de TGH toepasbaar is namelijk inter-persoonlijk conflict, onvoldaanheid met sociale relaties, problemen met formele organisaties, moeilijkheden met rolvulling, problemen in verband met veranderingen in de sociale situatie, problemen met besluitvorming, reactieve emotionele nood, onvoldoende hulpbronnen en overige. Overige wil zeggen psychosociale problemen of

³⁵ Jacobs, G. (2001). *Relationele-emotieve therapie, een praktische gids voor hulpverleners* (1^e druk, vierde oplage). Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum.

³⁶ Jagt, N. & L. (2004). *Taakgerichte hulpverlening in social work* Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

gedragsproblemen die niet onder de vorige categorieën vallen. Het kan bijvoorbeeld gaan om concentratieproblemen of een verstoord zelfbeeld.

Er wordt gewerkt met een concrete fasering van de hulpverlening. De fasen zijn als volgt:

1. probleemexploratie
2. probleemafbakening
3. probleemspecificatie
4. contractering
5. taakselectie en taakvoorbereiding
6. uitvoering van de taak
7. taakrapportage en bespreking
8. tussentijdse evaluatie
9. afronding
10. afscheid nemen

De fasering hoeft en zal niet altijd precies worden gevolgd tijdens het hulpverleningstraject. De maatschappelijk werker kan bijvoorbeeld samen met de cliënt besluiten doelen aan te passen. Dit betekent dat de fasen elkaar kunnen overlappen of de volgorde enigszins wordt aangepast.

Deze methodieken maakt het mogelijk om zeer concreet problemen af te bakenen. Bovendien wordt de cliënt gestimuleerd om na te denken over doelen binnen de hulpverlening, waarmee gewerkt wordt aan het vergroten van het eigen probleemoplossend vermogen. Belangrijk is dat de cliënt achter de doelen staat. De cliënt wordt geactiveerd om eigen doelen op te stellen in samenwerking met de schoolmaatschappelijk werker. Als de cliënt achter zijn of haar doelen staat zal dit bevorderend zijn voor de motivatie en het uiteindelijke resultaat van de hulpverlening. Bovendien kan structuur bieden binnen het hulpverleningstraject, wat naar ons inziens belangrijk is bij hulpverlening aan kinderen.

Een nadeel van het toepassen van deze methodiek in Suriname is de factor tijd. In hoofdstuk 3 hebben wij aangegeven dat er in Suriname een andere vorm van tijdsbeleving en timemanagement is. Bij taakgerichte hulpverlening is tijd belangrijk voor de planning van de taken. De tijd functioneert als een stok achter de deur om doelen te behalen en zo de cliënt te motiveren.

6.4 Systeem- en gezinsbenadering

De systeem- en gezinsbenadering maakt niet gebruik van een individuele aanpak, maar focust zich op een echtpaar of een heel gezin. Bij gebruik van de systeem- en gezinsbenadering wordt de manier waarop de gezinsleden met elkaar omgaan en welke rol de problemen spelen onderzocht en veranderd. Het essentiële fundament voor de gezinstherapie is dat men bewust is van de circulaire processen die zich in natuurlijke processen afspelen. Veranderingen in 1 deel van de groep zal gevolgd worden door veranderingen in andere delen van de groep.

Er wordt ook aandacht besteed aan interacties die tussen gezinsleden en systemen buiten het gezin, zoals school. Het doel is dat als men een verandering doorvoert in een systeem dat door zal werken in andere systemen.

Voordelen van het gebruik van deze systeem- en gezinsbenadering door het schoolmaatschappelijk werk zijn dat alle personen die deel uitmaken van het systeem aan het woord komen. Er ontstaat kennis, inzicht en begrip. Er is een betere communicatie en het onderlinge probleemoplossend vermogen wordt vergroot. De systeem- en gezinsbenadering is gebaseerd op een democratische opvoedingsstijl³⁷. In Suriname is sprake vaker sprake van een bevelshuishouding.

³⁷ Delfos, M. F. (2003). *Ontwikkeling in vogelvucht, ontwikkeling van kinderen en adolescenten*. (3^e lichtaangevulde druk). Lisse: Swets & Zeitlinger.

Er zijn echter nadelen. Zoals de schoolmaatschappelijk werkers hebben aangegeven is er nog geen duidelijke afbakening van het vakgebied van het schoolmaatschappelijk werk en het algemeen maatschappelijk werk. Als het betrekken van het gezin in de hulpverlening zou betekenen dat er doorverwezen moet worden naar het algemeen maatschappelijk werk, dan is dit geen methodiek om toegepast te worden door het schoolmaatschappelijk werk³⁸.

6.5 Crisisinterventie

Crisisinterventie richt zich (zoals het woord al zegt) op crisissituaties. Eerst worden de problemen aangepakt die de betrokkene belemmeren om het normale leven op te kunnen pakken. Dat is hetgeen wat de crisis veroorzaakt, voor een depressieve stemming zorgt of dat wat als crisis ervaren wordt. De bedoeling is om de cliënt weer op het niveau te brengen als dat hij of zij voor het ontstaan van de crisis was³⁹.

In één van de interviews zei een schoolmaatschappelijk werker dat hij geen tijd had voor methodieken omdat hij te maken heeft met crisissituaties. Het grote voordeel is dat de crisis als eerste wordt aangepakt en dat er daarna ruimte is om andere problemen op te lossen. Om gebruik te maken van crisisinterventie zijn faciliteiten, zoals een telefoon noodzakelijk.

6.6 Transactionele Analyse (TA)

De TA is een beslissingstheorie. Volgens de TA zijn psychische klachten en problemen gevolg van verkeerde manieren van leven, die gebaseerd zijn op besluiten en conclusies die in de kinderjaren genomen zijn. Veel zogenaamde ziektes zijn keuzeziektes.

Als cliënten van levenswijze wil veranderen zullen er nieuwe beslissingen moeten worden genomen.

Het schoolmaatschappelijk werk richt zich op hulpverlening aan kinderen en niet op volwassenen. Deze methodiek richt zich op mensen in een latere fase van hun leven⁴⁰.

6.7 Netwerkanalyse

Bij netwerkanalyse wordt er gekeken naar de sociale omgeving van de cliënt. Het netwerk kan een rol spelen in de hulpverlening. Er wordt een analyse gemaakt van het netwerk van de cliënt. Er wordt gekeken welke leden van het netwerk positieve invloed kunnen hebben op de hulpverlening. Het netwerk kan verschillende ondersteuning bieden:

- emotionele steun
- cognitieve steun
- normatieve steun
- materiële steun
- praktische steun
- sociale invloed
- maatschappelijk invloed
- sociaal contact

Dit zijn de functionele kenmerken. Maar het is ook afhankelijk van de structurele kenmerken van het netwerk:

- samenstelling
- onderlinge afhankelijkheid
- bereikbaarheid
- gevarieerdheid
- dichtheid⁴¹

³⁸ Lange, A. (2000). *Gedragsveranderingen in gezinnen*. (7^e, volledig herziende druk) Groningen: Wolters-Noordhoff

³⁹ Holsvoogd, R. (1995) *Maatschappelijk werk in kerntaken*. Houten/Diegem: Bohn Sattfleu Van Loghem

⁴⁰ Stewart, I. & Joines, V. (2004). *Transactionele Analyse, het handboek* (5^e druk, ongewijzigd). Amsterdam: SWP

De functionele kenmerken zijn overigens aspecten die een rol spelen binnen de opvoeding van het kind. Een kind heeft al deze ondersteuning nodig, om te kunnen functioneren. De schoolmaatschappelijk werker kan in de gemaakte netwerkanalyse van de cliënt ontdekken of het kind vanuit het netwerk deze ondersteuning krijgt. Het kan dat een van deze functionele kenmerken niet of in mindere mate ondersteund wordt. Dan kan er gekeken worden, met in gedachte houden van de structurele kenmerken, of de steun ergens anders in het netwerk beschikbaar is. Een voorbeeld hiervan: Het kind heeft moeite met zijn huiswerk. Zijn ouders zijn analfabeet en kunnen hem hier niet mee helpen. Zijn oom komt dagelijks langs om mee te helpen met klusjes in het huis (praktische ondersteuning). Zijn oom is wel geschoold. Als het kind met leerproblemen bij de schoolmaatschappelijk werker zou komen en de werker zou een netwerkanalyse maken, zou er gekeken kunnen worden naar de mogelijkheid om de oom bijles te laten geven (cognitieve steun). Een groot voordeel van deze methodiek is dat de steun zoveel mogelijk uit het netwerk wordt gehaald. Suriname is een wij-cultuur, waar families vaak groot zijn en er een uitgebreide kennissenkring is.

⁴¹ Riet, N. van. (2006) *Social Work: mensen helpen tot hun recht te komen*. Assen: Van Gorcum BV

Hoofdstuk 7: Conclusies en aanbevelingen

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk geven wij een samenvatting van ons onderzoek waarin onze conclusies worden beschreven. Vervolgens doen wij aanbevelingen. Eerst beantwoorden we onze onderzoeksvraag.

7.2 Beantwoorden onderzoeksvraag

De onderzoeksvraag luidt als volgt:

Functioneert het schoolmaatschappelijk werk, in het zorgteam Abrabroki in Paramaribo, Suriname optimaal?

In ons onderzoek is naar voren gekomen dat het schoolmaatschappelijk werk in de wijk Abrabroki te Paramaribo, Suriname niet optimaal functioneert.

Uit de volgende conclusies blijkt op welke gebieden het schoolmaatschappelijk niet optimaal functioneert. Bij elke conclusie waaruit blijkt dat het schoolmaatschappelijk werk geoptimaliseerd dient te worden geven wij aanbevelingen.

7.3 De scholen

We hebben veldonderzoek gedaan op de basisscholen in de wijk Abrabroki. We hebben de leerkrachten op de scholen geënquêteerd.

7.3.1 Aanwezigheid schoolmaatschappelijk werk

Een klein gedeelte van de medewerkers op de scholen weten niet dat het schoolmaatschappelijk werk werkzaam is op de school. Een groot gedeelte van de medewerkers weet niet wat het schoolmaatschappelijk werk inhoudt. De leerkrachten denken dat er alleen cliëntenwerving is door observaties van de schoolmaatschappelijk werkers. Bovendien wordt bij ons de indruk gewekt dat leerkrachten denken dat de taak van de schoolmaatschappelijk werkers zich beperkt tot observeren.

Met betrekking tot deze conclusie zijn wij van mening dat het schoolmaatschappelijk werk zich moet profileren richting de medewerkers van de scholen. Dit is mogelijk aan de hand van een bijeenkomst voor de medewerkers. Daarin legt het schoolmaatschappelijk werk uit wat haar taken zijn en wat er verwacht wordt van de medewerkers van de school. Wij denken dat alleen een brief aan de leerkrachten onvoldoende is, aangezien er in een bijeenkomst persoonlijk contact is en er de mogelijkheid is om vragen te stellen.

Uit ons onderzoek blijkt dat het beeld van de leerkrachten met betrekking tot de taken van het schoolmaatschappelijk werk niet in overeenstemming is met de werkelijke taken. In de bijeenkomst wordt duidelijk wat het schoolmaatschappelijk werk doet en wat haar doelstellingen zijn.

Uit het onderzoek blijkt dat de leerkrachten tevreden zijn over de aanwezigheid van de schoolmaatschappelijk werkers.

7.3.2 Doorverwijzen

Gezien de problematiek van de kinderen op de scholen wordt er relatief weinig doorverwezen naar het schoolmaatschappelijk werk. Dit heeft onder andere te maken met de geringe profilering van het schoolmaatschappelijk werk.

Als vervolg op de bijeenkomst dient er een workshop voor leerkrachten gegeven te worden over signalering. Daarin wordt uitgelegd op welke manieren leerkrachten problemen kan herkennen

aan het gedrag van het kind, zodat de leerkracht kan doorverwijzen. En op welke wijze hij of zij kan doorverwijzen.

Er wordt weinig op advies van de ouders doorverwezen. We hebben gemerkt dat er een geringe ouderparticipatie is omtrent de problematiek van het kind.

Een bijeenkomst voor de ouders waarin verteld wordt wat het schoolmaatschappelijk werk inhoudt en hoe een ouder zijn/haar kind zou kunnen aanmelden maakt de drempel lager om dit te doen.

Een brief waarin de informatie wordt gegeven is niet persoonlijk, er kunnen niet direct vragen worden gesteld. Niet elke ouder kan lezen en niet elk kind zorgt dat de brief thuis komt.

Er wordt weinig doorverwezen op basis van het gedrag in de pauzes, terwijl het gedrag van sommige kinderen in de pauzes ons zorgen baat. Deze zorgen op microniveau ontstonden na onze observaties tijdens de pauzes. De kinderen zijn over het algemeen erg druk en spelen op agressieve wijze met elkaar. Wij hebben het idee dat er weinig op de kinderen wordt gelet in de pauzes.

Aangezien de pauzes belangrijk zijn voor de beeldvorming van het gedrag van het kind, vinden wij het belangrijk dat er een goed functionerende pleinwacht komt. De pleinwacht koppelt terug naar het schoolmaatschappelijk werk, zodra er opmerkelijke situaties voordoen.

7.3.3 Tijdsindeling

Uit ons onderzoek blijkt dat de leerkrachten de hulpverlening het liefst tijdens de lesuren uitgevoerd zien.

Wij adviseren om deze werkwijze voort te zetten.

Uit de enquêtes blijkt dat 36 % van de leerkrachten vindt dat het schoolmaatschappelijk werk te weinig aanwezig is op de scholen. Wij vinden, gezien de taken, dat het schoolmaatschappelijk te weinig tijd heeft op de scholen.

Er moet meer tijd vrijgemaakt worden om op de scholen aanwezig te zijn. Er moet onderzocht worden of dit mogelijk is en op welke wijze dit te realiseren is.

7.3.4 Resultaten

Het schoolmaatschappelijk werk zorgt volgens de leerkrachten onvoldoende voor het gewenste resultaat.

Er moet meer gecommuniceerd worden tussen de leerkracht en het schoolmaatschappelijk werk ter bevordering van de hulpverlening aan het kind. Daarin is het belangrijk dat de leerkracht duidelijk maakt wat het probleem is en wat de verwachting is van de hulpverlening.

Er moet een terugkoppelmoment worden opgenomen in het hulpverleningstraject, waar tegenover de leerkracht de status van het hulpverleningstraject duidelijk wordt gemaakt. Ook na afsluiting van het traject moet de leerkracht terugkoppelen aan de schoolmaatschappelijk werker, wat de huidige situatie van het kind is en of er resultaten zichtbaar zijn. Als dat niet het geval is kan het kind weer uitgenodigd worden voor een gesprek.

In de beginfase van het hulpverleningstraject moet een gesprek worden opgenomen, waarin de schoolmaatschappelijk werker, leerling en leerkracht samen de verwachtingen kunnen

uitspreken. Zo wordt afgestemd wat de leerkracht wil, wat de leerling wil, in hoeverre dit overeenstemt en op welke wijze dit in het hulpverleningsplan kan worden opgenomen.

7.4 De schoolmaatschappelijk werkers

Het andere deel van het veldonderzoek bestond uit het interviewen van de werkzame schoolmaatschappelijk werkers. Ook hieruit hebben we onze conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

De schoolmaatschappelijk werkers ervaren een gebrek aan structuur in de volgende aspecten van het werk:

- Uniformiteit bij het uit- en verwerken van de rapportages.
- Maken en nakomen van afspraken met collega's, coördinatie en zorgteam.
- De bekendheid en de contacten met het netwerk van instanties en instellingen waar men terecht kan voor sociale steun en doorverwijzing.
- Gebruik van formulieren bij hulpverleningstrajecten.
- Het werken in fases bij hulpverleningstraject.
- Het programma van en de communicatie tijdens de zorgteamvergaderingen.
- Informatievoorziening aan de schoolmaatschappelijk werkers en scholen vanuit Stichting PCOS en het project CFC.
- Samenwerking tussen de verschillende disciplines van het zorgteam.

De aanbevelingen op de bovenstaande conclusies komen terug in het onderstaande.

7.4.1 Coördinatie van het zorgteam

Uit onderzoek is gebleken dat twee van de drie geïnterviewde schoolmaatschappelijk werkers van mening zijn dat de coördinatie onvoldoende bereikbaar is.

De controle op de werkzaamheden in het veld is onvoldoende. Op dit moment is er geen coördinatie die deze taak op zich kan nemen.

Het invullen van de functie coördinator zorgteam Abrabroki dient hoge prioriteit te krijgen. Zolang er geen coördinatie is functioneert het schoolmaatschappelijk werk niet optimaal.

De coördinator is nodig om het overzicht op de uitvoering van de taken te behouden en als schakel te functioneren tussen de medewerkers. Dit leidt tot efficiëntie ter behoeve van de uitvoering van het schoolmaatschappelijk werk.

7.4.2 Begeleiding aan de schoolmaatschappelijk werkers

Men is verdeeld over de zowel de kwantiteit als de kwaliteit van de begeleiding vanuit het project CFC. Waar de één de huidige hoeveelheid begeleiding voldoende vindt, vindt de ander het te weinig. Twee schoolmaatschappelijk werkers geven aan, dat de inhoud van de begeleiding niet voldoet aan de wensen.

Dit heeft te maken met de openstaande vacature coördinator zorgteam Abrabroki te maken. Wij bevelen aan om begeleiding naar persoonlijke behoefte van de schoolmaatschappelijk werkers af te stemmen. De ene schoolmaatschappelijk werker wil elke week een gesprek, terwijl een andere schoolmaatschappelijk werker daar geen behoefte aan heeft. Dit kan per periode worden afgestemd.

De verwachtingen van intervisie en de begeleidingsgesprekken met de coördinatie kunnen besproken worden, zodat men beter op elkaar afgestemd is.

7.4.3 Netwerk

Het netwerk wat bekend is bij de coördinatie, is niet bekend bij de schoolmaatschappelijk werkers. Recente informatie over instellingen en instanties waar naar doorverwezen kan worden is niet beschikbaar. Dit is een knelpunt om optimaal te functioneren op mesoniveau.

Aangezien het project zich nog in de opstartfase bevindt moet er nog een netwerk opgebouwd worden, hoewel één van de schoolmaatschappelijk werkers van mening is dat dit voor aanvang al gerealiseerd diende te zijn. Op dit moment bouwt elke schoolmaatschappelijk werker individueel een netwerk op.

Er is een lijst met doorverwijzingmogelijkheden in het bezit van één van de schoolmaatschappelijk werkers. Deze is verouderd en niet bekend bij de andere schoolmaatschappelijk werkers.

Over juridische zaken is vrijwel niets bekend bij de schoolmaatschappelijk werkers.

Onze aanbeveling is om een vaste lijst op te stellen met doorverwijzingmogelijkheden. Deze mogelijkheden kunnen door studenten onderzocht worden. Het project Marowijne-Flora beschikt over informatie over doorverwijzingmogelijkheden. Deze kunnen geïntegreerd worden in het project in Abrabroki met aanvullingen van doorverwijzingmogelijkheden binnen de wijk. De juridische kant van het schoolmaatschappelijk werk moet worden uiteengezet en bekend worden gemaakt onder de schoolmaatschappelijk werkers.

De disciplines die behoren tot het zorgteam zijn nog niet actief op alle scholen binnen Abrabroki.

Wij raden aan om voor het einde van het jaar 2008 alle disciplines te integreren op alle scholen. Om dit te realiseren moet er gekeken worden naar de medewerkers die nu de verschillende disciplines uitvoeren en op welke wijze ze verdeeld kunnen worden, zodat elke school gebruik kan maken van de beschikbare disciplines.

Er zijn geen kaders gesteld voor de verschillende beroepsgroepen binnen het zorgteam, zoals het algemeen maatschappelijk werk en het schoolmaatschappelijk werk. Het gevolg hiervan is dat het onduidelijk is waar men intern naar kan doorverwijzen.

Onze aanbeveling is om een handleiding uit te geven waarin precies staat aangegeven wat de kaders van de verschillende disciplines binnen het zorgteam zijn en waar men voor wat terecht kan. Deze handleiding wordt onder alle medewerkers van het zorgteam uitgedeeld en moet worden uitgelegd. Deze uitleg kan worden gegeven tijdens een zorgteamvergadering.

7.4.4 Bijscholing

De schoolmaatschappelijk werkers zijn tevreden over de bijscholingsmogelijkheden, maar er zijn aanvullende suggesties gedaan.

Er worden suggesties gedaan over onderwerpen voor bijscholing, zoals een workshop gezinscoach en gezinsondersteuning. Daarnaast willen de schoolmaatschappelijk werkers invloed hebben op de tijdstippen waarop de bijscholing plaatsvindt.

Wij vinden het belangrijk dat de schoolmaatschappelijk werkers continu bijgeschoold worden ter behoefte van de eigen professionalisering en de ontwikkeling van het beroep. Het werkveld van de schoolmaatschappelijk werk ondergaat veranderingen. De veranderingen vinden plaats in bijvoorbeeld de problematiek. Het is van belang dat de schoolmaatschappelijk werker hiervan bewust is en zijn deskundigheid daarop aanpast. De hulpverlening sluit zo aan bij de cliënten.

7.4.5 *Faciliteiten*

Er is te weinig kantoorruimte beschikbaar om het werk goed uit te kunnen voeren. Het lokaal dat afgehuurd wordt op de vrijdag is niet voldoende ingericht om als kantoorruimte te kunnen functioneren.

De ideale oplossing is een aparte locatie voor het zorgteam Abrabroki, waar alle medewerkers ruimte hebben om werkzaamheden te verrichten en het benodigde materiaal aanwezig is. Wij beseffen echter dat dit niet de meest eenvoudige oplossing is en weten niet in hoeverre dit haalbaar is. Een aparte locatie met voldoende werkruimte voor het zorgteam Abrabroki draagt bij aan de optimalisering van het functioneren van het schoolmaatschappelijk werk.

De werkruimtes op de scholen zijn niet op alle scholen georganiseerd, zoals dat door de schoolmaatschappelijk werk gewenst is. Ook is het na één uur niet mogelijk om cliënten te ontvangen. Het volgende is nodig om het werk optimaal uit te kunnen voeren:

- Afsluitbare ruimte om de privacy van de cliënt te kunnen waarborgen.
- Aanwezigheid telefoon om noodzakelijk telefoontjes te kunnen plegen, bijvoorbeeld bij een crisissituatie.
- Aanwezigheid computer, om de gegevens van cliënten te kunnen verwerken en informatie op te kunnen vergaren.
- Aanwezigheid printer
- Aanwezigheid kantoorartikelen

Wij zijn van mening dat de laptop altijd meegenomen moet worden door de schoolmaatschappelijk werkers. Er moet een pakket met kantoorartikelen worden samengesteld die permanent op de scholen aanwezig is. Op scholen waar de schoolmaatschappelijk werker gebruik mag maken van de vaste telefoon van de school, kunnen de kosten gecompenseerd worden door het verstrekken van telefoonkaarten door het project. Zodoende is het gebruik van de eigen mobiele telefoon niet meer noodzakelijk.

De mogelijkheid voor een printer op de scholen lijkt ons niet haalbaar. Wij zien geen noodzaak voor een printer op de scholen, aangezien deze op het kantoor van de stichting aanwezig is. Wij hebben gezien welke ruimtes er gebruikt worden op de scholen. Wij zien in dat er op dit moment geen andere oplossing is dan de ruimtes te gebruiken die beschikbaar zijn. Er moeten duidelijke afspraken gemaakt worden met de scholen over wanneer de ruimtes worden gebruikt en de mogelijkheid tot afsluiten van de ruimte. Dit kan bijdragen aan een rustigere werkomgeving (ten behoeve van de cliënt).

Er zijn te weinig telefoons beschikbaar voor de schoolmaatschappelijk werkers. Uit het onderzoek blijkt dat er op dit moment een telefoonkaart aan de schoolmaatschappelijk werkers wordt verstrekt, zodat ze hun eigen mobiele telefoon kunnen gebruiken. Dit wordt echter niet als de gewenste oplossing gezien in verband met eigen privacy.

In de voorgaande aanbeveling is hiervoor een oplossing aangedragen, namelijk het verstrekken van telefoonkaarten op de scholen voor het gebruik van de vaste telefoon. Op kantoor kunnen meer telefoons worden aangesloten op het netwerk, mits dit financieel haalbaar is. Helaas hebben wij onvoldoende inzicht gekregen in de financiële situatie van het project en de invloed daarvan op de uitvoering van het schoolmaatschappelijk werk. Deze gegevens waren niet beschikbaar voor ons onderzoek. Dit was voor ons een knelpunt om een aanbeveling te doen op macroniveau, op het gebied van de financiering van de instelling.

De schoolmaatschappelijk werkers laten weten dat ze tevreden zijn over de laptops die zijn aangeschaft. De kennis over de nieuwe programma's op de laptops is onvoldoende.

Voor het bevorderen van de efficiëntie moet er bij de aanschaf van nieuw materiaal een informatiebijeenkomst georganiseerd worden, waarin het werken met dit materiaal wordt uitgelegd.

7.4.6 Archivering

Er zijn onduidelijkheden bij de schoolmaatschappelijk werkers over de mogelijkheden tot archivering, zowel schriftelijk als digitaal. Niet elke schoolmaatschappelijk werker is op de hoogte van de computerbeveiliging door middel van een toegangscode. Deze toegangscode waarborgt de privacy van cliëntgegevens.

Er is geen richtlijn bekend bij de schoolmaatschappelijk werkers met betrekking tot het bijhouden van schriftelijke dossiers.

Uit het onderzoek is gebleken dat enkele schoolmaatschappelijk werkers zich genooddaakt voelen om cliëntgegevens mee naar huis te nemen, omdat ze niet zeker zijn van de waarborging van de privacy op kantoor.

Wij raden aan om het dossier zowel digitaal als schriftelijk vast te leggen, zodat er altijd een back-up is. Dit creëert uniformiteit in de werkwijze. Daarnaast dient er een richtlijn te worden opgesteld over hoe lang de dossiers na afsluiting van de hulpverlening bewaard moeten blijven. De privacy kan gewaarborgd worden door gebruik te maken van de afsluitbare kast en het beveiligingssysteem op de computers.

7.4.7 Tijdsindeling

Er is verdeeldheid onder de schoolmaatschappelijk werkers over de tijdsindeling, zoals dat in het beleid is vastgelegd. Eén van de schoolmaatschappelijk werkers is tevreden. Twee van hen zijn ontevreden over de hoeveelheid tijd die op kantoor kan worden besteed. Dit staat in relatie tot het ruimtegebrek op kantoor, waardoor rapportages niet altijd verwerkt kunnen worden.

Er kan een rooster gemaakt worden waarin verschillende kantoordagen per schoolmaatschappelijk werker wordt vastgesteld. Zodoende is niet iedereen tegelijk op kantoor en komt er ruimte vrij om de werkzaamheden binnen de aangestelde tijd te verrichten.

7.4.8 Caseload

Over de grootte van de caseload kunnen de schoolmaatschappelijk werkers nog niet veel zeggen, omdat het project zich nog in de beginfase bevindt. Op dit moment kan er alleen een inschatting gemaakt worden. Daaruit blijkt dat er twijfels zijn over de haalbaarheid van dertig casussen per schoolmaatschappelijk werker, zoals in het beleid is vastgesteld.

Wij denken dat we hierover geen aanbeveling over kunnen doen, omdat eerst ondervonden moet worden wat de optimale caseload is voor de schoolmaatschappelijk werkers met betrekking tot de kwaliteit van de hulpverlening.

7.4.9 Formulieren

Het intakeformulier is te complex. Dit wordt veroorzaakt door de wijze waarop de vragen worden gesteld op het betreffende formulier. Er is een overlapping tussen het intakeformulier en het plan van aanpak.

Over de inhoud van het aanmeldingsformulier, evenals het toestemmingsformulier, zijn de schoolmaatschappelijk werkers tevreden. Er is onduidelijkheid over de handelwijze op het moment dat ouders het toestemmingsformulier niet begrijpen, niet kunnen lezen of geen toestemming willen geven.

De onduidelijkheden met betrekking tot het toestemmingsformulier wordt weggenomen door het opstellen van een protocol. Daarin wordt aangegeven op welke wijze gehandeld moet worden, als het toestemmingsformulier niet wordt ondertekend, de ouders de inhoud niet begrijpen of het formulier niet bij de ouders aankomt.

In een vergadering van de schoolmaatschappelijk werkers kan een gesprek worden gevoerd over het vereenvoudigen van het intakeformulier en het wegnemen van de overlapping met het plan van aanpak. De schoolmaatschappelijk werkers werken met deze formulieren en weten waar de knelpunten liggen.

7.4.10 Methodieken

De schoolmaatschappelijk werkers blijken niet op de hoogte te zijn van de inhoud en doelstelling van methodieken. Er is geen methodiek vastgesteld in het beleid van Change for Children. Gevolg is dat de schoolmaatschappelijk werkers geen vaste richtlijn aanhouden, maar ieder een eigen weg bewandelt met betrekking tot de hulpverlening. Er vindt geen afstemming plaats over de wijze van hulpverlening aan de kinderen. Het ontbreekt aan uniformiteit in de werkwijze van de schoolmaatschappelijk werkers.

Het is belangrijk om uniformiteit te creëren met betrekking tot de hulpverlening aan de kinderen. Als er uniformiteit is in de werkwijze wordt de hulpverlening controleerbaar. De schoolmaatschappelijk werkers kunnen elkaar gerichter ondersteunen in het werk en het bevordert de profilering van het schoolmaatschappelijk werk. Uniformiteit wordt bereikt door methodieken te gebruiken die zijn vastgesteld in het beleid, Hiermee bedoelen we uniformiteit in de behandelingsmethodiek. Niet uniformiteit in formulieren, aangezien dit al in het beleid is vastgesteld.

In hoofdstuk 6 hebben we een aantal methodieken uiteengezet, waarbij we de voor- en nadelen voor hulpverlening in Suriname hebben benoemd. Door een afweging te maken van de voor- en nadelen af te wegen zijn we tot de conclusie gekomen dat de volgende methodieken te gebruiken zijn:

- Systeem- en gezinsbenadering
- Crisisinterventie
- Netwerkanalyse
- Taakgerichte hulpverlening

De schoolmaatschappelijk werkers zijn niet op de hoogte van de inhoud van deze methodieken. De schoolmaatschappelijk werkers kunnen bijgeschoold worden over deze methodieken.

7.4.11 Resultaten

Ten slotte blijkt uit het onderzoek dat de schoolmaatschappelijk werkers tevreden zijn over de tot nu toe geboekte resultaten met betrekking tot de hulpverlening aan de kinderen. Ondanks de korte periode waarin het schoolmaatschappelijk werk actief is. Twee van de drie zijn van mening dat het werken aan verbeterpunten een positief effect zal hebben op de resultaten.

Door aan de aanbevelingen te werken die we in dit hoofdstuk hebben gedaan wordt het functioneren van het schoolmaatschappelijk werk geoptimaliseerd. Dit zal ten behoeve komen van de resultaten van de hulpverlening en aan de ontwikkeling van het schoolgaande kind in de wijk Abrabroki.

Nawoord

Onze drie maanden in Suriname hebben wij als heel bijzonder ervaren. Het was voor ons een unieke kans om een onbekend land, andere culturen en het maatschappelijk werk in een ander land te ontdekken. Het was voor ons wennen en we hebben ons best gedaan om ons zoveel mogelijk aan te passen.

Voordat we weggingen hebben we ons voorbereid op de omgangsvormen die in Suriname gelden, maar toen we er eenmaal waren moesten we nog veel aspecten ondervinden. Suriname is land met grote diversiteit in bevolkingsgroepen, cultuur, natuur en sociale klasse. Het was een mooie uitdaging.

We pasten ons aan door collega's met u, mevrouw en meneer aan te spreken. In het werkveld pasten we onze kleding aan, zoals we dat gewenst was in Suriname. Met de start van het onderzoek ontdekten we dat het maken van afspraken niet zo eenvoudig verloopt, zoals we dat in Nederland wel gewend zijn. We hebben geleerd dat een strakke tijdsplanning niet het gewenste resultaat opleverde.

Bij de uitvoering van ons onderzoek hielden we rekening met de omgangsvormen en de verschillen in normen en waarden met Nederland. Dit was niet altijd makkelijk, omdat onze eigen normen en waarden zo vanzelfsprekend zijn. Vanzelfsprekender dan we dachten. Dit was een interessant en waardevol leerproces.

Bij het uitwerken van het onderzoeksrapport in Nederland ontdekten we dat we op de Surinaamse omgangsvormen gericht waren. In Nederland wordt verwacht dat rapport direct en concreet is. In Suriname wordt feedback op een mildere manier gebracht, omdat men directheid als een belediging ervaart. Een ander mag niet in verlegenheid worden gebracht. Uiteindelijk hebben we een balans gevonden tussen deze tegenstelling, mede dankzij onze Nederlandse begeleider Marinus Koop.

Ten slotte zijn we tot de conclusie gekomen dat het een indrukwekkende ervaring was, waardoor we veel geleerd hebben. Het leren kennen van het maatschappelijk werk in een andere omgeving is een waardevolle ervaring voor de toekomst, die we niet hadden willen missen.

Literatuurlijst:

- Algemeen Bureau voor de Statistiek (april 2008). *Tabel 6. Bevolking naar etnische groep, leeftijdsgroep en geslacht*. Paramaribo.
- Algemeen Bureau voor de Statistiek (april 2008). *Tabel 9.5. Paramaribo Ressorst Beekhuizen*. Paramaribo.
- Baarda, D.B., de Goede, M.P.M. & Teunissen, J.(2005). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek, handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek* (Tweede, geheel herziene druk). Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff bv.
- Bakker, B. & Lefèvre, E. (2006). *Onderzoeksrapport Sociaal Steunpunt, Ai teki wan heri dorpu fu meki wan pikin gro bigil* Zwolle: Christelijke Hogeschool Windesheim.
- Bakker, E. (1993) *Geschiedenis van Suriname, van stam tot staat*. Zutphen: Walburg Pers.
- Bruijne, A. de. (2007) Eigenlijke bevolking van Suriname. *OSO, tijdschrift voor Surinamistiek* 2007, jaargang 26, nr. 1, pp. 12-26.
- Delfos, M. F. (2003), *Ontwikkeling in vogelvlucht, ontwikkeling van kinderen en adolescenten*. (3e lichtaangevulde druk). Lisse: Swets & Zeitlinger.
- De Nationale Assemblée (z.j.) Fracties vertegenwoordigd in de Nationale Assemblée. <http://www.dna.sr/lcf/fracties.htm>. Geraadpleegd op 19 mei 2008.
- Eibers, F. (mei 2008). *Vaders moeten afzien van macho-gedrag*. <http://www.dewestonline.cq-link.sr>. Geraadpleegd op 27-05-2008. Artikel in De West, dagblad uit en voor Suriname.
- Endt, M. van. (2003) *Met nieuwe ogen, werkboek voor de ontwikkeling van een transculturele attitude*(bNeeóe, herziene druk). Bussum: Coutinho. Blz. 104 t/m 121.
- Graafsma, T. (januari 2005). *Wat leren Surinamers ons over respect?* http://www.rino.nl/material/up/5-02-28_rino_graafsma_respect_suriname.pdf. Geraadpleegd 05-06-2008.
- Holstvoogd, R. (1995) *Maatschappelijk werk in kerntaken*. Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghem
- Jacobs, G. (2001). *Relationele-emotieve therapie, een praktische gids voor hulpverleners* (1^e druk, vierde oplage). Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghem.
- Jagt, N. & L. (2004). *Taakgerichte hulpverlening in social work*. Houten: Bohn Stafleu van Loghem.
- Janssen, J., H.G. (2005). *De nieuwe code gedecodeerd* (5^e druk, zesde oplage). Baarn: H Buitgevers.
- Jonge, T. de. & Leeuwen, S. van. (2007). *Maatschappelijk werk in Saron, Afstudeeronderzoek naar problematiek in de wijken Abrabroki- Saron Noord*. Ede: Christelijke Hogeschool Ede.
- Kromhout, M. (2000) *Gedeelde Smart Is Halve Smart, Hoe vrouwen in Paramaribo hun bestaan organiseren*, <http://dare.uva.nl/document/55820>. Geraadpleegd op 30-05-2008. Proefschrift Universiteit van Amsterdam.
- Lange, A. (2000). *Gedragsveranderingen in gezinnen*. (7^e, volledig herziene druk) Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers/NVMW. (2006). *Beroepsprofiel van de maatschappelijk werker*. Utrecht.
- Plet, E.G. (2003). *Hulpverlening aan Surinaamse lagereschoolleerlingen*. <http://igitur-archive.library.uu.nl/dissertations/2003-1105-094943/inhoud.htm>. Geraadpleegd op 27-05-2008. Proefschrift Universiteit Utrecht.
- Riet, N. van. (2006) *Social Work: mensen helpen tot hun recht te komen*. Assen: Van Gorcum BV
- Snejders, A. (2000). *Suriname (mensen, politiek, economie, cultuur, milieu)* Amsterdam: Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT); Den Haag: Novib; Brussel: NCOS.

- Steehouder, M. e.a.(1999). *Leren communiceren, handboek voor mondelinge en schriftelijke communicatie* (vierde, geheel herziene druk). Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff bv.
- Stewart, I. & Joines, V. (2004). *Transactionele Analyse, het handboek* (5^e druk, ongewijzigd). Amsterdam: SWP
- Stichting Kinderhuis Saron, Evangelische Broedergemeente Suriname (z.j.). <http://www.kinderhuissaron.org/geschiedenis.html>. Geraadpleegd op 04-06-2008.
- Stichting PCOS. (z.j.). *De Stichting*, <http://www.sdqs.sr.org/smartcms/default.asp>. Geraadpleegd op 31 mei 2008.
- Stichting PCOS. (z.j.). *De Stichting*. <http://www.sdqs.sr.org/smartcms/default.asp?contentID=515>. Geraadpleegd op 31 mei 2008
- Wilterdink, N. & Heerikhuizen, B. van.(2003). *Samenlevingen, een verkenning van het terrein van de sociologie* (vijfde druk). Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff bv.
- *Opleidingsprofiel Maatschappelijk werk en Dienstverlening*. (2000).

De verplichte literatuur was voor ons niet altijd van toepassing op ons onderzoek, doordat wij het verricht hebben buiten Nederland.

De volgende literatuur hebben wij bestudeerd, maar komt niet expliciet naar voren in ons onderzoeksverslag.

- Bunthof, A. & Bijlsma, J. (2006) *Brochure WMO*. Interne uitgave afdeling Sociale Studies Hogeschool Windesheim.
- Mönnink, H. de.(2004). *De gereedschapskist van de maatschappelijk werker* (Tweede, lichtgewijzigde druk). Maarssen: Elsevier Gezondheidszorg.
- NVTa, Nederlandse Vereniging voor Transactionele Analyse. Wat is Transactionele Analyse? <http://www.transactioneleanalyse.nl/WatIsTransactioneleAnalyse/tabid/956/Default.aspx> Geraadpleegd op 15 juni 2008.
- Stichting Anda Suriname (2008). *Geen titel*, www.suriname.nu. Meerdere malen geraadpleegd.
- Zeister Zendingsgenootschap (z.j.) *Zeister zendingsgenootschap*, www.zzg.nl. Meerdere malen geraadpleegd.

We hebben gezocht naar artikelen in vaktijdschriften die voor ons relevant zijn. Deze hebben we echter niet gevonden, aangezien ze gericht zijn op de Nederlandse hulpverlening. Dit zelfde geldt voor de website van het NIZW, waarop we geen relevante informatie konden vinden. Het raadplegen Centraal Bureau voor de Statistiek (Nederland) was niet relevant. Wij hebben het Algemeen Bureau voor de Statistiek (Suriname) geraadpleegd.

Praktijkbronnen:

Hieronder staan de namen en functies van de personen die we hebben geïnterviewd voor ons afstudeeronderzoek.

Naam: Marjorie Grantsaan
Functie: Coördinatrice
project Change for Children
Instelling: Stichting PCOS

Naam: Humphrey
Functie: Schoolmaatschappelijk werker
Instelling: Stichting PCOS

Naam: Riek Parker
Functie: Schoolmaatschappelijk werkster
Instelling: Stichting PCOS

Naam: Trees Weson
Functie: Schoolmaatschappelijk werkster
Instelling: Stichting PCOS

We hebben op zeven basisscholen enquêtes afgenomen van in totaal 87 medewerkers. Onder medewerkers verstaan we schoolhoofden, leerkrachten en onderwijsassistenten. Hieronder staan de namen van de zeven scholen vermeld.

Naam school: Eluchner school
Adres: Lozingweg 9
Telefoonnummer: +597 402178
Schoolhoofd: Mw. Nadia Mettendaf
Waarnemend schoolhoofd: Merlyn Pengel

Naam school: Ansari school
Adres: Hernutterstraat
Telefoonnummer: +597 401222
Schoolhoofd: Mw. Stugar

Naam school: Axelschool
Adres: Slangenhoutstraat 105
Telefoonnummer: +597 404139
Schoolhoofd: Mw. Matil

Naam school: Saronschool
Adres: Slangenhoutstraat 105
Telefoonnummer: +597 404569
Schoolhoofd: Dhr. Wachter

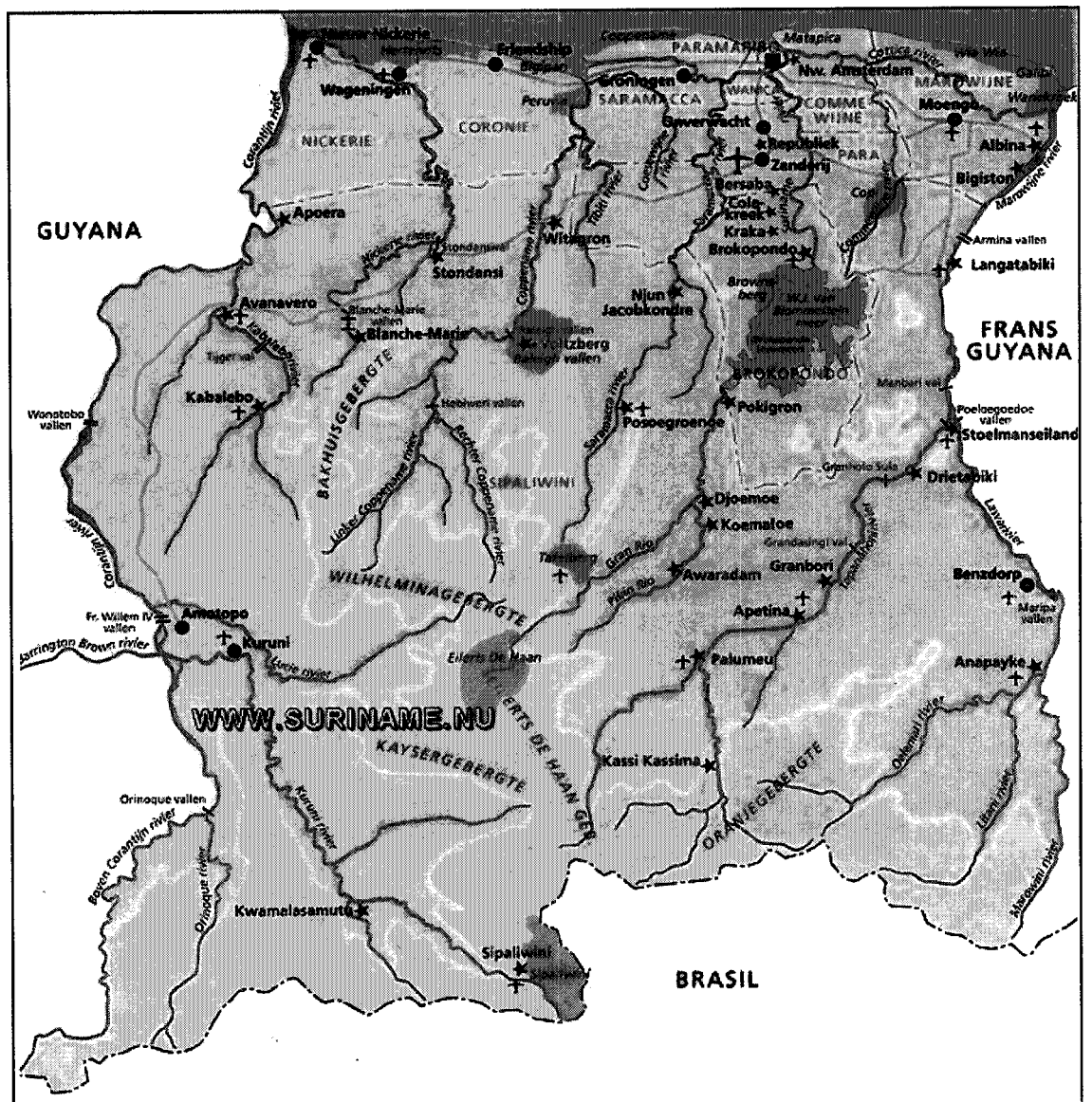
Naam school:	M. Ria School (speciaal onderwijs)
Adres:	Slangenhoutstraat 105
Telefoonnummer:	+597 403014
Schoolhoofd:	Dhr. Nesloo

Naam school:	Fatimaschool
Adres:	Groenhartstraat 105
Telefoonnummer:	+597 402844
Schoolhoofd:	Mw. Watson

Naam school:	St. Tarcisiuschool
Adres:	Calcuttastraat 81-83
Telefoonnummer:	+597 402825
Schoolhoofd:	Mw. Edwards

Bijlage I

Kaart Suriname

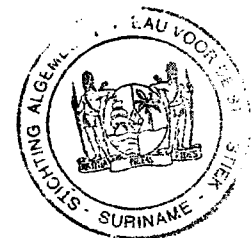

Tabel 6. Bevolking naar etnische groep, leeftijdsgroep en geslacht (1)

[illegible]

Tabel 6. Bevolking naar etnische groep, leeftijdsgroep en geslacht (2)

Etnische groep	Leeftijdsgroep	Totaal	Geslacht			Etnische groep	Leeftijdsgroep	Totaal	Geslacht	
			man	vrouw	opp				man	vrouw
Kuraakisch	0 - 4	87	42	45	0	vrijen	0 - 4	133	62	71
	5 - 9	140	69	71	0		5 - 9	57	27	30
	10 - 14	90	45	45	0		10 - 14	25	12	13
	15 - 19	35	15	20	0		15 - 19	77	34	43
	20 - 24	113	53	60	0		20 - 24	27	12	15
	25 - 29	85	38	47	0		25 - 29	91	25	66
	30 - 34	152	78	74	0		30 - 34	128	81	47
	35 - 39	181	88	93	0		35 - 39	65	43	22
	40 - 44	108	60	48	0		40 - 44	128	83	45
	45 - 49	106	44	62	0		45 - 49	99	42	57
	50 - 54	129	66	63	0		50 - 54	69	47	22
	55 - 59	146	81	65	0		55 - 59	37	27	10
	60 - 64	129	75	54	0		60 - 64	12	7	5
	65 - 69	78	42	36	0		65 - 69	10	8	2
	70 - 74	75	42	33	0		70 - 74	0	7	0
	75 - 79	18	10	8	0		75 - 79	5	4	1
	80 - 84	25	15	10	0		80 - 84	5	2	3
	85+	15	4	11	0		85+	9	2	7
	Onbekend	50	22	28	0		Onbekend	11	8	3
	Totaal	1700	918	782	0		Totaal	1074	559	515
Nemengd	0 - 4	3400	1700	1700	0	Ghana	0 - 4	343	171	172
	5 - 9	4559	2279	2280	0		5 - 9	1319	644	675
	10 - 14	4418	2209	2209	0		10 - 14	1103	580	523
	15 - 19	4031	2143	1888	0		15 - 19	1441	671	770
	20 - 24	4693	1825	2868	0		20 - 24	1842	822	1020
	25 - 29	2734	1337	1397	0		25 - 29	1076	519	557
	30 - 34	2624	1308	1316	0		30 - 34	861	417	444
	35 - 39	2432	1212	1220	0		35 - 39	737	346	391
	40 - 44	2150	1030	1120	0		40 - 44	679	286	393
	45 - 49	1763	829	934	0		45 - 49	485	200	285
	50 - 54	1254	524	730	0		50 - 54	384	144	240
	55 - 59	1001	481	520	0		55 - 59	189	126	63
	60 - 64	827	374	453	0		60 - 64	332	172	160
	65 - 69	703	304	399	0		65 - 69	164	110	54
	70 - 74	744	285	459	0		70 - 74	105	62	43
	75 - 79	411	189	222	0		75 - 79	44	25	19
	80 - 84	288	137	151	0		80 - 84	16	8	8
	85+	162	51	111	0		85+	12	4	8
	Onbekend	150	45	105	0		Onbekend	141	61	80
	Totaal	29034	14516	14518	0		Totaal	12132	5431	6701
vrijen	0 - 4	62	31	31	0	vrijen	0 - 4	62	31	31
	5 - 9	85	42	43	0		5 - 9	85	42	43
	10 - 14	125	62	63	0		10 - 14	125	62	63
	15 - 19	134	67	67	0		15 - 19	134	67	67
	20 - 24	70	35	35	0		20 - 24	70	35	35
	25 - 29	75	37	38	0		25 - 29	75	37	38
	30 - 34	121	60	61	0		30 - 34	121	60	61
	35 - 39	102	51	51	0		35 - 39	102	51	51
	40 - 44	145	72	73	0		40 - 44	145	72	73
	45 - 49	112	56	56	0		45 - 49	112	56	56
	50 - 54	81	40	41	0		50 - 54	81	40	41
	55 - 59	51	25	26	0		55 - 59	51	25	26
	60 - 64	73	36	37	0		60 - 64	73	36	37
	65 - 69	27	13	14	0		65 - 69	27	13	14
	70 - 74	10	5	5	0		70 - 74	10	5	5
	75 - 79	18	9	9	0		75 - 79	18	9	9
	80 - 84	1	0	1	0		80 - 84	1	0	1
	85+	1	0	1	0		85+	1	0	1
	Onbekend	1	0	1	0		Onbekend	1	0	1
	Totaal	1112	556	556	0		Totaal	1112	556	556

Linksboven: Tabel 9.5. Aantal inwoners ressorten Beekhuizen, Weg naar Zee, Welgelegen Tammenga te Paramaribo.

Tabel 9.5. Aantal inwoners ressorten Beekhuizen, Weg naar Zee, Welgelegen Tammenga te Paramaribo			
Leeftijdsgroep	Man	Vrouw	Totaal
0 - 4	939	865	1804
5 - 9	1069	1080	2149
10 - 14	1024	773	1797
15 - 19	1144	885	2029
20 - 24	1135	1057	2192
25 - 29	992	876	1868
30 - 34	831	959	1790
35 - 39	931	958	1889
40 - 44	871	911	1782
45 - 49	703	705	1408
50 - 54	530	601	1131
55 - 59	467	654	1121
60 - 64	499	426	925
65 - 69	286	306	592
70 - 74	306	253	559
75 - 79	195	183	378
80 - 84	71	39	110
85+	19	25	44
Onbekend	46	69	115
Totaal	12019	11607	23626

ai* v i u s r p' ^u«ch» ' ce-nt n z < , >« o*? ^ piek lt?al* " ^- ' cprci ->r >ac(fniei inslttütioneie bevolkmcu

xy <c f-v' i i i i i i n" nul"

--deri in ' 0 ,n5S ' 2 , , ,
j 3373 ' 2'
' <"a"
javaans
^ Bc %w la 1 ' 1t '
f' ai l (k e n
T u i '
er» !
Enqste
l ö j r
Anre-
unbekeno
^ DJ ' 3'
' 7 l 2e f 1 70 l 5939^

[illegible]

Bijlage III

Enquêtevragen voor leerkrachten

1. Welke klas geeft u les?
 - Klas 1
 - Klas 2
 - Klas 3
 - Klas 4
 - Klas 5
 - Klas 6
2. Hoe lang bent u werkzaam in het onderwijs?
.....jaar
3. Hoe lang bent u werkzaam op uw huidige school?
....jaar
4. Bent u op de hoogte wat het schoolmaatschappelijk werk inhoudt?
 - Ja
 - Gedeeltelijk
 - Nee
5. Wist u dat het schoolmaatschappelijk werk werkzaam is op uw school?
 - Ja (ga door naar vraag 6)
 - Nee (ga door naar vraag 9)
6. Heeft u wel eens een kind doorverwezen naar het schoolmaatschappelijk werk?
 - Ja (ga door naar vraag 7)
 - Nee (ga door naar vraag 9)
7. Wat was de reden van de doorverwijzing?
 - Slechte schoolresultaten
 - Gedrag in de klas
 - Gedrag in de pauzes
 - Op advies van de ouders
 - Anders namelijk:
8. Heeft de doorverwijzing voor het gewenste resultaat gezorgd?
 - Ja
 - Gedeeltelijk
 - Needoordat:.....

9. Wat vindt u van de aanwezigheid van het schoolmaatschappelijk werk?

- Goed
- Niet nodig
- Geen mening

10. Wanneer moet volgens u de schoolmaatschappelijk werker zijn/haar werk uitvoeren?

- Voor schooltijd
- Tijdens de lesuren ,
- In de pauzes
- Na schooltijd

omdat:.....

11. Wat vindt u van de frequentie (2 dagen per week) van de aanwezigheid van de schoolmaatschappelijk werker

- te veel
- voldoende
- te weinig

omdat:.....

12. Vindt u het schoolmaatschappelijk werk optimaal werken op uw school?

- Ja. omdat:.....

- Nee, het volgende kan verbeterd worden:

Bijlage IV

Enquêtevragen voor leerkrachten

We hebben besloten een enquête te houden onder leerkrachten, aangezien we het functioneren van het schoolmaatschappelijk werk onderzoeken binnen het zorgteam van het project CFC in de wijk Abrabroki. Het schoolmaatschappelijk werk is vier dagen in de week op vijf verschillende scholen actief. Daar voert men gesprekken met kinderen, schoolhoofden en leerkrachten. Vanuit het project wordt aandacht besteed aan de drie verschillende aspecten uit leven van het kind namelijk school, gezin en buurt. Vanuit de scholen kunnen leerkrachten veel invloed op de kinderen uitoefenen. Daarnaast is overleg met leerkrachten een belangrijk onderdeel in het schoolmaatschappelijk werk. Het project loopt nog niet lang op de verschillende scholen. Vandaar dat we de leerkrachten willen enquêteren om zodoende antwoorden te krijgen op vragen in relatie tot het schoolmaatschappelijk werk. We hebben er voor gekozen, om dit anoniem te doen, zodat de antwoorden waarschijnlijk meer open zullen zijn.

1. Welke klas geeft u les?

- Klas 1
- Klas 2
- Klas 3
- Klas 4
- Klas 5
- Klas 6

2. Hoe lang bent u werkzaam in het onderwijs?

.....jaar

3. Hoe lang bent u werkzaam op uw huidige school?

.....jaar

De bovenste drie vragen geven ons wat algemene informatie van de docent zelf. We willen graag weten met welke leeftijdsgroep de docent te maken heeft, wat de werkervaring van de docent is en wat de ervaring is op de school waar hij of zij werkzaam is.

Uit de resultaten kunnen opvallende antwoorden komen, dan willen we graag kunnen terugkoppelen naar de algemene informatie en kunnen we eventueel een vergelijking maken, daarom stellen we deze vragen.

4. Bent u op de hoogte wat het schoolmaatschappelijk werk inhoudt?

- Ja
- Gedeeltelijk
- Nee

Deze vraag geeft weer of er voldoende bekendheid is met schoolmaatschappelijk werk.

5. Wist u dat het schoolmaatschappelijk werk werkzaam is op uw school?

- Ja (ga door naar vraag 6)
- Nee (ga door naar vraag 9)

Deze vraag geeft weer of de docent bekend is met het schoolmaatschappelijk werk op de school en of het smw dus voldoende geprofileerd wordt.

6. Heeft u wel eens een kind doorverwezen naar het schoolmaatschappelijk werk?

- Ja
- Nee

Dit geeft aan of men in de praktijk te maken heeft gehad met het smw uit eigen initiatief.

7. Wat was de reden van de doorverwijzing?

- Slechte schoolresultaten
- Gedrag in de klas
- Gedrag in de pauzes
- Op advies van de ouders
- Anders namelijk:

Deze vraag geeft aan met welke problematiek er doorverwezen wordt door docenten.

8. Heeft de doorverwijzing voor het gewenste resultaat gezorgd?

- Ja,
- Gedeeltelijk,
- Nee,

doordat:.....

Deze vraag geeft een gedeeltelijk antwoord op onze deelvraag: 'Wat zijn de resultaten tot nu toe'.

9. Wat vindt u van de aanwezigheid van het schoolmaatschappelijk werk?

- Goed
- Niet nodig
- Geen mening

Het antwoord op deze vraag geeft een beeld van het draagvlak voor de aanwezigheid van smw op de scholen.

10. Wanneer moet volgens u de schoolmaatschappelijk werker zijn/haar werk uitvoeren?

- Voor schooltijd,
- Tijdens de lesuren,
- In de pauzes,
- Na schooltijd,

omdat:.....

Op dit moment worden de gesprekken onder de lessen gevoerd. Het is bij ons niet bekend of dit overlegd is met de scholen en leerkrachten. We willen graag weten wat de leerkrachten van deze werkwijze vinden.

11. Wat vindt u van de frequentie (2 dagen per week) van de aanwezigheid van de schoolmaatschappelijk werker

- te veel
- voldoende
- te weinig

omdat.....

Op dit moment zijn er drie/vier maatschappelijk werkers actief op vijf verschillende scholen. Per maatschappelijk werker zijn dat dus ongeveer twee scholen. De maatschappelijk werkers zijn twee dagen aanwezig per school. Er is een caseload van 25 a 30 cliënten per maatschappelijk werker. We zouden graag willen weten of leerkrachten dit een reële! hulpverleningsaanbod vinden en of het overeenkomt met de behoefte zoals zij die zien.

12. Vindt u het schoolmaatschappelijk werk optimaal werken op uw school?

- Ja. omdat:.....

- Nee, het volgende kan verbeterd worden:

We hebben deze vraag open breed gehouden, orindat we op deze wijze kunnen zien wat men onder optimaal verstaat. Daarnaast is er voldoende ruimte om opmerkingen en suggesties te plaatsen die van belang kunnen zijn voor ons onderzoek.

Bijlage V

Antwoorden op open vragen en opmerkingen, vermeld op de enquêtes door de respondenten (letterlijk overgenomen).

Vraag 7: Wat was de reden van de doorverwijzing?

Anders namelijk:

- kind kwam om hulp vragen omdat ze wilde veranderen.
- Ik niet de nodige behoefte had om ze te sturen. Meestal praat ik zelf tot ze.

Vraag 8: Heeft de doorverwijzing voor het gewenste resultaat gezorgd?

Ja, doordat:

- zijn gedrag is veranderd.
- Doordat ik verandering zie.
- De kinderen rustiger zijn geworden. Leerprestatie -> geen verbeteringen. De kinderen erg zwak en nog speels,

Gedeeltelijk, doordat:

- sommige leerlingen na begeleid te zijn wel redelijk meekonden met de groep.
- De resultaten gedeeltelijk het zelfde zijn.
- Er misschien wat meer tijd nodig is betreffende dat kind.
- De/het kind(eren) in gedrag met en naar andere leerlingen toe heel veel zijn verbeterd.
- Het gedrag naar andere leerlingen toe is verbeterd. De schoolresultaten zijn ook iets beter.

Nee, doordat:

- ze heeft nog niet met de leerling gesproken.
- men thuis niet zoveel aan doet. Het kind vervalt weer in het lastig gedrag.
- Ik nog niet op de hoogte ben van het resultaat.
- Ik geen behoefte zag doorverwijzingen te plegen.
- Er geen behoefte was door te verwijzen.
- Het contact tussen de maatschappelijk werker en de leerlingen niet frequent geschied.
- Nog niet.
- Nog niet.
- Het schoolresultaat nog slecht is en het gedrag is ook niet veranderd.
- Eigenlijk heeft dit kind zich erger gedragen dan te voren (met de begeleiding).
- Het kind nog niet aan de beurt gekomen is. Ze is nog niet begeleid.
- Er misschien te weinig gesprekken zijn gevoerd (dus niet voldoende aandacht aan het probleem geschonken).

Vraag 10: Wanneer moet volgens u de schoolmaatschappelijk werker zijn/haar werk uitvoeren?

Voor schooltijd omdat:

- de leerlingen niets moeten missen.

Tijdens de lesuren omdat:

- de andere tijden zijn niet zo geschikt.
- het gesprek hoeft niet al te lang te duren, maar dat ze toch erachter zou kunnen komen wat er aan hapert. In de pauze is het te druk en komt het niet echt eruit wat in het kind zit.

- Je dan rust hebt om te praten en de leerlingen aanwezig zijn anders zullen ze er geen gebruik van maken.
- Ze dan precies weet met wat voor problemen zo'n kind heeft.
- Ze dan komt te weten wat er zich afspeelt.
- Tijdens de lesuren worden de tekortkomingen ontdekt.
- Ze beter kunnen zien hoe de kinderen hun gedrag is.
- Je meer indicatie van het kind kan krijgen ten aanzien van het sociaal gedrag, reactie op de leerstof enz.
- Ze de kinderen dan beter kunnen observeren.
- Ze de leerlingen beter kunnen observeren.
- Je de kinderen beter kunt observeren om te zien hoe ze in de klas zijn.
- Het dan makkelijker praten is met zo'n kind.
- De leerlingen kunnen het alsnog inhalen,, Voor schooltijd zijn ze niet altijd te vinden (laat komers). In de pauze willen ze graag buiten zijn en na schooltijd vroeg weg gaan. Hij/zij dat kind kan observeren tijdens de les.
- De leerlingen ook kunnen pauzeren.
- Zij/hij beter kan observeren wat er allemaal afspeelt in het kind. Waarom en wanneer hij/zij bepaalde handelingen vertoond.
- De leerlingen kunnen dan beter geobserveerd worden.
- Omdat als de observatie bijvoorbeeld tijdens schooltijd geschiedt, de aanpak en begeleiding dan effectiever is dan bijvoorbeeld na schooltijd, want kan zijn dat de leerling dan juist gewenst gedrag vertoond.
- Ze gelijk zien hoe het kind zich gedraagt.
- Deze kinderen dan tijdelijk de klas verlaten en daardoor is de klas voor dat moment rustiger.
- Als een kind gedragsproblemen heeft en de les stoort kan de maatschappelijk werker tot dat kind praten zodat het rustiger wordt en de les volgt.
- U dan zelf zult zien/waarnemen wat 't kind in de klas allemaal wel in staat is om te "doen".
- Dan ook de meeste tijd ter beschikking is en het kind op zo een manier ook beter geobserveerd kan worden.
- Als de leerlingen niet gemotiveerd zijn ze na een gesprek met de schoolmaatschappelijk werker wel gemotiveerd zijn en meedoen met de les.
- De kinderen kunnen dan beter gemotiveerd worden.
- Het kind zich dan toch binnen de school voelt al gaat hij/zij uit de klas. Het heeft het gevoel van veiligheid nog en denk ik dat hij/zij dan het normale school gedrag(probleem) dan zal vertonen bij de maatschappelijk werker.

In de pauzes:

- de leerlingen die uit de klas moeten, de les zullen missen.
- De lessen niet gemist mogen worden.
- We dan niet in gedrang komen met de lessen, leerlingen missen dan geen leerstof.
- Er op dat moment geen lessen verzorgd worden.
- De leerling de leerstof niet mist.
- Het kind niet achter raak bij andere vakken.
- Het kind dan niet achter blijft met het schoolwerk.
- Ze kan nagaan hoe de leerlingen in de klas zijn en wat de problemen zijn van de leerlingen die begeleidt moeten worden.
- De leerlingen anders de lessen missen in de klas als ze tijdens de lesuren weg moeten.

- De juf ook haar lessen moet verzorgen anders missen de leerlingen hun leerstoffen wanneer ze weg gaan tijdens de les.
- De lessen dan niet worden gemist.

Na schooltijd omdat:

- de leerlingen dan lessen missen op het tijdstip dat ze bij de maatschappelijk werker zijn.
- Ze meer ruimte heeft en ook de thuissituatie mee maken.
- Het dan werkt als een na schoolse begeleiding voor het kind.
- De lessen gewoon door verzorgd worden.
- Dan missen de leerlingen de les niet. Men heeft voldoende tijd om met de leerlingen te werken.
- De leerlingen hun lessen dan niet hoeven te missen als het tijdens de uren zou gebeuren. In de pauze ook niet want dan ontnemen ze hun vrijheid. Voor schooltijd lijkt me ook niet geschikt, want de kinderen moeten nog bijkomen van de slaap, vervolgens baden, zich aankleden, eventueel ontbijten en dan de weg vinden naar school. Na schooltijd lijkt me geschikter want ze kunnen dan naar huis, eten, uitrusten, huiswerk maken en dan een uurtje of twee naar de begeleiding.

Tijdens de uren/in de pauzes:

- ze de leerlingen beter kan observeren
- de schoolmaatschappelijk werker de kans krijgt zo een leerling te observeren in de klas en in de pauzes kan je dan rustig met zo een leerling praten.

Tijdens de uren/na schooltijd:

- zo kunnen de kinderen altijd bij de maatschappelijk werker terecht, ook tijdens schooltijd. Want misschien kan het bij sommige kinderen niet erna.
- De leerlingen het nodig hebben. Thuis wordt er niets met de leerlingen gedaan, dus na schooltijd zou hun ten goede kunnen.

Geen antwoord:

- zie aant. Bij vraag 12: nog geen idee van de werkwijze, hoe het precies aan toe gaat. Wel van het MOB
- geen idee.
- Onbekend.
- Maakt niet uit wanneer. Het kind moet begeleid worden.
- Maakt niet uit wanneer, belangrijk is dat het kind begeleid moet worden.

Vraag 11: Wat vindt u van de frequentie (2 dagen per week) van de aanwezigheid van de schoolmaatschappelijk werker?

Teveel, omdat:

- ik niet zoveel ruimte op mijn rooster heb omdat toe te laten.
- Er door de achterstanden van de vakken haast geen tijd overblijft. MIOB heeft hier een andere werkwijze, haast alles vindt buiten de school plaats. Hun eigen werkplek.
- Twee keer per maand is voldoende.

Voldoende, omdat:

- er misschien meerdere leerlingen zijn die hulp nodig hebben.
- Het kan misschien meer worden, kinderen moeten ook wennen aan de aanwezigheid van zo'n persoon, als ze gewend zijn en ze lopen sneller binnen, misschien nog één dag erbij.
- Je ruimte hebt om je observatie te verwerken en te evalueren.
- Het veel werk is, om met de kinderen bezig te zijn.
- Als het teveel is gaat het kind het lastig vinden.
- De leerling dan ook sneller het gewenst gedrag kan vertonen en de maatschappelijk werkster + leerkracht de vooruitgang in gedrag kunnen volgen.
- We ook nog andere groepen hebben.
- Kinderen vaak genoeg ontdekken dat ze geobserveert worden.
- De klasjuf of meester dan afhankelijk kan worden van de schoolmaatschappelijk werkster.
- Wij niet te veel van het lesrooster moeten afwijken.
- Anders de kinderen die begeleid worden te veel leerstof verliezen.
- De schoolmaatschappelijk werkster aldoor bezig zijn met de kinderen om ze te helpen.
- De leerkracht de kinderen kan observeren en kijken of er veranderingen zijn. En ook gaan de leerlingen niet veel lessen missen.
- Het kind ook zelf moet werken aan verbetering van zichzelf.
- Het kind ook aan zichzelf moet gaan werken, wanneer het die begeleiding heeft gehad.
- Twee dagen is meer dan voldoende. De andere vakken moeten ook goed geteacht worden.

Te weinig, omdat:

- er veel leerlingen zijn met een probleem, die ik graag als leerkracht geholpen wil zien.
- het niet bij 1 gesprekje moet blijven, maar dat met het kind toch frequent gesproken moet worden. En er zijn zoveel leerlingen dat 2 dagen per week veel te weinig is.
- Ze dan de leerlingen niet te lang kan bereiken (observeren)
- Hier gaat om kinderen die het nogal moeilijk hebben. Zij moeten klaar gemaakt worden voor de maatschappij.
- Het gaat om kinderen die het thuis niet zo best hebben, maar toch klaar gestoomd moeten worden om in de gemeenschap toch een goede beurt te maken.
- De schoolmaatschappelijk werker te allertijde ter plaatse moet zijn om een probleem aan te pakken.
- Deze kinderen dringend begeleiding nodig hebben. Vooral wat betreft een R.T. juf.
- Ze de ruimte moeten krijgen.
- We zoveel probleem gevallen hebben en tegenwoordig zijn de leerlingen erg druk. Waaraan het ligt dat moeten we dus onderzoeken.
- Er veel kinderen zijn die hulp nodig hebben.
- Leerlingen onvoldoende gevolgd wordt.
- Niet alle kinderen geholpen worden.
- Men elke dag geconfronteerd wordt met andere problemen.
- Het dynamischer is dat wat men denkt.
- Het toch een grote groep leerlingen is die verwezen moeten worden naar de maatschappelijk werkster en wij willen gauw positief resultaat zien, vandaar dat het bezoek frequenter mag.
- Je veel meemaakt in twee dagen,
- U dat kind dan alleen voor twee dagen maar kent. Het kind gedraagt zich misschien bij u anders dan in de klas, bij de juf, op het schoolterrein enzovoorts.

- Er heel veel tijd in gaat zitten om de problemen waarmee het kinderen zitten te achterhalen.
- Er vaak genoeg meerdere leerlingen zijn, die begeleid kunnen worden, maar degene die het meest de hulp nodig hebben worden doorverwezen.
- Niet alle leerlingen die hulp nodig hebben kunnen geholpen worden.
- Niet alle leerlingen aan de beurt komen binnen (1) schooljaar.
- De leerlingen beter geobserveerd kunnen worden en aan de hand daarvan te beginnen met de begeleiding, drie dagen per week is meegenomen.

Overige opmerkingen:

- geen antwoord, omdat: ik moet nog ervaringen opdoen.
- Geen antwoord, omdat: de loop van de begeleiding is onbekend, het verloop van de begeleiding is onbekend.

Vraag 12: Vindt u het schoolmaatschappelijk werk optimaal werken op uw school?

Ja, omdat:

- ze op tijd komen en elke keer aanwezig zijn.
- Ze de kinderen kunnen helpen en begeleiden.
- Ik het goed vind dat de gesprekken gestart zijn, maar ik heb nog geen overzicht of het optimaal werkt. Het werkt in elk geval al wel.
- De werker de leerlingen tijdens de lessen, pauze kan helpen.
- Ik het erg goed vind voor de kinderen en de leerkrachten dat ze er is en dat de deur open staat. Wanneer de kinderen goed weten wat een mw'er is en dat ze er is voor iedereen, zal het optimaal lopen en werken.
- De werkster probeert het allerbeste uit het kind te halen.
- Ze probeert de leerlingen echt te helpen.
- Er veel leerlingen zijn met gedrag- en leerproblemen.
- Ze bijna elke dag op school is, maar ze is nog niet echt bij mij in de klas gekomen. Dus kan ik niet veel zeggen.
- Hij er is om te helpen.
- Bepaalde kinderen veranderen van gedrag.
- Ze het gebeuren beter kunnen overzien.
- Omdat naar gelang dit kind wel verbetert. Niet gaat in één keer.
- De kinderen individueel geholpen willen worden en de kinderen luisteren wel naar hun.
- Je van andere leerkrachten hoort dat bepaalde kinderen gedeeltelijk zijn veranderd.
- Elke dag een klas aan de beurt moet komen.
- Ze zijn wekelijks met de leerlingen bezig en het komt het kind ten goede.
- Het vruchten afwerpt en meestal kan je er ook terecht voor problemen die beter op te lossen zijn door een schoolmaatschappelijk werkster/werkers.
- Ze gesprekken voert me zo'n kind. Zo'n kind krijgt extra begeleiding.
- Het kind ten goede komt. Het helpt mee aan het gedrag en leerproces van het kind.
- Het ten goede komt voor ouders en vooral voor het kind.
- Ik resultaten zie.
- De schoolmaatschappelijk werker(ster) zijn wel drie dagen per week op de school aanwezig en de leerlingen kunnen te allen tijde naar hun toe gaan.

Nee, het volgende kan verbeterd worden:

- ik heb nog niet gemerkt, van het werk dus kan ik niet zeggen of het beter kan of dat iets veranderd moet worden.
- (er moet) de maatschappelijk werk moet permanent aanwezig zijn in de school.

- Meer controle en observaties.
- Het is er pas dus even kijken hoe het gaat.
- Niet verbeterd worden, maar de kinderen staan er volgens mij niet voor open.
- Als de maatschappelijk werker frequenter met de leerlingen gaat werken.
- De persoon geen eigen ruimte heeft en dus niet optimaal kan werken.
- Continuïteit in volgen van leerlingen.
- Omdat ik er niet zelf aanwezig ben om dit mogen meemaken. Ik zit dan op het veld.
- Door meer tijd hier aan te besteden.
- Door met de leerlingen te komen praten van de klas.
- Er is al enige tijd een maatschappelijk werkster aan de school verbonden maar die heeft nog geen bezoek gebracht aan mijn klas om de leerlingen te observeren en haar werk te doen.
- Ik merk er geen verbetering van (tenminste vernomen).(alhoewel het een proces is), (het is juist erger).
- Het laten invallen van een andere werker (indien mogelijk) als een van de werkers afwezig (door ziekte enz.) is.

Overige opmerkingen bij vraag 12:

- (12) ik kan er niet zo veel over zeggen, omdat het pas van start is gegaan, ik heb nog geen resultaten gezien.
- (12) neen, ik weet het niet, omdat ik niet weet hoe het werkt en wat de bedoeling is.
- Nog geen idee van de werkwijze, hoe het precies aan toe gaat. Wel van het MOB.
- Er moet nog gewerkt worden, voordat ik mijn bevindingen uit.
- Nog niet, omdat dit pas het begin is.
- (idem vraag 11) ik moet nog ervaringen opdoen. Groot vraagteken toegevoegd op stencil.
- Geen inzicht daarin (geen algemene informatie).

Overige opmerkingen algemeen:

- Ik heb nog geen ervaring met het schoolmaatschappelijk werk.
- Vraag 9: geen mening -> werkwijze onbekend.
- Vraag 9: Goed, dn kunnen we de kinderen helpen met hun prestaties.
- Vraag 6: Nee, maar ben wel van plan voor een paar die met een complex lopen.

Bijlage VI

Interview met de coördinatrice project Change for Children, wijk Abrabroki

Naam:

Functie:

Werkgebied:

Werkzaam bij de stichting sinds:

Genoten opleiding(en):

Overige werkervaring:

Visie op management en zorgteam

- Hoe verloopt de samenwerking met de schoolmaatschappelijk werkers van het project?
- Wat vindt u van de huidige samenstelling van het zorgteam?
- Hoe functioneert het zorgteam (optimaal)?
- Welke vormen van begeleiding zijn er voor de schoolmaatschappelijk werkers?
- Welke mogelijkheden tot bijscholing zijn er voor de schoolmaatschappelijk werkers?

Visie op faciliteiten

- Welke kantoor- en werkruimtes zijn er beschikbaar voor de schoolmaatschappelijk werkers (stichting/scholen)?
- Van welke IT faciliteiten kunnen de schoolmaatschappelijk werkers gebruik maken?
- Welke mogelijkheden tot archivering zijn er voor de schoolmaatschappelijk werkers?

Visie op werkwijze

- Hoe is de tijdsindeling van de schoolmaatschappelijk werkers?
- Hoe groot is de caseload van de schoolmaatschappelijk werkers?
- Welke methodieken en formulieren zijn beschikbaar bij de uitvoering van het schoolmaatschappelijk werk?
- Wat is het privacybeleid omtrent schoolmaatschappelijk werkers en cliënten?
- Welk netwerk is beschikbaar voor de schoolmaatschappelijk werkers?
- Wat zijn de verwijzingsmogelijkheden?

Visie op resultaten

- Welke resultaten zijn er sinds de start van het schoolmaatschappelijk werk?
- Welke resultaten moeten er uiteindelijk bereikt zijn?

Bijlage VII

Uitwerking interview met de coördinatrice van het project Change for Children.

Naam: Marjorie Grandsaan

Functie: voorlopige coördinator van het project CFC

Werkgebied: Daar waar Change for Children actief is (Abrabroki, Djumu, Kwamala Semutu).

Werkzaam bij de stichting sinds: November 2007

Genoten opleiding(en): Sociaal Juridische Dienstverlening en Rechten

Overige werkervaring: Reclassering in de gevangenis en enkele andere kleine banen.

Visie op management en zorgteam

- Hoe verloopt de samenwerking met de schoolmaatschappelijk werkers van het project?

In het begin stroef. Ik ben eigenlijk niet de coördinator, maar ik heb dit opgevangen, omdat de coördinatie er nog niet was. Het is de bedoeling dat er een andere coördinator komt.

Nu gaat het goed, in de zin dat op alle scholen het zorgteam aanwezig is. Het werk wordt alleen nog niet gecontroleerd, dus daar is geen zicht op. De schoolmaatschappelijk werkers beginnen op elkaar af te stemmen.

- Wat vindt u van de huidige samenstelling van het zorgteam?

Nog niet alle disciplines zijn aanwezig. Het belangrijkste vind ik nu dat er meer remedial teaching komt. Verder zijn er geen toevoegingen nodig.

- Hoe functioneert het zorgteam (optimaal)?

Er moet structuur aangebracht worden in het netwerk. We moeten weten waar men moet zijn bij wie en wanneer. Er moet meer worden samengewerkt binnen zorgteam en met het netwerk. Er moet meer deskundigheid worden opgebouwd, door middel van trainingen. Voorbeeld hiervan is dat men voorbereidt moet worden op wat ze op de scholen tegen kunnen komen, wat betreft de problematiek.

- Welke vormen van begeleiding zijn er voor de schoolmaatschappelijk werkers?

Er vindt intervisie plaats, deze wordt samen gehouden met de medewerkers van het project in de wijken Marowijne-Flora en er zijn tweewekelijkse werkbegeleidingsgesprekken.

- Welke mogelijkheden tot bijscholing zijn er voor de schoolmaatschappelijk werkers?

Er worden nu een aantal workshops gegeven. Hier is net mee begonnen. In de toekomst zal dit worden uitgebreid. Er zullen cursussen/trainingen/workshops gegeven worden over alle facetten van het schoolmaatschappelijk werk.

Visie op faciliteiten

- Welke kantoor- en werkruimtes zijn er beschikbaar voor de schoolmaatschappelijk werkers (stichting/scholen)?

De ruimte op kantoor is beperkt. Op scholen moet er een ruimte beschikbaar gesteld worden. Er is een extra ruimte gereserveerd voor de medewerkers van het CFC project. In de toekomst moeten er betere ruimten komen.

- Van welke IT faciliteiten kunnen de schoolmaatschappelijk werkers gebruik maken?

Er zijn laptops aangeschaft die rouleren en ze krijgen een telefoonkaart.

- *Welke mogelijkheden tot archivering zijn er voor de schoolmaatschappelijk werkers?*

Men moet in de algemene map op de computer registreren. Ze hebben hier een toegangscode voor. Verder is er een kast waar ze hun eigen spullen in kunnen doen. Er worden geen dossiers op papieren bijgehouden. Dit gebeurt alleen digitaal. In de kast kunnen ze hun aantekeningen en formulieren kwijt.

Visie op werkwijze

- *Hoe is de tijdsindeling van de schoolmaatschappelijk werkers?*

Van acht uur 's ochtends tot één uur 's middags zitten ze op de scholen, daarna van één uur tot drie uur op kantoor. Op de vrijdag is het kantoordag en worden de scholen niet bezocht.

- *Hoe groot is de caseload van de schoolmaatschappelijk werkers?*

30 kinderen.

- *Welke methodieken en formulieren zijn beschikbaar bij de uitvoering van het schoolmaatschappelijk werk?*

De formulieren die gebruikt worden:

- Aanmeldingsformulieren
- Toestemmingformulieren
- Intakeformulieren
- Plan van aanpak

Formulieren worden nog aangepast, zodat het digitaal beter geregistreerd kan worden
Er is geen methodiek die wordt gehanteerd.

- *Wat is het privacybeleid omtrent schoolmaatschappelijk werkers en cliënten?*

De verantwoordelijkheid ligt vooral bij de schoolmaatschappelijk werkers. Voor de rest zijn de computers beveiligd met een toegangscode en kunnen de kasten op slot.

Er is wel een taakomschrijving voor de schoolmaatschappelijk werkers, maar ik weet niet of er richtlijnen omtrent het privacybeleid in staan.

Er wordt wel uitgegaan van de code van het maatschappelijk werk.

- *Welk netwerk is beschikbaar voor de schoolmaatschappelijk werkers?*

Er is een gids (de groen gids), maar deze is niet up-to-date en niemand heeft deze gids.

Het netwerk bestaat verder uit:

-SOSAVO

- Ministerie van onderwijs
- Medisch Opvoedkundig Bureau (MOB)
- Sociale zaken
- Jeugzaken
- Jeudzorg

Er is een verwijzingskaart, maar dit is een verwijzingskaart waarop staat aangegeven bij wie je intern moet wezen. Toch werkt dit schema nog niet.

Men weet ook niet wanneer men moet doorverwijzen. Bijvoorbeeld wanneer een schoolmaatschappelijk werker moet doorverwijzen naar het algemeen maatschappelijk werk. Er moeten kaders worden gesteld aan de verschillende vakgebieden.

Met de nieuwe coördinator moet dit worden opgepakt.

- *Wat zijn de verwijzingsmogelijkheden?*

Zie antwoorden bij de vorige vraag.

Visie op resultaten

- *Welke resultaten zijn er sinds de start van het schoolmaatschappelijk werk?*

Er is nog geen goed zicht op de resultaten die tot nu toe bereikt, omdat het pas in december 2007 is opgestart. De evaluatie komt in mei.

De wijken Abrabroki en Saron Noord zijn een moeilijk gebied om in te werken vanwege het gedrag van de kinderen en de problematiek op de scholen zijn niet de lichtste problemen.

Verder is het zorgteam uitgebreid en hebben de medewerkers meer ruimte gekregen om te werken.

- *Welke resultaten moeten er uiteindelijk bereikt zijn?*

De scholen moeten kindvriendelijk worden gemaakt. Er moet meer ouderparticipatie komen en de buurt moet bij het project betrokken worden.

Voor de drop-outs moeten er meer mogelijkheden gegeven worden.

De schoolmaatschappelijk werker zal een rol moeten spelen in het hele geheel.

Bijlage VIII

Interview met schoolmaatschappelijk werker, wijk Abrabroki

Naam:
Functie:
Werkgebied:
Caseload:
Werkzaam bij de stichting sinds:
Genoten opleiding(en):
Overige werkervaring:

Visie op management en zorgteam

- Hoe ervaart u de samenwerking met de coördinatie van het project?
- Wat vindt u van de samenstelling en het van het zorgteam?
- Hoe kijkt u aan tegen het functioneren van het zorgteam?
- Wat vindt u van de begeleiding van stichting PCOS voor u als schoolmaatschappelijk werker?
- Wat vindt u van mogelijkheden tot bijscholing?

Visie op faciliteiten

- Wat vindt u van de kantoor- en werkruimtes (stichting/scholen)?
- Wat vindt u van de IT faciliteiten?
- Wat vindt u van de mogelijkheden tot archivering?

Visie op werkwijze

- Hoe ervaart u de tijdsindeling voor uw werkzaamheden?
- Hoe ervaart u de grootte van de caseload?
- Welke methodieken en formulieren gebruikt u bij de uitvoering van het schoolmaatschappelijk werk en hoe ervaart u het werken daarmee?
- Wat is uw visie op het privacybeleid?
- Waaruit bestaat uw netwerk?
- Hoe kijkt u aan tegen de verwijzingsmogelijkheden?

Visie op resultaten

- Welke resultaten ziet u sinds u gestart bent met het schoolmaatschappelijk werk?
- Wat is uw mening over de resultaten tot nu toe?

Bijlage IX

Uitwerking interviews de schoolmaatschappelijk werkers.
Er zijn vier interviews afgenomen.

Interview met schoolmaatschappelijk werker, wijk Abrabroki

Functie: schoolmaatschappelijk werker
Werkgebied: twee scholen in de wijk Abrabroki
Opleidingen: hbo opleiding gericht op hulpverlening

Visie op management en zorgteam

- Hoe ervaart u de samenwerking met de coördinatie van het project?

Ik vind het jammer. Het is onvoldoende, dat blijkt uit afspraken die niet worden nagekomen en er worden dingen spontaan toegezegd. Ook is er nog geen coördinator aangesteld voor het project. Marjorie neemt voor een gedeelte deze taak op zich.

Het is allemaal erg rommelig. Ik mis structuur. Ik ben breed georiënteerd, ik heb structuur nodig om mijn werk uitte voeren. Er ontbreken richtlijnen in:

- formuleren
- rapportagesysteem
- werken in fases, dit geeft me nog wel het meeste hoofdpijn.

De algemene communicatie is niet voldoende om efficiënt te kunnen werken. Er worden dingen van de mensen verwacht en ze verwachten dat ze dat voor elkaar krijgen. Als je er niet aan wil meewerken, dan wordt men boos en negeert men je.

- Wat vindt u van de samenstelling en het van het zorgteam?

Goed, los gezien van de structuur die nog ontbreekt.

Elke dag hebben we kort overleg, casusbespreking en een luisterend oor naar elkaar. Creatieve therapie, logopedie en maatschappelijk werk zijn aanwezig, de andere disciplines ontbreken nog.

- Hoe kijkt u aan tegen het functioneren van het zorgteam?

Het zorgteam is nog in de opstartfase. Er zijn nog veel knelpunten. Er moet nog aan veel punten gewerkt worden.

Ik functioneer niet optimaal, doordat er geen coördinatie is en met Marjorie valt niet te praten. Wat ik nodig heb om optimaal werken zijn bij de vorige vragen beantwoord.

- Wat vindt u van de begeleiding van stichting PCOS voor u als schoolmaatschappelijk werker?
Niet goed, het zijn vaak discussies in plaats van dialogen, we gaan niet brainstormen. Er is geen begeleiding.

Ik wil graag wekelijks een gesprek met de coördinatie, om dingen op een rij te zetten. Een overleg wat goed en niet goed gaat, maar ook casusbesprekingen. Ook wil ik daar terecht met mijn vragen over de sociale kaart.

Ik heb intervisie met mijn collega's maar ik mis de intervisie zoals ik die gewend ben, waarin gereflecteerd kan worden. Ik mis zelfreflectie.

Ik wil graag meer inzicht in het project willen, ik ben slecht op de hoogte. Onder andere van andere activiteiten op de scholen waar ik werkzaam ben. Het is ook goed voor de begeleiding van de kinderen, ik kan dan linken naar andere activiteiten die de stichting op de scholen organiseert.

Ook kan ik dan doorverwijzen naar activiteiten ten behoeve van de hulpverlening van het kind.

Toen ik bij Stichting Projecten kwam te werken ben ik niet ingewerkt. Ik had een projectprogramma gekregen van Change for Children (CFC) en deze moest ik doorlezen. Ik moest veel inlezen.

Ik heb zelf gevraagd of ik met een schoolmaatschappelijk werker mee kon lopen. Ik heb drie keer meegelopen. Toen moest ik al de caseload overnemen, omdat de schoolmaatschappelijk werker niet meer kwam.

- Wat vindt u van mogelijkheden tot bijscholing?

Er worden nu een aantal workshops aan geboden, hier kijk ik positief tegenaan. Verder heb ik nog wel behoefte aan een training voor gezinscoach en gezinsondersteuning.

Visie op faciliteiten

- Wat vindt u van de kantoor- en werkruimtes (stichting/scholen)?

Op één van de scholen heb ik een ruimte tot mijn beschikking en daar ben ik erg tevreden over. De ruimte voldoet aan mijn wensen. Op de andere school moet het nog opgestart worden, maar het schoolhoofd heeft me al wel een ruimte toegezegd.

Op kantoor vind ik de ruimte bar slecht. Het is krap in het CFC kantoor. Er was geen vaste werkplek in het begin. Het is druk in het kantoor, te druk om mijn werk uit te voeren. Er is wel een extra ruimte op vrijdag van een school afgehuurd, maar het lokaaltje biedt geen faciliteiten zoals telefoon, interneten kantoorartikelen.

Ik heb geen idee om het ruimtegebrek op kantoor op te lossen. Ik mis de basisfaciliteiten om mijn werk te doen.

- Wat vindt u van de IT faciliteiten?

De computers zijn traag en er zijn te weinig computers. Er zijn laptops aangeschaft die ook mee naar de scholen mogen, maar met laptops werken was even wennen en ik moest dat opnieuw aanleren.

Verder heb ik geen usb stick van de stichting gekregen en ik moet daarom alles op mijn privé usb stick zetten. Dit vind ik ook niet prettig.

Het volgende zou ik graag willen:

- Usb sticks vanuit de stichting
- Inwerktijd voor laptops
- Meer telefoons

- Wat vindt u van de mogelijkheden tot archivering?

Slecht!

Ik wil niet met privé-gegevens van cliënten over straat lopen. Ik neem het zelfs mee naar huis, maar ik wil niet dat mijn familie te maken krijgt met mijn werk.

Ik wil een kast die op slot kan.

Ik wil een digitaal dossier en één op papier.

Voor het digitale dossier moet er een wachtwoord of code komen, dat alleen het zorgteam binnen het dossier kan komen.

Visie op werkwijze

- Hoe ervaart u tijdsindeling voor uw werkzaamheden?

Niet oké,

Ik heb te weinig tijd voor rapportage, terwijl ik rapportages zo belangrijk vind.

De hoeveelheid tijd op school is wel oké, op school is de contacttijd voldoende.

- Hoe ervaart u de grootte van de caseload?

De grote van de caseload is voor op kantoor te groot vanwege de tijd, maar ik wil geen kleinere caseload, ik wil alle kinderen graag helpen, ik wil liever meer tijd voor het werk op kantoor.

- Welke methodieken en formulieren gebruikt u bij de uitvoering van het school maatschappelijk werk en hoe ervaart u het werken daarmee?

Ik maak gebruik van de formulieren die de stichting mij heeft gegeven.

Het intakeformulier vind ik te ingewikkeld, sommige vragen zijn te omslachtig. Ik zou graag de vragen willen vergemakkelijken en dit doorvoeren voor alle schoolmaatschappelijk werkers. Ik grijpt nu terug naar gedeeltes van de vraag, om onderdelen voor mezelf duidelijk te krijgen.

Het aanmeldingsformulier en toestemmingsformulier zijn wel oké

Er zijn nog geen evaluaties over formulieren geweest, deze komen er nog wel aan.

Ik vind ook dat over het algemeen te weinig wordt geëvalueerd binnen het project. Ik vind dit nodig voor efficiëntie.

Over de methodieken. Ik gebruik nu een SPH methodiek en het bijbehorende formulier.

En ik houd de Masiov theorie in achterhoofd en de behoeftehiërarchie. Ook werk ik met sleutel 4.

Ik zie de methodieken wel in de doelstellingen maar niet in de praktijk.

Er is geen direct contact met het management om de methodieken direct uit te kunnen leggen, dit gaat via Marjorie en dan kan ik niet mijn eigen bewoording gebruiken.

Ik vind dat er niet geluisterd wordt door het management, daarom zoek ik mijn eigen oplossingen en ga mijn eigen gang. Mijn doelen zijn efficiëntie en uniformiteit.

Ik kom vaak over als een zeur, maar ik wil me graag profileren.

Verder vind ik dat er geen beroepsethiek is. Ik mis nog bepaalde deskundigheid daarover.

Er zijn geen duidelijkheden over de kennis, vaardigheden en competenties.

- Wat is uw visie op het privacybeleid?

In het kader van beroepsethiek wordt de privacy niet gewaarborgd.

Het volgende is wat ik wil:

- Eigen telefoon (mobiel)
- Eigen werkplek zodat niet iedereen het kan horen.
- Het bewaren van de gegevens moet achter slot en grendel.
En alleen zorgteam die daar toegang tot heeft.

- Waaruit bestaat uw netwerk?

Er is nog geen zodanig netwerk. Er moet nog een netwerk worden opgebouwd. Ik heb wel een eigen lijst met doorverwijzingmogelijkheden. Deze zal ook uitgedeeld worden nadat het eerst is geüpdate.

- Hoe kijkt u aan tegen de verwijzingsmogelijkheden?

Zie antwoord bij vorige vraag.

Visie op resultaten

- Welke resultaten ziet u sinds u gestart bent met het schoolmaatschappelijk werk?

Het schoolhoofd is blij dat het schoolmaatschappelijk werk aanwezig is. Die blijheid is een goed resultaat van de aanwezigheid van schoolmaatschappelijk werk.

Ook ouders zijn blij met de komst van schoolmaatschappelijk werk.

- *Wat is uw mening over de resultaten tot nu toe?*

Om het aan te geven in procenten:

Ik ben 75 % tevreden over de komst van schoolmaatschappelijk werk en 70% tevreden over de resultaten met de pupillen

Ik hoop dat dit een wake-up-call kan zijn voor het management om inzicht te krijgen in het hulpverleners en dat er overzicht komt, zodat er toezicht en controle komt op de ontwikkeling van het project.

Interview met schoolmaatschappelijk werker, wijk Abrabroki

Functie: schoolmaatschappelijk werker

Werkgebied: twee scholen in de wijk Abrabroki

Opleidingen: hbo opleidingen gericht op hulpverlening

Visie op management en zorgteam

- Hoe ervaart u de samenwerking met de coördinatie van het project?

Ik ervaar het als goed. De samenwerking met de coördinatrice is goed. Wat ik in het werkveld zie speel ik door aan de coördinatie. Ik heb alles op de computer staan. De formulieren vul ik daarop in. De coördinatie heeft er voor gezorgd dat ik alles kreeg wat ik nodig had.

De formulieren en de computer zijn dubbel werk. Nu krijg ik van het management de laptop mee. Dat wat ik nodig heb krijg ik en ze zien de noodzaak er van in. Er wordt naar mijn wensen geluisterd. Er moet nog wel veel geregeld worden in organisatorische zin, maar dit is pas het begin. Als maatschappelijk werker wordt ik geconfronteerd met het feit dat het sociale inkomen van de huishoudens laag is. Kinderen komen op school zonder eten en krijgen geen ontbijt. Kinderen verzuimen, omdat er geen busgeld is. Er is een potje voor sociale steun vanuit de overheid wat gebruikt kan worden voor deze huishoudens en projecten. Dat ben ik gaan regelen. Dat had eigenlijk vanuit de stichting geregeld moeten worden.

Nu ben ik bezig met het opbouwen van een netwerk. Dat ben ik zelf gaan doen. Het netwerk moet nog verder worden uitgebouwd.

Er moet brood komen op school voor de kinderen, zodat ze voldoende energie hebben om te leren. Als kinderen geen uniform aanhebben worden ze van school gestuurd. Sociale Zaken heeft een uniformproject. Daar kunnen kinderen mee geholpen worden.

Vanuit de Marroncultuur is het zo dat kinderen veel verhuizen. Dan gaan ze voor een maand naar het binnenland, dan weer enkele maanden in de stad. Dit zorgt voor een leerachterstand. De leerplicht wordt niet nageleefd en er wordt niet voldoende op gecontroleerd.

Ik vraag me af in hoeverre de stichting rekening heeft gehouden met de diepgaande problematiek. De school wordt meer als een opvangtehuis gezien voor de kinderen. Van te voren moet meer uitgezocht worden. Hoe staat het bijvoorbeeld met de wetgeving, zijn de middelen aanwezig? Als er van de dertig casussen maar twee kunnen worden opgelost heb ik daar niets aan! Het maatschappelijk werk is maar dan alleen op school aanwezig zijn.

- Wat vindt u van de samenstelling en het van het zorgteam?

Heeft de stichting linken naar het amw? Er is onvoldoende netwerk beschikbaar voor het algemeen maatschappelijk werk. Waar zijn mijn lijnen voor het schoolmaatschappelijk werk? Als je als nwer hier niet goed in je schoenen staat krijg je hier een burn out!

Bij de stichting is een formulier waarop het netwerk is uitgetekent, maar er ontbreekt veel aan dat netwerk. Er moet eerst goed begonnen worden bij het begin, eerst moeten de lijnen en contacten van de grond komen. Daarmee kan je werken en dan kun je pas uitbereiden met het zorgteam. De samenstelling is nu voldoende, want het moet eerst van de grond komen en draaien. Dan pas uitbereiden.

De wachtlijst van het Medisch Opvoedkundig Bureau in Paramaribo is twee jaar.

De samenwerking binnen het zorgteam begint nu op gang te komen. Bijvoorbeeld met Remedial Teaching en Logopedie.

Wat verwacht u van het zorgteam en de samenwerking?

Samenwerking begint te komen. RT en logopedie. Ik ben al naar RT toe gegaan om door te nemen welke leerlingen ondersteund worden. We observeren allebei en kunnen doorverwijzen aan elkaar.

- Hoe kijkt u aan tegen het functioneren van het zorgteam?

Er is het CFC overleg. De dingen horen daar op elkaar afgestemd te worden.

- Wat vindt u van de begeleiding van stichting PCOS voor u als schoolmaatschappelijk werker?

Er is geen begeleiding. Ik breng een casus in bij intervisie en ik hoor wat andere collega's willen. Bij een team wat goed draait kun je vanuit de intervisie al voldoende halen. Dan is er geen supervisie nodig. Als ik mijn ei kwijt kan bij collega maatschappelijk werkers dan gaan we kijken wat ik kan doen. Dat is voor mij voldoende.

- Wat vindt u van mogelijkheden tot bijscholing?

Dat vind ik heel belangrijk. Het is niet teveel, maar het is buiten mijn werktijd om. Dat kan wel moeilijker zijn als ik dan een afspraak heb gepland. Nu gaat het echter goed. Ik ben wel blij met dat soort mogelijkheden. Nu mis ik ook nog niets, wellicht ter zijne tijd wel. Ik heb veel meegenomen vanuit mijn eerdere ervaring. Ik heb al in mijn inwerkperiode cliënten en pupillen behandeld.

Visie op faciliteiten

- Wat vindt u van de kantoor- en werkruimtes (stichting/scholen)?

Op school heb ik een tafel en een lokaal. Ik heb een ruimte nodig die dicht is. Wat ik op slot kan doen. Als maatschappelijk werker is een kantoor belangrijk om het werk uit te kunnen voeren. Ik moet me ergens terug kunnen trekken, zodat de persoon met wie ik in gesprek ben in alle vertrouwen zijn hart kan luchten. Er moet geen geluidsoverlast zijn, het moet afsluitbaar zijn. Er is een telefoon, computer en printer nodig. Daarnaast wil ik een kopje koffie of thee kunnen schenken. Ik stoor me er aan dat dit niet aanwezig is.

- Wat vindt u van de IT faciliteiten?

Ik ben blij met de laptop. De faciliteiten kunnen wel beter. Als ik na één uur mensen wil ontvangen voor gesprek, zijn die faciliteiten er niet. Ik kan geen ruimte reserveren bij de stichting. Er zijn ook niet voldoende telefoons. Dit is opgelost door de eigen telefoon te gebruiken, waarbij we een belkaart krijgen. De privé telefoon gebruiken is eigenlijk niet goed. Nu ik prepaid krijg ben ik wel tevreden, maar eigenlijk is het niet goed.

- Wat vindt u van de mogelijkheden tot archivering?

De mogelijkheden tot archivering vind ik wel voldoende. Wat ik nodig heb, heb ik op mijn stick gezet. Privé gevoelige gegevens staan in de computer waar anderen niet bij kunnen. Alleen de mensen van de coördinatie en ik.

Visie op werkwijze

- Hoe ervaart u tijdsindeling voor uw werkzaamheden?

Er is voldoende tijd. Alleen de workshops vallen buiten werktijd.

- Hoe ervaart u de grootte van de caseload?

Ik weet nog niet hoe ik dat ga aanpakken. Ik ben bezig het met opbouwen en ik bekijk dan wat mogelijk is. Ik vind 25 a 30 casussen teveel, maar ik kijk wat haalbaar is.

- Welke methodieken en formulieren gebruikt u bij de uitvoering van het school maatschappelijk werk en hoe ervaart u het werken daarmee?

Ik gebruik geen bepaalde methodiek. Ik werk oplossingsgericht aan de hand van het probleem. Zijn er nog verdere problemen dan kan ik het verder gaan oplossen. Als inspectie leerplicht niet eens controleert is het moeilijk werken. Als er een probleem is dan pak ik dat op. Er is geen tijd voor een methodiek, ik werk met crisissituaties. De formulieren geven mij een leidraad om achtergrond en problemen enigszins op een rij te zetten. Er is geen aanpassing nodig van de formulieren.

- Wat is uw visie op het privacybeleid?

- Waaruit bestaat uw netwerk?

Ik heb eerst meegelopen op andere scholen. Ik zou naar de huisarts moeten gaan, politie en bureau gezondheidszorg (bog). Zoals eerder besproken ben ik mijn netwerk aan het opbouwen.

- Hoe kijkt u aan tegen de verwijzingsmogelijkheden?

Doorverwijzing gaat soepel voor zover mogelijk. Ik heb contacten via Sociale Zaken. Er zijn vrijwel geen verwijzingsmogelijkheden in Suriname. Wat er wel is, is een druppel op de gloeiende plaat. Voor het vinden van een pleeggezin is een wachtlijst. Ik kan doorverwijzen naar het Bureau Familierechtelijke Zaken (Bufas). En als ik doorverwezen heb, wat dan? Wat gebeurt er dan? Het Minov, de inspecteur van het onderwijs kijkt niet eens of de leerplicht wordt nageleefd. Het schoolhoofd moet kinderen wel op school houden,, Er is één plek waar kinderen met gedragsproblemen naartoe kunnen. Dat is veel te weinig.

Visie op resultaten

- Welke resultaten ziet u sinds u gestart bent met het schoolmaatschappelijk werk?

Ik zie verschil. Ik heb in een geval in mijn inwerkperiode al wat kunnen bereiken. Hier ben ik nog aan het opbouwen.

- Wat is uw mening over de resultaten tot nu toe?

Interview met schoolmaatschappelijk werker, wijk Abrabroki

Functie: schoolmaatschappelijk werker

Werkgebied: twee scholen in de wijk Abrabroki

Opleidingen: mbo & hbo, onder andere gericht op hulpverlening.

Visie op management en zorgteam

- Hoe ervaart u de samenwerking met de coördinatie van het project?

Slecht. De inwerkperiode is slecht verlopen. Ik ben niet op de hoogte gesteld waar CFC voor staat, met uitzondering van de algemene map op de computer. Ik heb bijvoorbeeld geen rondleiding langs de scholen gehad. Met een collega ben ik mee geweest naar de eerste school, waar ik actief ben. Ik ben zelf naar de tweede school gegaan.

Er wordt te weinig verteld. Als mij niet wordt verteld dat er een algemene map is, kan ik dat niet weten. Als je mij niet vertelt dat er een agenda is weet ik dat niet. Ik wist bijvoorbeeld niet dat er een brief verspreid moet worden aan de ouders van de kinderen op de scholen waar ik werk. Er is eigenlijk geen samenwerking. Wanneer ik er ben is de coördinatrice er niet, omdat ze het te druk heeft. De ouders van kinderen op scholen waar het schoolmaatschappelijk werk actief is, zijn niet op de hoogte gesteld. Docenten zijn wel op de hoogte gesteld, maar onvoldoende. Er is geen check-up of de informatievoorziening en voorlichting voldoende is naar de scholen toe. Ze zijn niet op hun post en hebben het te druk. Ze hebben geen tijd voor je. Er is geen mogelijkheid om terug te vallen op de coördinatie. Er wordt alleen verwezen naar de map. Er is wel één keer in de zoveel tijd een individueel gesprek. De eerste keer was dat maar tien minuten, omdat de coördinatrice het te druk had. De tweede keer ben ik rustig blijven zitten en wachten, maar de coördinatrice kwam me niet ophalen. De planning van de coördinatie is niet goed. De communicatie tussen de medewerkers en de coördinatie is ook niet goed. Ik mis 1000% structuur. Het gaat niet alleen om het vertellen. De structuur mist in vergaderingen, eigenlijk in alles. Er worden geen zaken op papier gezet, dat mis ik het meest.

- Wat vindt u van de samenstelling en het van het zorgteam?

De samenstelling is nog niet optimaal, wordt gezegd. Er is nog geen Remedial Teaching, Sociale Vaardigheden, Logopedie etcétera. Het wordt wel geboden, maar is er nog niet. Je kunt alleen aanbieden wat je ook hebt.

- Hoe kijkt u aan tegen het functioneren van het zorgteam?

De samenstelling is wel goed bedacht. Optimaal zou zijn, als alle disciplines actief zijn, dat er een coördinatrice is die op de werkplek komt kijken, weet wat er speelt en zelf heeft gewerkt op die plekken. Deze samenwerking kan het beste tot stand komen als het gewoon aangeboden wordt. De problemen zijn te veelzijdig en er is alleen maar schoolmaatschappelijk werk. Wat moet ik dan doen? Samen casussen behandelen en aanwezig zijn is gewoon nodig. Laat degene die al wel werken overal inzetbaar zijn voor de dringendste gevallen. Zodat kinderen toch geholpen worden en niet hoeven te wachten.

- Wat vindt u van de begeleiding van stichting PCOS voor u als schoolmaatschappelijk werker?
Zie vorige vraag.

- Wat vindt u van mogelijkheden tot bijscholing?

De mogelijkheden vind ik heel goed. We hebben er zelf om gevraagd, maar er wordt niet met je overlegd of het je goed uitkomt.

Er is om workshops gevraagd, Saramakkaanse les en Sociale vaardigheden. Er wordt gezegd dat we dan maar moeten komen. Er worden data geprikt, maar er wordt niet gekeken of het de medewerkers uitkomt. Er wordt gewoon geprikt en niet goed gekeken. Nu stond er bijvoorbeeld iets op Goede vrijdag.

Er mist een goede jaarplanning. Het overzicht ontbreekt, het moet op papier worden gezet. De vergaderingen zijn niet goed. Weetje wat ik van de hele opzet vind? De meesten hebben het beter geleerd in Nederland. Je hebt een agenda en notulen van te voren nodig. Dat is het belangrijkste en dat ontbreekt. Er is geen vaste notulist. Het bepalen wie er notuleert neemt elke keer tijd in beslag. Bovendien mis ik dat er zwart op wit staat, wat er wordt gezegd.

Er is gezegd dat de notulen van de vorige vergaderingen, de mededelingen en problemen op de werkvloer zouden worden besproken in de vergaderingen. Nu zijn het vooral mededelingen, die worden gedaan. Het gaat tot nu toe van één persoon uit en er is geen ruimte voor eigen inbreng. Je wordt bang om wat in te brengen. Casussen worden binnen intervisie wel besproken. Het is goed om ook problemen waar je tegen aan loopt binnen de vergaderingen te benoemen. Dat is namelijk het enige moment waarop iedereen er is.

De tijdsindeling van de vergaderingen is niet goed, soms duurt het één uur, soms twee. Dit zou verbeterd kunnen worden door voor de vergaderingen punten in te leveren. Notulen moeten besproken worden.

Als er tijdens de vergadering een vraag wordt gesteld, waarbij ieder voor zich gevraagd wordt blijft de vraag halverwege de ronde hangen en wordt er al een algemene conclusie getrokken.

Visie op faciliteiten

- Wat vindt u van de kantoor- en werkruimtes (stichting/scholen)?

Beide werkruimtes zijn te krap. Op kantoor is geen ruimte beschikbaar, behalve het schoollokaal. Als het regent ga ik niet naar het lokaal. Het is er rustig, maar eenzaam. Dat is soms wel goed. Er zou een goede indeling van de ruimtes op papier moeten worden gezet. Vandaag is het bijvoorbeeld rustig op kantoor, maar vorige week was het dezelfde dag zo druk, dat je niet eens kan werken. Als je een indeling op papier maakt en die aan de muur hangt weet iedereen waar hij aan toe is. Een rooster waar je kan inschrijven, zodat je ruimte hebt voor privégevoelige gesprekken. In de agenda staan wel bijna alle afspraken genoteerd.

We kunnen het kantoor van mevrouw Day gebruiken op de dag dat ze niet aanwezig is, maar deze week had ze gewisseld met haar vrije dag en was de ruimte niet beschikbaar. Er is een gebrek aan structuur.

Voor de werkruimtes op scholen is eigenlijk niets geregeld. Dat had van te voren geregeld moeten zijn. Soms is er na maanden op de scholen nog steeds geen ruimte. Bij mij op de scholen is geen kantoor. Elke maandag moet ik weer storen om banken te regelen voor de ruimte die ik kan gebruiken. Als er een bibliotheek is, kunnen er afspraken met de bibliotheekjuffrouw worden gemaakt. Er kan samengewerkt worden met ze! Dat had de coördinatie van te voren moeten regelen. Zonder ruimte kan je niet werken.

- Wat vindt u van de IT faciliteiten?

Wanneer het druk is zijn er geen goede computers op kantoor beschikbaar, omdat er ook veel stagiaires zijn. Als het rustig is gaat het wel goed en is zijn er voldoende computers beschikbaar. De eerste drie keer dat ik op de computer werkte ging het niet goed. Ik wist niet wat ik met programma's als Excel moest doen. Op de laptops die we gebruiken staat de nieuwste versie van word (2007). Ik heb gevraagd om computerlessen. Als je weet hoe je er mee om moet gaan dan kun je efficiënt werken.

Ik wil niet met mijn eigen telefoonnummer werken. Het nieuwe idee dat in de vergadering is ontstaan om een kaart aan te schaffen, zodat ik op de scholen kan bellen vind ik goed.

- Wat vindt u van de mogelijkheden tot archivering?

Ik heb gevraagd hoe het zit met ooggevoelige informatie. Alles moet op de stick worden gezet. Als het crasht dan is alles weg, dan heb je pech wordt er door iedereen gezegd. Sommige dingen kunnen niet op de PC. Die zet je op papier en dat moet achter slot en grendel, maar dat is niet goed mogelijk. Er is nu een kast. Ik heb een kopie van sleutel gevraagd, maar nog niets gehoord. Er is namelijk maar één sleutel. Als die wegraakt is er een probleem, want dan gaat de kast niet meer open.

's Ochtends is alles open. Je kan zo alles meenemen, als je slechte ideeën hebt. Er wordt niet gecontroleerd of de laptop wel terug is en of er problemen mee zijn. Daar moet meer controle op komen.

Visie op werkwijze

- Hoe ervaart u tijdsindeling voor uw werkzaamheden?

Het is krap. Ik ben op de scholen van 8.00 uur 's ochtends tot 12.00 uur 's middags. Dan werk ik van 13.00 uur tot 15.00 uur op kantoor. Daarnaast zijn er nog andere dingen, zoals vergaderingen, uitwerken van rapportages en bijscholing. Als ik niet kan werken, wat doe ik dan op kantoor? Het zou goed zijn als we een ruimte voor onszelf hadden. Je zit soms te wachten tot 15.00 uur en in die tijd doe je niets.

- Hoe ervaart u de grootte van de caseload?

Dat vind ik moeilijk te zeggen. Ik vind 25 tot 30 voor beide scholen wel redelijk klinken! De ideale caseload vind ik moeilijk in te schatten. Er zijn andere activiteiten die ik voor de stichting uitvoer, daarom vind ik het moeilijk in te schatten wat de ideale caseload is. Ik denk dat 10 casussen per school een optie zou zijn.

- Welke methodieken en formulieren gebruikt u bij de uitvoering van het school maatschappelijk werk en hoe ervaart u het werken daarmee?

De methodieken zijn mij onbekend. Ik weet dat ze er in principe wel zijn, maar het wordt niet aan iedereen uitgereikt, er is een gebrek aan structuur. Binnen het zorgteam heb je een duidelijke methodiek nodig die iedereen gebruikt. De wijze van rapporteren met hetzelfde zijn. De methodieken kunnen individueel wel verschillen, maar dan moet er iets op papier staan. Het moet voor alle disciplines een beetje vaststaan. Niet dat iedereen naar gelang zijn werkervaring hier of in het buitenland zijn eigen ding gaat doen. Vanuit de stichting zijn ze bezig met het aanreiken van methodieken, heb ik begrepen.

De formulieren heb ik gaandeweg gekregen. Soms begrijp ik het niet helemaal. Ze lopen namelijk een beetje in elkaar over. Ik zou er anders mee omgaan, dan nu het geval is.

Collega's hebben wel goede methodieken, waar ik me in kan vinden. Dat is ook doorgegeven aan de coördinatrice. Je moetje inleven in de zaken, om goed te kunnen handelen. Je moet meeleven, meevoelen en meeweten. Je moet daarbij ook naar je eigen ik kijken en daar zijn die methodieken ook belangrijk voor.

Ik vraag me af of de formulieren nog kloppen. Ze moeten eigenlijk geëvalueerd worden. Bijvoorbeeld het voorlopig aanmeldformulier. Wat is voorlopig? Niemand werkt volgens mij met de formulieren.

Er staan de bij intake en de probleemanalyse ook vragen over ouders, gezinssituaties en dergelijke. Wat moet ik daarmee doen? Ik ben schoolmaatschappelijk werkster. Ze zijn bezig met de methodieken en formulieren, maar ik heb nog niets weer gehoord. Het toestemmingsformulier: veel ouders zijn Marron. Ze kunnen vaak niet lezen, dat is dus niet handig. Sommigen weten niet wat het inhoudt. Er zijn geen duidelijke lijnen voor deze situaties. Eigenlijk zou het Algemeen Maatschappelijk Werk dan naar de ouders moeten gaan om het toestemmingsformulier te laten tekenen. Mag ik dan een huisbezoek afleggen? Mag of moet ik dan alleen gaan? Of moet het kind dan ondertekenen? Ik vraag me ook af of het juridisch wel is uitgezocht. Het is bovendien vaak niet duidelijk wie echt voogd is of ouder. Kinderen leven vaak in heel andere gezinssystemen.

De schoolmaatschappelijk werkers zijn niet op de hoogte van de juridische zaken. Als bijvoorbeeld een ernstige problematiek speelt bij een kind en het uithuis geplaatst moet worden weet men niet wat er moet gebeuren. Ik weet wel dat er doorverwezen moet worden naar jeugdpolitie en familierechtelijke zaken.

- Wat is uw visie op het privacybeleid?

Het is moeilijk in Suriname, want iedereen weet van alles over een ander. Iemand sprak me aan en vertelde me dat ze wist dat ik een kind begeleidde. Dat meisje wat ik begeleid is twee keer geweest en degene die me aansprak wist precies van het hoe en wat. Het was een leerkracht. Ze hadden mij en de leerling dus gezien op het schoolplein.

Wij noemen geen namen van cliënten en geven geen inhoudelijk commentaar. Ik weet niet wat de richtlijnen vanuit de stichting zijn, wel dat er geen namen genoemd mogen worden. De richtlijnen heb ik niet gelezen, maar het staat misschien wel in de algemene map.

- Waaruit bestaat uw netwerk?

Alleen uit de jeugdpolitie. Ik ken die persoon die daar werkt toevallig. Ik heb wel contact met collega's die een groter netwerk hebben. De sociale kaart is niet goed geregeld. Die kennis moet je eigenlijk van tevoren krijgen. Niet pas nadat je begonnen bent. In Nederland was het duidelijk met een contactpersoon bij elke instelling of organisatie, waar je mee samenwerkte.

- Hoe kijkt u aan tegen de verwijzingsmogelijkheden?

Het moet samengesteld worden, ik kan niet alleen naar het AMW doorverwijzen.

Visie op resultaten

- Welke resultaten ziet u sinds u gestart bent met het schoolmaatschappelijk werk?

Ondanks de korte periode zie je al dat er resultaat is. Mensen komen op je af. Leerkrachten komen met je praten. Een jongen zou bijvoorbeeld afgeschreven worden, maar zijn gedrag is nu iets verbeterd. Je bent een vreemde op die school en je zegt nuttige dingen. Dat beïnvloedt wel. Ik wil dat iemand zelf met de oplossing komt en die niet aandragen.

Het is geen tevredenheid, maar er wordt wel resultaat geboekt. Door mijn toedoen kon ik bijvoorbeeld een situatie sussen, waardoor een jongen geen rammeling (pak slaag) kreeg. Nu blijkt echter dat de problematiek van die jongen veel groter is en daar ga ik nu meer verder.

- Wat is uw mening over de resultaten tot nu toe?

Als de negatieve punten opgelost zouden zijn, dan heeft dat een positief effect op de resultaten. Met deze stelling ben ik het 1000 % eens! Men heeft structuur nodig. Er moet heel veel herhaald worden en feedback gevraagd worden.

Bijlage X

Het rooster van het zorgteam. Dit exemplaar hebben we ontvangen in maart 2008.

Rooster Zorgteam

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Buchnerschool	Trees(sova) Anneke(sova)	Trees(amw) Allart(stagair)	Judith(amw) Allart(stagair)	Judith(arrjtw)	Kantoordag
Ansarischool	Judith(amw) Hunswijk(sova vrijwilliger)???	Judith(amw) Anneke(sova)	Jolien(stagair)	Jolien(stagair)	Jolien(stagair)
Akselschool	Humphrey(amw)		Humphrey(amw)		
Saronscfaool			Trees(araw)	Trees(amw)	
M. Rai schooi		Humphrey(amw)		Humphrey(amw)	
Fatimaschool	Rieke (SMW) Stagiair Ellen & Susan	Rieke(SMW) Stagiair Ellen & Susan			
Tarcisiusschool			Rieke(SMW) Stagiair Ellen & Susan	Rieke(SMW) Stagiair Ellen & Susan	
Nooranischooi					

® 2 paal per maand wordt op de donderdagmiddag het AMW spreekuur gehouden van 16:30u -18:30u. Het spreekuur bestaat uit een inloopspreekuur en een telefonisch spreekuur. Dit spreekuur wordt gedraaid door Trees en zij werkt op die dagen tot 12:00u op de scholen.

® In de vierde week van de maand gaan Judith(Kwamala) en Trees (Djumu) voor drie dagen naar het binnenland om SMW te doen.

Bijlage XI

Aanmeldingsformulier van Stichting PCOS, voor de schoolmaatschappelijk werkers.

Stichting Projekten Protestants-Christelijk Onderwijs Suriname

Adres Dr. Sophie Redmondstraat 172 boven
Telefoon (597) - 477713
Fax (597)- 41145\$
P.O.S. 1983Paramaribo-2uld
E-mail sdqs@sr.net
Soloes Gloria Wefcsite HipTjormt.sr.to/sdqs

Voorlopig Aanmeldingsformulier Zorgteam:

Sociaal emotionele ondersteuning van kinderen uit het lager onderwijs

Datum:	Aanmelder:
Klassenleerkracht:	School:
Naam kind:	Geboortedatum:
Klas:	
Korte omschrijving reden van aanmelding:	
Korte omschrijving gedrag in de klas:	
Korte omschrijving van de thuissituatie:	
Hoe is het contact tussen school en thuis:	
Wat voor hulp zou u voor het kind wensen:	
Welke hulp is er al geboden:	

Het kind komt in aanmerking voor hulp v/h zorgteam fin te vullen door Zorgteam):

0	School maatschappelijk werk	0	Remedial teaching
0	Algemeen maatschappelijk werk	0	Logopedie
0	Creatieve begeleiding;		

Bijlage XII

Toestemmingsformulier voor de schoolmaatschappelijk werkers van Stichting PCOS. Het formulier is bedoeld voor ouders en verzorgers van cliënten.

Stichting Projekten Christelijk Onderwijs Suriname

Adres	Dr. Sophie Redmoncistraat 172 boven
Telefoon	(597)- 477713 /411455
Fax.	(597)- 411455
RO.B.	1983 Paramaribo - Zuid
E-mail	sdgs@sr.net
Website	http://www.sdgs.sr.org

^f)(OUCiéfS

Toestemmingsformulier ouder(s) / verzorger(s) / voogd

Hierbij geven de ouder(s) / verzorger(s) / voogd toestemming dat.....

(naam kind) deel mag nemen aan Schoolmaatschappelijk Werk.

De ouder(s) / verzorger(s) / voogd is te bereiken op tel:.....

Relatie tot het kind:.....

Adres:.....Wijk:.....

- Ondergetekende hebben het recht het intake formulier in te zien.
- De maatschappelijk werker werkt (net als de arts) met een beroepsgeheim.: informatie over de begeleiding, oudergesprekken / schoolgesprekken en andere zaken omtrent de begeleiding worden niet verstrekt aan derden. Deze informatie is vertrouwelijk.
- ® De maatschappelijk werker heeft een geheimhoudingsplicht ten aanzien van de inhoud van de sessies. In de ouder en- schoolgesprekken bespreekt de maatschappelijk werker het verloop van de begeleiding en niet de inhoud. De inhoud is vertrouwelijk.
- ® Er zijn geen kosten verbonden aan de begeleiding.

Dit toestemmingsformulier dient bij het intakeformulier te worden gevoegd. Zonder deze toestemming wordt de aanmelding niet in behandeling genomen.

Datum:

Ondertekend ouder(s) / verzorger(s) / voogd *):

*) Doorhalen wat niet van toepassing is.

Bijlage XIII

Intakeformulier voor de schoolmaatschappelijk werkers van Stichting PCOS.

Soli Deo Gloria

Intakeformulier

Naam Kind

Algemeen:

Naam aanmelder:

Functie:

Gegevens kind:

Familienaam:

Voornamen:

Geboortedatum:

Etnische achtergrond:

Adres:

Wijk/Plaats:

Telefoon:

Naam school:

Type school:

Klas:

Naam Leerkracht:

Gegevens ouder(s) / verzorgers(s):

Relatie tot kind

Familienaam:

Voornaam:

Geboortedatum:

Adres:

Wijk/Plaats:

Relatie tot kind:

Familienaam:

Voornaam:

Geboortedatum:

Adres:

Wijk/Plaats:

Reeds betrokken organisaties / instellingen:

Naam organisatie / instelling:

Naam contactpersoon:

Adres:

Wijk/Plaats:

Telefoon:

Op welk gebied wordt hulp geboden

Probleem bij aanmelding:_____

Korte probleembeschrijving (kort en bondig):

Omschrijving klachtgedrag / duur/ frequentie:

Ontwikkeling van het kind:_____

Bijzonderheden in motoriek, taal, contact maken (functioneren):

Specifieke kenmerken:

Schoolverloop:

Cognitief, concentratie, inzet, blijven zitten, veranderd van school of soort onderwijs, prestaties:

Sociaal contact met volwassenen en leeftijdsgenoten (Gesprek met leerkracht)

Taalontwikkeling van het kind (Logopedie)_____

De thuis gesproken taal:

Taal waarin het kind in opgevoed:

Wanneer begon **het** kind **met** praten:

Beheersen thuis meer mensen de Nederlandse taal?:

Spreekt het kind de moedertaal goed?:

Eventuele aanwezige testresultaten:_____

Gezin en Context

Thuisituatie:

Een/ twee-oudergezin, meerdere generaties. Opvoedingsstijl: Belonen en straffen:

Sociaal-economische situatie:

Loondienst, uitkering, schulden, patroon uitgaven/inkomsten . Huisvesting. Is men hier tevreden mee?

Sociaal-culturele situatie:

Religie, levensovertuiging: actief bezoek kerk/moskee/synagoge/anders:

Generationele aspecten:

Hoe zijn de ouders/opvoeders grootgebracht, wat willen ze doorgeven aan hun kinderen, wat willen ze anders/beter. Zijn er meer leden van de familie met dezelfde problemen, hetzelfde gedrag als het kind. Uit hoeveel kinderen bestaat het gezin, hoeveelste is het kind in de kinderrij?

Sociale context:

Contact met familie, vrienden, kennissen. Hulp en steun (moreel en financieel)

School- en thuisituatie:

Zijn er opvallende verschillen in gedrag bij het kind bij vergelijking tussen de school- en thuisituatie? Is het gedrag wat het kind op school vertoond voor de ouder herkenbaar en andersom.

Overige gezinsleden

Naam	I	Geb. datum	I	School/werk	Cult. achtergrond	Geloof	Relatie tot cliënt
------	---	------------	---	-------------	----------------------	--------	-----------------------

Klachten anamnese

Omschrijving probleemgedrag, voor wie is het een probleem, wat is er aan gedaan door de cliënt/ouders(s)/verzorger(s) zelf, is er hulp gezocht, zo ja waar, zo nee, met welke reden niet.

Hulpverleningsgeschiedenis

Welke soorten instanties, welke soort hulp, naam contactpersoon / hulpverlener, duur en frequentie hulpverlening. Tevreden of ontevreden, waardoor. Zijn er eventuele verwijzingen geweest of zijn er testresultaten bekend?

Vervolgtraject

Toegewezen hulpverlener(s):

Afspraken:

Bijlage XIV

Plan van aanpak voor de schoolmaatschappelijk werkers van Stichting PCOS.

Stichting Projekten Christelijk Onderwijs Suriname
A i l . . .
Solli Deo Gloria

Adres	: Dr. Sophie Redmondstraat 172 boven
Telefoon	: (597) - 477713
Fax	: (597) - 411455
P.O.B.	: 1983 Paramaribo-Zuid
E-mail	: sdqs@sr.net
Website	: http://www.sdqs.sr.org

Probleemanalyse

Naam cliënt:

Naam werker:

Datum opstellen:

'In de probleemanalyse staat de analyse beschreven door de maatschappelijk werker van de aard en de oorzaken van de problematiek. Dit moet voldoende houvast opleveren voor een hulpverleningsplan of een verwijzing.'

Datum afsluiting:.....

Akkoord cliënt:..... (handtekening)

Akkoord werker:..... (handtekening)

Stap 1 Overzicht cliëntgegevens

Algemeen:

Naam aanmelder:

Functie:

Gegevens kind:

Familienaam:

Voornamen:

Geboortedatum:

Etnische achtergrond:

Adres:

Wijk / Plaats:

Telefoon:

Naam school:

Type school:

Klas:

Naam leerkracht:

Gegevens ouder(s) / verzorgers(s):

Relatie tot kind

Relatie tot kind:

Familienaam:

Familienaam:

Voornaam:

Voornaam:

Geboortedatum:

Geboortedatum:

Adres:

Adres:

Wijk/Plaats:

Wijk/Plaats:

Reeds betrokken organisaties / instellingen:

Naam organisatie / instelling:

Naam contactpersoon:

Adres:

Wijk/Plaats:

Telefoon:

Op welk gebied wordt hulp geboden:

Probleem bij aanmelding:

Korte probleembeschrijving (kort en bondig):

Omschrijving klachtgedrag / duur/ frequentie:

Ontwikkeling van het kind: _____
Bijzonderheden in motoriek, taal, contact maken (functioneren):

Specifieke kenmerken:

Schoolverloop:
Bijvoorbeeld: cognitie, concentratie, inzet, blijven zitten, veranderd van school of soort onderwijs, prestaties:

Sociaal contact met volwassenen en leeftijdsgenoten (Gesprek met leerkracht):

Taalontwikkeling van het kind (Logopedie): _____

De thuis gesproken taal:

Taal waarin het kind in opgevoed:

Wanneer begon het kind met praten:

Beheersen thuis meer mensen de Nederlandse taal?

Spreekt het kind de moedertaal goed?

Eventuele aanwezige testresultaten: _____

Gezin en Context: _____ ;

thuisituatie:

Een/twee-oudergezin, meerdere generaties. Opvoedingsstijl: Belonen en straffen:

Sociaal-economische situatie:

Loondienst, uitkering, schulden, patroon uitgaven/inkomsten . Huisvesting. Is men hier tevreden mee?

Sociaal-culturele situatie:

Religie, levensovertuiging: actief bèioek kerk/moskee/svnagoge/anders:

Gênrationele aspecten:

Hoe zijn de ouders/opvoeders grootgebracht, wat willen ze doorgeven aan hun kinderen, wat willen ze anders/bÉer. Zijn er meer leden van de familie met dezelfde problemen, hetzelfde gedrag als het kind. Uit hoeveel kinderen bestaat het gezin, hoeveelste is het kind in de kincierrij?

Sociale context:

Contact met familie, vrienden, kennissen. Hulp en steun (moreel en financieel)

Schooi- en thuissituatie:

Zijn er opvallende verschillen in gedrag bij het kind bij vergelijking tussen de school- en thuissituatie? Is het gedrag wat het kind op schooi vertoond voor de ouder herkenbaar en andersom.

Overige gezinsleden:

Naam	Geb. datum	School/werk	Cult. achtergrond	Geloof	Relatie tot cliënt

Klachten anamnese:

Omschrijving probleemgedrag, voor wie is het een probleem, wat is er aan gedaan door de cliënt/ouders(s)/verzorger(s) zelf, is er hulp gezocht, zo ja waar, zo nee, met welke reden niet.

Hulpverleningsgeschiedenis:

Welke soorten instanties, welke soort hulp, naam contactpersoon⁷ hulpverlener, duur en frequentie hulpverlening. Tevreden of ontevreden, waardoor. Zijn er eventuele verwijzingen geweest of zijn er testresultaten bekend?

Vervolgtraject:

Toegewezen hulpverlener(s):

Afspraken:

Stap 2 Problemen en klachten

Aanmelding door:

Problemen en klachten:

Oorzaken:

Star> 3 Qreaanc diönt rti^it problemen.

Ocf/:.^: M I K : «VIKJÉ de c4ör?r .hef z&'tf?

Compenserende om&Uindig hedsn: {Vsfzanhtennft nrrnstancighedei)

Doelformulering

'In het hulpverleningsplan staat beschreven hoe en op welke termijn de problematiek wordt aangepakt. Het plan hoeft niet tot in detail te zijn uitgewerkt, wel is tenminste globaal aangegeven wat voor een hulpverlening er nodig is. Een hulpverleningsplan is vastgesteld indien zowel de hulpverlener als de klant deze heeft ondertekend.

In het plan wordt een aantal dingen vastgelegd:

- wat het probleem is
- welke stappen er genomen worden om aan de problemen te werken;
- wie wat daarbij gaat doen;
- Of de cliënt gemotiveerd is om mee te werken aan de hulpverlening;
- hoe lang we denken dat de hulp zal gaan duren;
- hoe je zelf bezig gaat met je problemen en welke dingen je nog moet leren;
- de evaluatie.'

Stap 1 Doelformulering.

Probleemstelling door de maatschappelijk werker:

Probleemstelling door de cliënt:

Stap 2 Doelen en strategiebepaling

Hoofddoel 1:

Stap a:Door:
Stapb:Door:
Stapc:Door:
Stap d:Door:
Stape:Door:
.....V.....Door:

Hoofddoel 2:

Stap a:Door:
Stap b:Door:
Stap c:Door:
Stap d:Door:
Stap e:Door:

Evaluatfc:

HödHdcBl 1

Behaald:

Hoofddoöl 2

Behasiü:

hoofddoel 3

Hoofddoel 4

Beh&ciliJ:

Hoofdctae! 5

BühOöICI:

Uchaald:

;o kwarten ever de tarnen workinoP

Wal „£ou je 'jndfrs willen zien"

Walging u' goari?

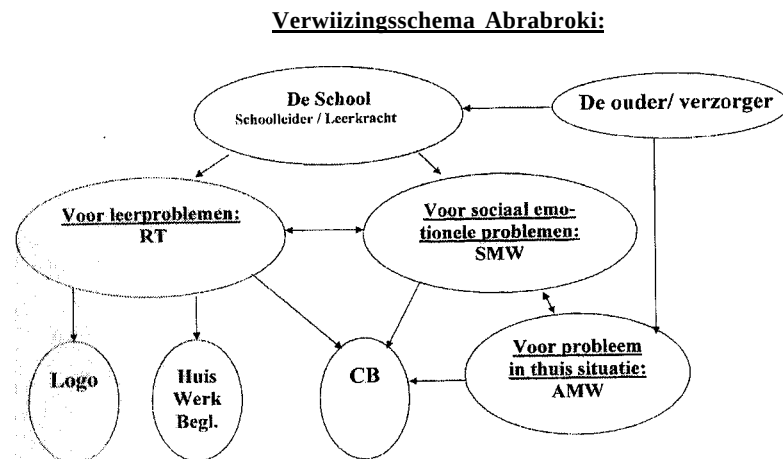

Conclusie en advies van de maatschappelijk werker.

Vervolg afspraken/ overige opmerkingen.

Bijlage XV

Intern verwijzingschema project Change for Children in Abrabroki.

Bijlage: Verwijzingschema Abrabroki School;

Wat is de functie van de verschillende disciplines?

- o **SchoolMaatschappelijkWerk (SMW)** - Begeleiding van sociaal emotionele problemen van het kind op school
- o **Remedial Teaching (RT)** - Individuele ondersteuning van de leerprestaties onder schooltijd
- o **Creatieve begeleiding (CB)** - Sociaal emotionele begeleiding van het kind d.m.v. beeldend werken onder schooltijd
- o **AlgemeenMaatschappelijkWerk (AMW)** - Begeleiding van de thuissituatie dmv gesprekken buiten schooltijd
- o **Huiswerkbegeleiding** - Ondersteuning van de leerprestaties buiten school tijd
- o **Logopedie (Logo)**

Contactpersonen Stichting Projecten PCQS:

- o **SMW:** per school 1 SMW aangesteld tijdens schooluren een dag aanwezig
- o **AMW:** Mevrouw RDay op de **donderdag spreekuur van 16:30 tot 18:30.**
- o **CB:** Mevrouw Anneke Bicsta contactpersoon - Tel. 477713.
- o **Logo:** Karlijn de Jong Tel. 477713 uitgevoerd door stagiaires logopedie.

Andere disciplines:

- o **Huiswerk begl:**
- o **RT:**

Bijlage XVI

Foto's onderzoek.

De werkruimte van de schoolmaatschappelijk werker op de Fatimaschool in de wijk Abrabroki.

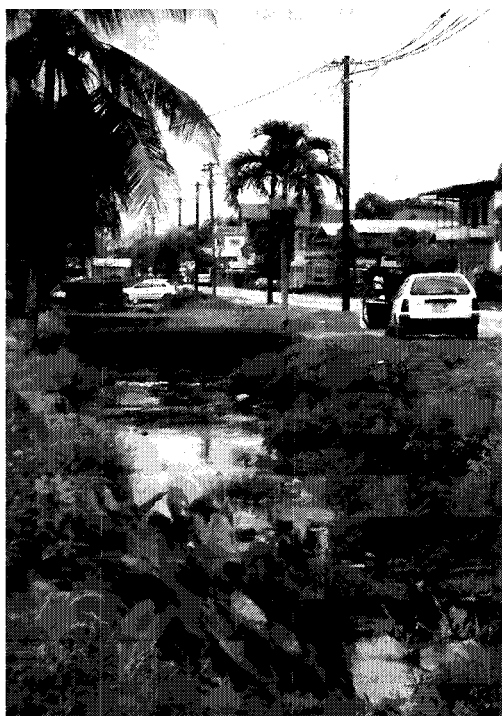
De werkruimte van foto 1 van binnen met het meubilair voor de schoolmaatschappelijk werker.

Dezelfde werkruimte als op foto 1 en 2 vanuit een andere hoek.

-fa-

Uitzicht op achterkant van de st. Tarcissiusschool dat naast de Fatimaschool ligt. De foto is genomen op de trap naar de bovenverdieping van de Fatimaschool. Links voorbij het hek is de werkruimte voor de schoolmaatschappelijk werker, zoals getoond op foto's 1 tot en met 3.

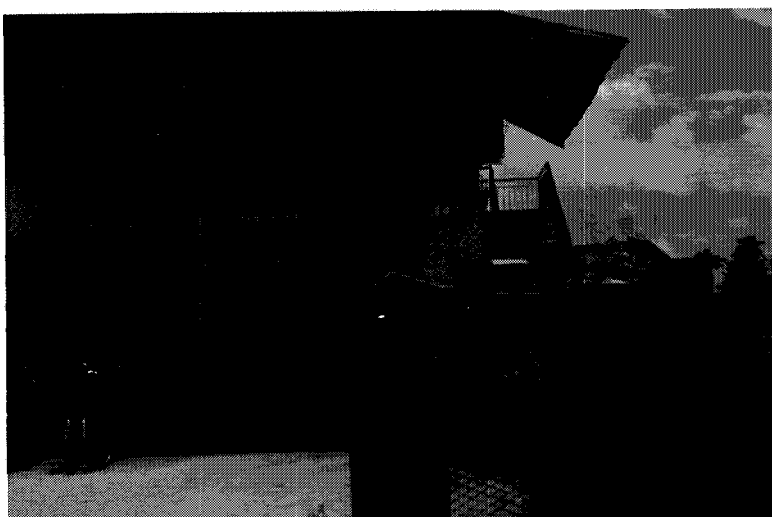
Uitzicht op een vervuilde sloot met stilstaand water, gelegen naast de Calcuttastraat. De foto is genomen vanaf de Groenhartstraat in Abrabroki, Paramaribo. Aan de Groenhartstraat staat de Fatimaschool. De st. Tarcissiusschool ligt aan de Calcuttastraat, aan de linkerkant, ter hoogte van de gele bus op de foto.

Het schoolplein van de st. Tarcissiusschool met een gedeelte van de klaslokalen.

Een straat in de wijk
Abrabroki.

Op de bovenverdieping
bevindt zich het kantoor van
Stichting PCOS.